

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 1 ΜΑ·Ι·ΟΥ 1964 | ΑΡΙΘ. 9

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΝ ΤΩΝ ΑΧΡΑΝΤΩΝ ΠΑΘΩΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ο
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Πρὸς

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ἀγαπητοὶ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, ὅσοι μετὰ βαθυτάτης θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας καὶ δικαίας ἀγανακτήσεως παρηκολούθησατε κατὰ τὰς ἁγίας ταύτας ἡμέρας τὰ ἄχραντα Πάθη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἶναι τόσοσιν πολλὰ καὶ τόσοσιν δυσπερίγραπτα τὰ «γενόμενα ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας», ὥστε ἀπορεῖ τις ποῖον ἐκ τούτων θέμα νὰ λάβῃ πρὸς διδασκαλίαν καὶ ψυχωφελῆ παράστασιν.

Ἐν ἐκ τῶν γεγονότων τούτων φρονοῦμεν, ὅτι εἶναι ἐπίκαιρον νὰ ἀναπτυχθῇ, κατὰ τὸ δυνατόν, πρὸς τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν.

Οἱ καταδικάσαντες εἰς θάνατον τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐπραξαν τοῦτο, καθ' ἃ ὁμολόγησεν ὁ Πιλάτος, διὰ φθόνον. Δὲν ἤθελον νὰ ἀκούουν, ὅτι διεκδικεῖ τὸν θρόνον τῆς Βασιλείας τοῦ Ἰσραήλ.

Πρῶτος ὁ Πρόεδρος τοῦ θεοκτόνου συνεδρίου, ἐπιβαλὼν ὄρκον, ἀποσπᾷ ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ δικαζομένου, ὅτι Αὐτὸς εἶναι

πράγματι ὁ ἐπηγγελημένος ἀπὸ αἰῶνων Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

Ἄγουσι τὸν Βασιλέα τοῦτον τῶν Ἰουδαίων ἐνώπιον τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀρχῆς, ὅπου διὰ κραυγῶν καὶ ὄχλοβοῆς, ὄχι μόνον ἀποκηρύττουν Αὐτὸν ὡς Βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ, ἀλλὰ καὶ ἐκφωνοῦσι τὴν βλασφημίαν «οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα».

Ὁ ἀτιμωτικὸς Σταυρὸς τοῦ Γολγοθᾶ φέρει τρίγωνισσον εἰρωνικὴν ἐπιγραφὴν «ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων».

Ἀλλὰ δι' ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι ἀνερευνῶμεν τὴν δισχιλιετῆ ἱστορίαν τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, δι' ἡμᾶς ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἐχύθη τὸ τίμιον ἐξιλαστικὸν τῶν ἁμαρτιῶν μας αἷμα Αὐτοῦ, ποῖαν κατέχει ἄρα γε θέσιν ὁ ἀναμάρτητος μάρτυς «τῆς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ»;

Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ὁμολογοῦμεν πάντες, οἱ εἰς Αὐτὸν πιστεύοντες, ὅτι εἶναι ἀληθεῖς καὶ βέβαιοι οἱ διὰ τῆς Ἀποκαλύψεως λόγοι Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ εἰπόντος «ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἄδου (Ἀπ. 1, 18) καὶ ἔχω ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν μηρὸν μου γεγραμμένον Βασιλεὺς Βασιλέων καὶ Κύριος Κυρίων» (Ἀπ. 19, 26).

Εἶναι λοιπὸν φανερόν, ὅτι, ἡμεῖς, ἀποδοκιμάζοντες τὰς ἀποκηρύξεις τῶν Ἰουδαίων,

ὁμολογοῦμεν ἐνώπιον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ὅτι Αὐτός ἐστὶν ὁ κατὰ τὸν Προφήτην Δα- νιὴλ ἰδρυτὴς τῆς αἰσχυρᾶς καὶ κραταιᾶς καὶ ἐντίμου Βασιλείας» (Δαν. 2, 17), ἥτις Βασιλεία «εἰς τοὺς αἰῶνας οὐ διαφθαρήσεται καὶ λαοῖς ἐτέροις οὐχ ὑπολειφθήσεται, καὶ αὐτὴ ἀναστήσεται εἰς τοὺς αἰῶνας» (Δαν. 2, 44).

Ὁμολογία λοιπὸν διαρκῆς καὶ σταθερὰ ἐκ μέρους ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔχομεν Βασιλέα Καίσαρα, ἀλλ' ἔχομεν Βασιλέα, εἰς ὃν πιστεύομεν, εἰς ὃν ὑποτασσόμεθα, ὃ τὸ θέλημα εἶναι κίνητρον τῶν ἀγαθῶν πράξεων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ βίου μας, καὶ παρ' ὃ ἐλπίζομεν τὰ αἰώνια ἀγαθὰ.

Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἔχομεν Βασιλέα, ἐπιδείξαντα τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην Του μέχρι Σταυροῦ καὶ θανάτου, Βασιλέα ὃν ἀγαπῶμεν ἐξ ὅλης καρδίας, διότι «Αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν».

Αὕτη εἶναι ἡ ὁμολογία τῆς πίστεώς μας καὶ ταύτης τὰ ἀποτελέσματα εἰς τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων, ὀφείλομεν νὰ ἐξιστορήσωμεν σήμερον πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Οἱ ἄνθρωποι ποτὲ δὲν κατορθώνουν νὰ κερδήσουν τὰς συμπαθείας μεγάλου πλήθους. Περιορίζονται εἰς τὰ στενὰ ὄρια τῆς οἰκογενείας, εἰς κύκλον φίλων, εἰς περιβάλλον, τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ ἡ φύσις ἢ ἡ καταγωγή. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν κύκλον τοῦτον πολλάκις περιορίζομεθα εἰς ἐπιπολαιότητος, καὶ μόνον καθ' ἣν ἐποχὴν ἔχομεν ἀνάγκην στηρίγματος, προστασίας καὶ παρηγορίας, διότι βλέπομεν μετὰ λύπης περίξ μας τὴν ἀπομόνωσιν. Καὶ ποσάκις παριστάμεθα μάρτυρες τοιοῦτου ἀπογοητευτικοῦ θεάματος! Παρ' ὅλους τοὺς ἀνδριάντας καὶ τὰ μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ἀνεγείρομεν πρὸς τοὺς εὐεργέτας τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν κοινωνιῶν, καὶ ἡ ἱστορικὴ ὑπαρξίς τῶν ἀνθρώπων τούτων πολλάκις ἀμφισβητεῖται, καὶ συχνάκις ἐξαιλεῖται ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς δευτέρας ἢ τῆς τρίτης γενεᾶς.

Πόση τούναντίον θέρμη, πόση ἀγάπη, πόση στοργὴ περιβάλλει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν!

Εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός του τὸ παιδί

μανθάνει νὰ ἀφιερῶνῃ εἰς τὸν Σωτῆρα τὰ πρῶτα του ψελλίσματα. Καὶ ὅταν ἀρχίσῃ νὰ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτόν του, ποθεῖ νὰ γνωρίσῃ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ ἔχῃ αὐτὸν προστάτην καὶ πατέρα. Ἀνήσυχος καὶ περίτρομος κατὰ τὴν ἐφηβικὴν του ἡλικίαν διὰ τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἔχει νὰ ἀντικρύσῃ, διὰ τοὺς ἀγῶνας, πού τὸν περιμένουν, ἐκχύνει τὴν καρδίαν του πρὸς τὸν Θεῖον ἐνσχυτὴν καὶ παρήγορον Κύριον, καὶ ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν καὶ προστασίαν Του. Γονυκλινεῖς οἱ γονεῖς ἀποτείνονται πρὸς Αὐτὸν τὸν Χριστόν, διὰ νὰ εὐλογῇ τὴν οἰκογενειάν των. Κάτω ἀπὸ τὴν στέγην τῆς καλύβης, ὅσον καὶ εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ μέγαρα, ὁ Ἰησοῦς εἶναι καὶ παραμένει τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας. Τὸν εὐρίσκομεν εἰς τὸν δρόμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον διέρχονται ἐνδοξοὶ καὶ ἐστεμμένοι τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν δρόμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον διέρχονται τὰ φέρετρα τῶν νεκρῶν. Διὰ τὰς ἀδιακόπους εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας σκορπίζουν αἱ θεῖαι χεῖρες καὶ ἡ καρδία Του, δέχεται μυριάδας ἐκδηλώσεων ἀφοσιώσεως καὶ εὐγνωμοσύνης καὶ θερμῆς ἀγάπης καὶ στοργῆς.

Δὲν ἠγαπήθη ἀπλῶς ὁ Κύριος, ἀλλ' ἠγαπήθη περιπαθῶς καὶ κατὰ τρόπον ἀνεξήγητον καὶ πρωτοφανῆ εἰς τὴν ἰσορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ἀφοσίωσις, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ, δὲν προέρχεται ἀπὸ ἐφήμερον συγκίνησιν, ἀλλ' ἀπὸ βαθὺ καὶ σταθερὸν συναίσθημα. Πρὸς χάριν Του προσφέρονται θυσίαι, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε, δι' οὐδένα ἄλλον, θὰ προσεφέροντο. Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀγάπης Του, ἄλλος μὲν ἀποφασίζει νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας του μὲ τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας, ἄλλος ἀφοσιώνεται εἰς τὰ βαρῆα καθήκοντα τοῦ οἰκογενειάρχου καὶ ἄλλοι ὑποβάλλονται εἰς σκληροτάτας θυσίας. Ἐζήτησεν ὁ Κύριος παρὰ τῶν ἀνθρώπων νὰ Τὸν ἀγαπήσουν «ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος των», καὶ βλέπομεν σήμερον, ἡμεῖς πρὸ πάντων, ὅτι τὸ ἐπέτυχεν.

Καὶ ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς ἐλεύσεώς Του εἰς τὸν κόσμον, κανεὶς δὲν ἤμπορεῖ νὰ μένῃ ἀδιάφορος ἢ ψυχρὸς! Εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ Τὸν ἀγαπᾷ ἢ νὰ Τὸν μισῇ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἱστορικὴν διαδρομὴν τῆς ἀν-

θρωπότητος φαίνεται, ὅτι κυριαρχεῖ ἡ πρὸς Αὐτὸν ἀγάπη, ἀφοῦ οὐδεμία καλύβη, οὐδὲν μέγαρον, οὐδεμία κοινωνία ὑπάρχει, πού νὰ μὴ συγκινοῦνται ἀπὸ τὸ ὄνομά Του. Ἐκατομμυρίων χριστιανῶν αἱ καρδίαι δονοῦνται καὶ πάλλουν εἰς τὸ ὄνομά Του, καὶ ἀθάνατος ἀγάπη ἐκ μέρους των Τὸν περιβάλλει.

Ἀγάπη ἀθάνατος! Εἶναι τοῦτο ἀληθές; Ἡμεῖς δὲν περιμένομεν καὶ δὲν ἐλπίζομεν νὰ μᾶς ἀγαποῦν ἐπὶ πολὺν χρόνον. Μετὰ τὸν θάνατόν μας ἐπακολουθοῦν δάκρυα καὶ ἀναμνήσεις καὶ προσωρινὰ μνημόσυνα, ἀλλὰ σὺν τῇ προόδῳ τοῦ χρόνου, ἡ ἀγάπη λησμονεῖται, ἐκλείπει καὶ ἐγκαταλείπεται πολλακίς καὶ αὐτὸς ὁ τάφος μας εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου. Ἡ λήθη εἶναι ἡ τύχη μας τὴν μίαν ἡμέραν ἢ τὴν ἄλλην. Ἡ διαρκὴς ὅμως καὶ σταθερὰ καὶ αἰωνία ἀγάπη, ἰδοὺ ὁ κλῆρος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἶχομεν ἄλλοτε καὶ ἔχομεν καὶ σήμερον, καὶ θὰ ἔχωμεν μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος, τοὺς μάρτυρας, οἱ ὁποῖοι πρὸς χάριν τοῦ ἡγαπημένου Ἰησοῦ, ἐθυσίασαν καὶ θυσιάζουν τὴν ζωὴν των. «Μεῖζονα ταύτης ἀγάπην, εἶπεν Αὐτὸς ὁ Κύριος, οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ».

Παραπλεύρως δὲ τοῦ στεφάνου, τὸν ὁποῖον ἐπλεξάν καὶ πλέκουν οἱ μάρτυρες, καὶ ἐναποθέτουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἡγαπημένου Κυρίου Ἰησοῦ, ἀντὶ τοῦ ἐμπαικτικοῦ καὶ σκληροῦ στεφάνου ἐξ ἀκανθῶν, ἄλλον στέφανον ἐκ λίθων τιμίων πλέκουν ἐκάστοτε οἱ Ἅγιοι πάντες, οἱ ἥρωες τοῦ καθήκοντος, οἱ διδάσκαλοι τῆς ἀληθείας καὶ οἱ λάτρεις τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ἀγιότητός Του. Αἱ ὠραιότεραι ψυχαὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, σχηματίζουν τὸν φωτοστέφανον τοῦ ἀγαπητοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡρωες τοῦ καθήκοντος, ἥρωες τῆς ἀρετῆς, τῶν ὁποίων τὴν ἀγάπην καὶ τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν δὲν κατορθώνουν νὰ κατασιγάσουν περιπέτεια καὶ θλίψεις καὶ διωγμοί, βροντοφωνοῦν διὰ τοῦ παραδείγματός των ἀνά τοὺς αἰῶνας πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα τοὺς ὠραίους καὶ ἥρωϊκοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;

Πέπεισμαι γάρ, ὅτι οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀγαπᾶται σήμερον, θὰ ἀγαπᾶται καὶ αὔριον, θὰ ἀγαπᾶται καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας. Ἄν εἰς μίαν χώραν καταδιώκεται, ἀνατέλλει, ὡς ἥλιος ζωογόνος, εἰς ἄλλην. Ἄν εἰς τὴν χώραν τῶν ἀπίστων πιέζεται, ἡ ἀνυπέβλητος δύναμις τῆς ἀγάπης Του θὰ ἀνατινάξῃ ροιζηδὸν τοὺς ἐχθρούς Του. Καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ θεία θέρη Του θὰ μεταστρέψῃ καὶ αὐτούς, ὡς ἀπὸ διώκτου ἀνέδειξεν Ἀπόστολόν Του, τὸν Παῦλον.

Ἄλλὰ θὰ ἐρωτήσετε ἴσως, πόθεν προέρχεται ἡ ἀγάπη αὕτη, καὶ ποῖον εἶναι τὸ κίνητρον τῆς τοιαύτης μέχρι θανάτου στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν;

Εἶναι ἄραγε ὁ φόβος, πού μᾶς παρακινεῖ νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Κύριον; Ἄλλ' ὁ φόβος ἐπιτυγχάνει βέβαια προσωρινῶς νὰ καταστέλλῃ τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας, νὰ πιέζῃ αὐτὴν ὡς βαρεῖα καὶ σιδηρᾶ χεῖρ καὶ νὰ κατασιγάσῃ τοὺς παλμούς της. «Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξωβάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ» (α' Ἰωαν. 4, 18).

Ἴσως θὰ εἶπητε ὁ σεβασμὸς προηγεῖται τῆς βίας καὶ τὴν ἀφανίζει, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐγκαθιδρυθῇ εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας καὶ νὰ παραμένῃ διαρκῶς. Σεβόμεθα τὸ γῆρας, σεβόμεθα τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν, σεβόμεθα τὸν χαρακτήρα, χωρὶς βεβαίως νὰ ἀγαπῶμεν ἐκείνους, τοὺς ὁποίους θαυμάζομεν. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι διὰ τῶν εὐεργετικῶν των πράξεων προὐκάλεσαν αἰσθημα εὐγνωμοσύνης. Ἀράγε τοὺς ἐνθυμοῦνται ὅλοι; τοὺς ἀγαποῦν; Τί ἀφῆκαν ὀπισθὲν των; Τὸ πολὺ πολὺ ἐνδοξὸν ὄνομα, τὸ ὁποῖον κάποτε κάποτε ἀναφέρεται εἰς τελετὰς ἢ λόγους. Ἄλλὰ τὸ προνόμιον τὸ ὁποῖον ἀπέκτησεν ὁ Κύριος ἐν τῇ ἀγάπῃ πρὸς Αὐτόν, ὑπῆρξεν, ὅτι ἐπέρασε τὰ κατὰ συνθήκην ψεύδη, εἰσεχώρησε βαθέως εἰς τὴν καρδίαν μας, προὐκάλεσε βαθυτάτην καὶ ἀνυπόκριτον ἀγάπην, διὰ τὴν

ἐκδήλωσιν τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος δὲν ἐστάθη ἐμπόδιον.

Εἶναι δι' ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῆς φάτνης, ὅπου γεννᾶται ὑπὸ ἐξευτελιστικούς ὄρους, γεννᾶται ὡς ἄνθρωπος τελείως ὅμοιος μὲ ἡμᾶς.

Εἶναι δι' ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῆς δευτέρας παρουσίας, ὁ ὁποῖος, διὰ νὰ μᾶς παρηγορήσῃ διὰ τὰς ἀθλιότητάς μας, κατεδέχθη νὰ τὰς συμμερισθῇ.

Εἶναι δι' ἡμᾶς ὁ Θεὸς τοῦ μυστικοῦ δείπνου, ὁ Ὅποιος ἔδωκεν ὡς τροφήν διὰ τὴν ψυχὴν μας τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμά Του, ἵνα τὸ χρησιμοποιοῦμεν καθ' ὅλην μας τὴν ζωὴν, πρὸς παρηγορίαν καὶ ἀναζωογόνησίν μας.

Ἐνώπιον τῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀγάπης κάθε ἐξοχότης ὑποχωρεῖ, κάθε ἐπιστήμη ὑποκλίνεται, κάθε μέτωπον κλίνει, κάθε γόνυ κάμπτεται, κάθε πνευματικὸς διανοούμενος πιστεύει, κάθε πνεῦμα λατρεύει. Ἄλλ' ἔτι πλέον, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ κάθε ψυχὴ ἐλπίζει καὶ κάθε καρδιά γεμίζει ἀπὸ ἀγάπην.

Ἄλλ' ἄρα γε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν στοργὴν ταύτην πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν αἰσθανόμεθα καὶ ἡμεῖς σήμερον;

Δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι τὸ Ἔθνος ἡμῶν ὑπῆρξεν ὁ πρωτοπόρος εἰς τὰς ἐκδηλώσεις ἀγάπης πρὸς τὸν Θεάνθρωπον. Αὐτὸ ἐδέχθη πρῶτον τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀληθείας, αὐτὸ προσέφερον εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Σωτῆρα, μάρτυρας, ὁμολογητάς, Πατέρας καὶ Διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας, ἡρώας τῆς ἀρετῆς, οἱ ὁποῖοι πρὸς χάριν Του, καὶ διὰ νὰ φθάσουν εἰς τελειότητα ἀγάπης, «περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγίοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, κακουχούμενοι, θλιβόμενοι, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς». Λέγει ὁ Ψαλμωδὸς καὶ ἐπαναλαμβάνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἐνεκά Σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς» (Ρωμ. 8, 36). Καὶ καυχᾶται ὁ Ἀπόστολος διὰ τὰ ὅσα δεινὰ ὑπομένει διὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστὸν, καὶ τὸ θεωρεῖ ὡς χάριν, τὴν ὁποίαν δίδει πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος ἡμῶν: «ἡμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, λέγει, οὐ μόνον τὸ εἰς Αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ Αὐτοῦ πάσχειν» (Φιλιπ. 1, 29). Καὶ εἰς ἄλλο πάλιν μέρος ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος περι-

γράφει εἰς ποίαν ἐλεεινὴν κατάστασιν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ εἶχον περιέλθει οἱ Ἀπόστολοι: «Ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς Ἀποστόλους ἐσχάτους ἀνέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις... ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύμεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν... ὡς περικαθάρατα ἐγενήθημεν, πάντων περίφημα ἕως ἄρτι» (Α' Κορ. 4, 9—14).

Τὸ Ἔθνος ἡμῶν ἐτόνισεν ὑπερόχους ὕμνους καὶ κατήρτισε θεσπεσίας λατρείας πρὸς τὸν Σωτῆρα του, τὸν Ὅποιον τόσον περιπαθῶς ἠγάπησεν. Ὑπόδειγμα κατέστη εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ πάντες θαυμάζουσι τὴν παντοιοτρόπως ἐκδηλωθεῖσαν ἐκ μέρους τοῦ Ἔθνους μας ἀγάπην πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν.

Ἀλλὰ σήμερον; Σήμερον γονυπετεῖς ἐνώπιον τοῦ Ἐσταυρωμένου συγκινημένοι, καὶ κατανευγμένοι διὰ τὴν θυσίαν τοῦ Θεοάνθρωπου, δὲν περιμένομεν δυστυχῶς νὰ ἀκούσωμεν ἐκείνους τοὺς λόγους, τοὺς ὁποῖους εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτε τὸ πρῶτον συνήντησεν Ἐλληνας εἰς τὸν σωτηριώδη δρόμον Του, «ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ Ὑἱὸς τοῦ ἀνθρώπου».

Ἀκούομεν τούναντίον διὰ τῶν πνευματικῶν μας ὄτων, τὴν ἐπιτιμητικὴν φωνήν, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ἀπευθύνει πρὸς τὸν Ἄγγελον τῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου «ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφήκας».

Ναί, δυστυχῶς! Τὴν πρώτην μας πρὸς τὸν Σωτῆρα ἀγάπην τὴν διεδέχθη ἡ χλιαρότης, ἡ ἀδιαφορία, καὶ βαθμηδὸν — φρικτὸν καὶ νὰ τὸ εἶπη τις! — τὴν ἀγάπην διεδέχθη τὸ μῖσος, ἡ ἔχθρα καὶ ἡ βλασφημία ἐκ μέρους δυστυχῶς ὁμοφύλων καὶ ἀδελφῶν μας, οἱ ὁποῖοι, ζηλώσαντες τὴν μερίδα τοῦ Ἰούδα, καταπροδίδουν καὶ ἀνασταυρώνουν τὸν Κύριον. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου εἶναι περιττὸν νὰ ἐπεκταθῶμεν. Τὰ γεγονότα βοοῦν στεντορείως καὶ αἱ ἐνσκήψασαι ἐπ' ἐσχάτων εἰς τὸ Ἔθνος ἡμῶν συμφοραὶ τὸ ἐπιβεβαιώνουν ἀπολύτως.

Ἄς ἱκετεύσωμεν λοιπὸν σήμερον τὸν Ἐσταυρωμένον Κύριον νὰ ρίψῃ τὰς θερμογό-

ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Πρὸς

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Φίλτατα ἐν Κυρίῳ πνευματικὰ τέκνα,

Ἀπὸ ἐπταήμερου ἤδη ὁ ὀρθόδοξος Χριστιανικὸς κόσμος ἦτο βεβυθισμένος εἰς τὸ πένθος. Τὰ Πάθη τοῦ Κυρίου, ἐν Γεθσημανῇ, εἰς τὸ Πραιτώριον, ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ὁ σκληρὸς καὶ ἐπονεϊδιστος θάνατος, τὸν ὁποῖον ὑπέστη ὁ Κύριος, ὅχι ὡς ἔνοχος καὶ κακοῦργος, ἀλλ' ἐκουσίως καὶ δι' ἄκραν φιλανθρωπίαν καὶ ὡς τελευταῖον θρίαμβον τῆς ἀγάπης Αὐτοῦ. Μετὰ Μαρίας τῆς Μητρὸς Αὐτοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ ἐπιστηθίου φίλου Του, παρέστημεν κατὰ τὴν ἀγωνίαν Του, ἐδοκιμάσαμεν τὴν πικρίαν καὶ τὸν πόνον τοῦ τελευταίου ἀναστεναγμοῦ Του, καὶ ἐτοποθετήσαμεν Αὐτόν, εἰς τὸν νεολαξευθέντα καὶ νὸν τάφον ἐν τῷ βράχῳ τοῦ ἰδίου Γολγοθᾶ τῶν βασάνων Του.

Καὶ ἰδοὺ τῇ αὐγῇ τῆς τρίτης ἡμέρας, εὐρίσκομεν πλήρεις χαρᾶς πάντας τοὺς μάρτυρας τοῦ μαρτυρίου Του. «Ἀνέστη» μᾶς λέ-

γει Μαρία ἢ Μαγδαληνὴ καὶ ἄλλαι μυροφόροι γυναῖκες. «Ἀνέστη» ἐν ἐκστάσει κραυγάζουν ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης. «Ἀνέστη» μᾶς ἐπαναλαμβάνουν οἱ ἕνδεκα, καὶ ὕστερον πάντες ὅσοι, τὸν ἀριθμὸν πεντακόσιοι, οἱ πρὸς Ἑμμαοὺς πορευόμενοι μαθηταί, οἱ ἐν Τιβεριαδί ἀλιεύοντες Ἀπόστολοι, πρὸς τοὺς ὁποίους πάντας ἐνεφανίσθη. Οὐδέποτε ἀπὸ τῆς θλιβεραῆς πτώσεως τοῦ Ἀδάμ, ἡ ἀνθρωπότης ἔχει ἀναφωνήσει τοιαύτην φωνὴν θριάμβου.

Ὁ θάνατος λοιπὸν ἠττήθη. Διὰ τῆς προσβολῆς ταύτης πρὸς τὸν Θεάνθρωπον Κύριον, ἔθεσεν ὁ θάνατος οὗτος τὴν κορωνίδα τῆς ἀπωλείας του, διότι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἀποθνήσκων, ἐπλήρωσε τὸ χρέος καὶ τὴν ὀφειλὴν πάντων τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἀδάμ, ἐξιλέωσεν ὅλας τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν καὶ ἀπήλλαξε τοιοῦτοτρόπως πάντας τοὺς ἐξαγορασθέντας ἐκ τῆς ποινῆς, εἰς ἣν εἶχον καταδικασθῆ. Ἡ ἔνδοξος αὐγὴ τῆς Ἀναστάσεως διέλυσε θέαμα ἀποτρόπαιον, ὡς διαλύει τὴν ὀμίχλην τῆς νυκτὸς ὁ ἀνατέλλων ἥλιος.

Ἐσώθημεν! Εἴχομεν ἀναμφιβόλως νὰ πληρώσωμεν τὴν μερίδα μας ἐκ τοῦ προπατορικῆς ἀμαρτήματος. Ὅταν τὸ ἄθλιον τοῦτο

νοὺς ἀκτῖνας τοῦ ἀνεσπέρου ἡλίου τῆς ἀγάπης Του εἰς τὰς σκληρυνθείσας καρδίας ἡμῶν, νὰ ἀπαλύνῃ αὐτὰς καὶ νὰ τονώσῃ τοὺς παλμούς των, ἵνα καταστῶσι παλμοὶ ζωηροὶ καὶ σφριγηλοὶ ἀγάπης καὶ στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν κοσμοαγάπητον καὶ κοσμοπόθητον Κύριον Ἰησοῦν, ἐν τῷ ὀνόματι καὶ μόνῳ τοῦ Ὁποίου ὑπάρχει ἡ σωτηρία καὶ τῆς σημερινῆς τόσον σκληρῶς δοκιμαζομένης ἀνθρωπότητος.

Καὶ τώρα, σὺ Παῦλε Ἀπόστολε καὶ φωτιστὰ ἡμῶν, λάβε τὸν λόγον καὶ ἐπανάλαβε διὰ τὸν λαόν μας ὅσα ἔγραφες ἄλλοτε πρὸς τοὺς προγόνους μας: «Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί. Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ πάντα νοῦν ὑπερέχουσα φωτίσαι τὰς καρδίας

ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Κυρίῳ».

Φίλτατα ἐν Κυρίῳ πνευματικὰ τέκνα, εὐχομαι ὀλοφύχως, ὅπως ἀξιώσῃ ἡμᾶς ὁ ὑπὲρ ἡμῶν παθὼν Κύριος νὰ παρακολουθήσωμεν ἐν πνευματικῇ συγκινήσει τὰ σεπτὰ Αὐτοῦ Πάθη, καὶ ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιᾶσει νὰ ἐορτάσωμεν τὴν κοσμοχαρμόσυνον τοῦ ἁγίου Πάσχα ἑορτήν. Ἡ μόνη δὲ πατρικὴ μου προτροπὴ καὶ ἐκκλησις κατὰ τὰς ἀγίας ταύτας ἡμέρας εἶναι ἡ ἀπόφασις τῆς πρώτης Ἀποστολικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία καταλήγει: «Μόνον τῶν πτωχῶν, ἵνα μνημονεύωμεν».

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν
τῇ 1ῃ Μαΐου 1964, Μεγάλῃ Παρασκευῇ

Διάπυρος πρὸς Κύριον εὐχέτης

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

σῶμα, τὸ ὄργανον τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ τὸ ὄργανον ἐπίσης τῶν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνων μας, κατατεθῆ ἔν τῳ τάφῳ ὡς ὁ κόκκος τοῦ σίτου, θὰ ἀναστῆ ἔν τῇ δόξῃ τῆς καθολικῆς ἀναστάσεως. Ὁ Κύριος ἡμῶν διεκήρυξε τοῦτο, ὅταν ἔλεγεν «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα». Ἀπὸ τῆς γῆς θὰ μετενεχθῆ ἀπὸ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Ἡ ψυχὴ του θὰ ἐπανεισαχθῆ εἰς τὴν στοργὴν τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας στοργῆς ἀπήλαυον πρὸ τῆς πτώσεως οἱ πρόγονοί μας.

Ἄς ἀναφέρωμεν τοὺς σχετικούς λόγους τοῦ Προφήτου οὓς ἐπαναλαμβάνει «ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον, ποῦ σου Ἄδη τὸ νῆκος». Καὶ αὐτὸ τὸ σῶμά μας θὰ σὲ διαφύγῃ, ὃ θάνατε, κατὰ τὴν τελευταίαν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Ἐλθέ λοιπὸν νὰ μᾶς προσβάλλῃς, ἂν δύνασαι, μέχρι αὐτοῦ τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος, εἰς τὸν Ὅποιον μᾶς ἔχει βυθίσει τὸ βάπτισμα, τὸ ὁποῖον ἀπεικονίζει τὸν τοιοῦτον θάνατον ἀκριβῶς· ἐλθέ, ἂν δύνασαι, νὰ μᾶς ἀποσπάσῃς ἀπὸ τῶν κόλπων τοῦ οὐρανοῦ Πατρός μας, ὅπου ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς ὤθησεν. Δὲν ἀποθνήσκομεν πλέον, ἀλλὰ μεταβαίνομεν διὰ τοῦ προσκαίρου θανάτου εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Πρὸς τούτοις ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ὁ κόσμος ἠλλάξεν ὄψιν. Δὲν θὰ εἶναι ὁ κόσμος οὗτος ὁ τόπος τῆς ἐξορίας, ὡς μετεβλήθη ἀπὸ τόπου παραδείσου εἰς κοιλάδα κλαυθμῶνος διὰ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀδάμ. Δὲν θὰ εἶναι ὁ διαρκῆς καὶ ἀνυπόφορος ἀγὼν ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ἐναντίον τῶν ὀλεθρίων πειρασμῶν. Ἀλλὰ κατέστη ὁ κόσμος οὗτος μὲ τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ, πεδῖον μάχης ἐναντίον τῶν ἀμειλίκτων ἀγῶνων τοῦ κακοῦ ἐναντίον τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶναι ὁ ἀγὼν τῆς ἀνοικοδομήσεως, μὲ τὴν ἀμαχον βοήθειαν τοῦ Κυρίου τῆς νέας πόλεως, τῆς νέας βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ζωὴ ἀλλάσσει ὄψιν διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Δὲν εἶναι πλέον ἡ ζωὴ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν κηρύττουν καὶ διαλαλοῦν οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου, τῶν ὁποίων ἡ μωρία ἐφθασεν εἰς σημεῖον, ὥστε νὰ διακη-

ρύττουν μεγαλοφώνως, ὅτι θὰ ἐκθρονίσουν καὶ αὐτὸν τὸν Θεόν. Ἡ ζωὴ, τὴν ὁποίαν εἰσήγαγεν εἰς τὸν κόσμον ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος, εἶναι ζωὴ τῆς ἀναμονῆς καὶ προσδοκίας τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἀντὶ νὰ καμφθῶσιν οἱ πιστοὶ ἐκ τῶν ἐξαπολυθεισῶν κατὰ τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως ἐχθρικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι καταβάλλουν προσπαθείας νὰ μᾶς στερήσουν παντὸς θελητήρου καὶ πάσης σκοπιμότητος τῆς ζωῆς μας, διανοίγεται ἔμπροσθέν μας θαυμάσιον στάδιον, τοῦ ὁποίου ὁ Χριστὸς Αὐτὸς μᾶς ἀπεκάλυψε τὸ μυστικόν, τοῦ πῶς θὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὸν τελικὸν θρίαμβον.

Ἄς ἀκολουθήσωμεν λοιπὸν τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν μᾶς ἀνοίγει ὁ ἀναστὰς Κύριος, καὶ ἂς ἐπωμισθῶμεν τὸν σταυρὸν, τὸν ὁποῖον Αὐτὸς ὁ Κύριος ὤρισεν δι' ἡμᾶς, ὄχι ὡς δυσβάστακτον φορτίον, ὄχι ὡς ὄργανον τιμωρίας, ἀλλ' ὡς ἀκατανίκητον ὄπλον, ὡς τὴν κλεῖδα τῆς νίκης, τὸ «ἐν τούτῳ νίκα» τῆς ἱστορίας τοῦ Μ. Κωνσταντίνου.

Ἐν τῇ Ἀναστάσει τοῦ Κυρίου διαβλέπομεν τὴν ἐνισχυτικὴν Αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς παρουσίαν. Ἴδου τί μᾶς λέγουν πάντες οἱ αὐτόπται μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος. Ἀλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη νὰ ἀνατρέξωμεν μέχρι τῶν μαρτυριῶν τοῦ Πέτρου, τοῦ Ἰωάννου, τῶν Ἑνδεκα; Διατί νὰ ἀναδράμωμεν εἰς Ἱεροσόλυμα, τὰ ὁποῖα εἶδον τὸν Κύριον ἐξεληθόντα ἐκ τοῦ Τάφου; Δὲν τὸν βλέπομεν λοιπὸν συχνὰ κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἐνώπιόν μας τὴν ἀγίαν τοῦ μυστικοῦ δείπνου τράπεζαν, ἡ ὁποία μᾶς ἐνώνει ὡς ἡνοῦ τοὺς Ἀποστόλους ἄλλοτε. Δὲν ὑφούται καὶ πάλιν μυστηριωδῶς ὁ Τίμιος Σταυρὸς, ὁσάκις ὁ ἱερουργῶν ἱερεὺς ἀνέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον; Δὲν προσφέρομεν ἡμεῖς εἰς τὸν Πατέρα τὸν θεῖον ἑσταυρωμένον; Κάθε λειτουργία δὲν εἶναι μία ἀναπάστασις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου;

Ἄς ἀφήσωμεν λοιπὸν τὸν ἑαυτὸν μας διὰ νὰ ἡμπορέσῃ ὁ Κύριος νὰ ἐλκύσῃ πάντας πρὸς ἑαυτὸν. Ἄς ἀκούσωμεν τὴν γλυκεῖαν πρόσκλησιν Αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν δὲν παύει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν καὶ ἀπὸ

αἰῶνος εἰς αἰῶνα: «Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον» καὶ «τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης τὸ ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν».

Τέλος δέ, ὡς οἱ μαθηταὶ τῆς Ἐμμαούς, ἀφοῦ ἐβεβαιώθησαν, ὅτι πραγματικῶς ἦτο ὁ Σταυρωθεὶς Κύριος, τὸν Ὅποιον εἶχον φιλοξενήσει, ἃς παρακαλέσωμεν Αὐτὸν «μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶ καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα». Ἴδε τὰ σκότη, ἀπειλοῦντα νὰ κατακαύσωσι τὴν γῆν, τὴν ὁποῖαν ἐφώτισας διὰ τῆς παρουσίας Σου. Ἐλθὲ ταχέως, μεῖνον μεθ' ἡμῶν καὶ δεῖξον ἡμῖν τὴν νικηφόρον παρουσίαν Σου.

Καὶ γνωρίζομεν τὴν παρουσίαν Του. Ὁ Χριστὸς εἶναι πάντοτε μεθ' ἡμῶν διὰ τῆς σαρκός Του, ἡ ὁποία εἶναι ἕτοιμος τροφή, τὴν ὁποῖαν δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ τὴν δεχθῶμεν μετὰ τῶν προσηκόντων αἰσθημάτων, διὰ νὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι δὲν θὰ παραπλανηθῶμεν καθ' ὁδόν.

Ἄλλ' εἶναι ὁ Ἀναστάς Κύριος πάντοτε μεθ' ἡμῶν διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του, ὁ καλὸς ποιμὴν, ὁ δοὺς τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων, καὶ Ὅστις ἐπιζῆ ἔν τῷ προσώπῳ τῶν διαδόχων τῶν Ἀποστόλων, οἵτινες ἔχουν ἀποστολὴν νὰ φυλάξουν τὸ ποιμνιον ἀπὸ τῶν κακοδοξιῶν καὶ τῶν αἱρέσεων. Εἶναι ἐπίσης παρὼν ὁ Ἀναστάς Κύριος διὰ τοῦ Πνεύματος Του, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον, ἀπέστειλε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους κατὰ τὴν Πεντηκοστήν, καὶ τὸ ὁποῖον, μετὰ τὴν σειράν μας, πάντες ἔχομεν λάβει κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ βαπτίσματός μας καὶ τελειότερον ἔτι κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ χρίσματος διὰ τοῦ ἁγίου Μύρου.

Εἶναι παρὼν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Του διὰ τοῦ Πνεύματος τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δυνάμεως, τὸ ὁποῖον ἀδιαλείπτως τὴν ἐνισχύει, προασπίζει τὴν Ἐκκλησίαν μας, ἐναντίον τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ καὶ τῶν θυρῶν τοῦ Ἄδου. Διὰ τῆς δυνάμεως Αὐτοῦ οἱ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων καὶ πάντες οἱ ποιμένες ὁδηγοῦσι τὰ πρόβατά των.

Σήμερον, ὅτε τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀναστάτος Κυρίου, τὸ Ὅποιον εἶναι Πνεῦμα πάντοτε

θριαμβεῦον, ἐμψυχώνει τὰς καρδίας μας εἰς τὰς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου, καὶ τὴν ἀγάπην τούτων, ἡ ὁποία ἐνισχύει τὴν πίστιν μας καὶ μᾶς ὁδηγεῖ εἰς πᾶσαν νίκην, εἰς τὴν νίκην τῆς ἀρετῆς θερμαίνει τὰς καρδίας μας καὶ καθιστᾷ ἀκατάβλητον τὴν θέλησίν μας.

Ἴδου λοιπὸν διατί, δύναμαι νὰ σᾶς εἶπω ἐν ὄνοματι τοῦ Ἀναστάτος «Θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον». Ἀποκτήσατε λοιπὸν συνειδήσιν νικητοῦ, τρόπον τοῦ Ἀναστάτος. Εἶναι τὸ μυστικὸν τῆς χαρᾶς ταύτης καὶ τῆς εἰρήνης, αἱ ὁποῖαι εἶναι ὁ καρπὸς καὶ ἡ ἀκτινοβολία τῆς ἐορτῆς ταύτης.

Μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ἐγενόμεθα υἱοὶ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὡς μᾶς βεβαιοῖ Αὐτὸς ὁ Κύριος, λέγων «υἱοὶ ἐστέ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες» (Λουκ. 20, 36), ἀρκεῖ νὰ τηρήσωμεν ἀλώβητον ἐν τῷ βίῳ μας διὰ τῶν καλῶν ἔργων, τὸν ἀρραβῶνα τῆς πίστεως, ὃν ἐλάβομεν διὰ τοῦ βαπτίσματος, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, «Παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ἡμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ» (Ρωμ. 6, 13).

Εἶθε ὁ Κύριος, Ὅστις ἐβεβαίωσεν ἡμᾶς, εἰπὼν ὅτι «Ἐγὼ εἰμι ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ζωή», «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἰω. 11, 25—26), νὰ ἀναστήσῃ καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ θεϊκῇ Του φιλανθρωπίᾳ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ καὶ μᾶς προσλάβῃ ἐν καιρῷ εἰς τὴν αἰωνίαν μακαριότητα.

Ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ταύτας, καλοῦμεν ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ Ὀρθόδοξοι χριστιανοί, διὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ὕμνου «Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, τὸ παρὸν μυστήριον ἐκδιηγούμενοι». Χριστὸς γὰρ ἀνέστη — ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν

τῇ 3 Μαΐου 1964

Κυριακῇ τοῦ Πάσχα

Διάπυρος πρὸς Κύριον εὐχέτης

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ**ΕΚ ΘΑΝΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΖΩΗΝ**

Χαράς πληροῦται πᾶσα ἡ κτίσις ἐπὶ τῇ λαμπροφύῳ τοῦ Κυρίου Ἀναστάσει. Ἡ Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία τοῦ Ἀναστάσαντος Δεσπότη ἐν θριάμβῳ ψάλλει «χαρᾶς τὰ πάντα πεπλήρωται τῆς Ἀναστάσεως τὴν πείραν εὐφροσύνης». Οὐδεμία νίκη ἐπισημαίνεται, ὡς λαμπροτέρα, ἐκείνης τῆς κατισχύσεως τοῦ θανάτου, διότι οὐδὲν κρατεῖ τὸν ἄνθρωπον ἐνδεῆ καὶ ἔμφοβον, ὅσον τὸ γεγονός τοῦ θανάτου.

Ἡ εἰκὼν ἣτις προβάλλεται διὰ τῶν μνημείων ἡ σιγή ἣτις κυριαρχεῖ εἰς ἔμψυχα καὶ ἄψυχα, παρὰ τοὺς τάφους τῶν νεκρῶν, μαρτυροῦν, περιτράνωσ, ὅτι ὁ θάνατος ἀποτελεῖ «τὸν ἔσχατον ἐχθρὸν» (Α' Κορ. ΙΕ', 26), ἔσχατον οὐ μόνον χρονικῶς, ἐν τῇ ζωῇ, ἀλλ' ἔσχατον ὡς ἀνίκητον καὶ ἀκατάλυτον, «εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἐκήδετο» τοῦ ταλαιπώρου, ἄλλως, ἀνθρώπου. Οὐδεμία, ὡς ἐκ τούτου, προσφορά, μηδὲ καὶ προσφορὰ τοῦ Θεοῦ, ἀποβαίνει ἀποτελεσματικὴ ὥστε νὰ ἐξισοῦται, εἰς συνεπίεσιν, πρὸς ὅ,τι ὁ Ζωοδόχος τοῦ Κυρίου Τάφος ἐπήγαγε τοῖς ἀνθρώποις.

Μέγα, κατὰ ταῦτα, καὶ τῶν Μυστηρίων ὕψιστον, τὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν γεγονός. Τόσον μέγα ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀσώματοι Ἄγγελοι νὰ εὐρεθῶσιν εἰς ἀδυναμίαν συλλήψεως αὐτοῦ, δι' ὃ καὶ, ὡς προεῖδε Δαυὶδ ὁ Προφήτης, τὸν Ἀναστάσαντα Κύριον καὶ εἰς τὴν προτέραν δόξαν, δι' ἑαυτοῦ, τὸ ἀνθρώπινον ἀναβιβάζοντα, οἱ Ἄγγελοι ἐν ἀδυναμίᾳ εὐρέθησαν ἵνα τὸν Δεσπότην ἑαυτῶν ἀναγνωρίσωσιν καὶ ἐπὶ τῷ ἀκούσματι «Ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης εἰσελεύσεται» ἠρώτησαν ἐν ἀπορίᾳ «Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης;» (Ψαλμ. ΚΓ', 7).

Τοῦτο τό, τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, γεγονός διαπιστοῦσι Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Γυναῖκες Μυροφόροι, «γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον» καὶ ὁ ἐπιστήσιος παρθένος Μαθητῆς Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος, «ὅστις ἀναστάς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον» καὶ οἱ ἄλλοι δέκα Μαθηταί, συνηγμένοι ἐν τῷ ὑπερώῳ «διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων» καὶ Λουκᾶς καὶ Κλεώπας, καθ' ὁδὸν πρὸς Ἐμμαοὺς καὶ «πεντακόσιοι ἀδελφοί» (Α' Κορινθ. ΙΕ', 6). Τοῦτο καὶ ἡ Ἐκκλησία, ὡς σημαῖαν καὶ λάβαρον χρωμένη, καλεῖ τὰ ἑαυτῆς τέκνα ἵνα πανηγυρίσωσιν, οὐ μόνον τῆς Ἀναστάσεως Χριστοῦ τὴν ἑορτὴν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀναστάσεως «τὸν αἴτιον». Διότι τὰ κλειθρα τοῦ Ἄδου συντρίψας ὁ Κύριος ἐπηγγέλη τοῖς πιστοῖς: «Τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν Υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον

καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἑσχάτῃ ἡμέρᾳ» (Ἰωάν. Στ', 40).

★

Κρατοῦνται καὶ αὐτὰ αἱ ἀναπνοαὶ τῶν θεασαμένων, ἐν τῷ κενῷ, τοῦ Κυρίου, μνημείῳ «τὰ θρόνια κείμενα μόνα» «καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς Αὐτοῦ... ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον» (Λουκᾶ ΚΔ', 12 καὶ Ἰωάν. Κ', 5-7).

Κρατοῦνται καὶ αἱ ἀναπνοαὶ τῶν, διὰ μέσου τῶν αἰώνων, πιστῶν τοῦ Ἀναστάσαντος, θεωρούντων, οὐ μόνον τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἁγίαν Ἀνάστασιν, ἀλλὰ, δι' αὐτῆς, καὶ περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀναστάσεως βεβαιουμένων, τὸν φόβον τοῦ θανάτου ἀποβάλλοντες καὶ τὸν κατ' αὐτοῦ θρίαμβον πανηγυρίζοντες. Διπλῆ ὄθεν ἡ χαρὰ διότι καὶ διπλῆ ἡ νίκη. Διπλῆ ἡ Ἀνάστασις, Χριστοῦ καὶ ἀνθρώπου, διπλῆ ἄρα καὶ ἡ ἑορτή.

Ὁ θεὸς Παῦλος σαφῶς τὸ γεγονός, τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἐκτιμήσας καὶ τὰς, ἐκ τούτου, συνεπίεσιν, διὰ τὸν ἄνθρωπον, κατανοήσας, ὀλόκληρον τὸ ΙΕ' Κεφάλαιον τῆς Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς του, εἰς ταῦτα ἀφιέρωσε, μαρτυρήσας, σὺν ἄλλοις «Ἐν τῷ Χριστῷ ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» (Α' Κορ. ΙΕ', 20).

Διπλῆν τὴν ἑορτὴν καὶ ἡ Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία θεωροῦσα, διὰ θριαμβευτικῶν ὕμνων, ταύτην καταστέφει: «Ἀναστάσεως ἡμέρα» ψάλλει «ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασε». Καὶ ἄλλως «Θανάτου ἑορτάζομεν νεκρῶσιν: Ἄδου τὴν καθαίρεσιν· ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου ἀπαρχῆς καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον». Καὶ εἰς ταῦτα «ὡς ὄντως ἱερὰ πανέορτος αὐτῆ ἡ σωτήριος νύξ καὶ φωταυγής, τῆς λαμπροφύρου ἡμέρας τῆς ἐγέρσεως οὕσα προάγγελος». Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀναστάς Κύριος ὑμνεῖται ὡς «Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς καὶ καταργήσας θάνατον», τὸ δὲ Πάσχα χαίρεται ὡς «Πάσχα τῶν πιστῶν· πάσχα τὸ πύλας ἡμῖν τοῦ Παραδείσου ἀνοῖξαν».

Αὕτη ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας! Αὕτη ἡ πρὸς τοὺς πιστούς, τοῦ Θεοῦ προσφορά! Αὕτη καὶ τοῦ Κυρίου ἡ ἐπαγγελία δι' ἧς «νεκρωθέντες ἀνέστημεν καὶ ζωῆς ἠξιώθημεν».

Αὕτη ἡ πίστις ἐνέπνεε τοὺς Ἀποστόλους! Αὕτη τὸν Σαῦλον Παῦλον κατέστησε. Δι' αὐτῆς εἰδῶλα ἐκονιορτοποιήθησαν καὶ ὁ Σταυρὸς, σύμβολον νίκης,

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΟΥ

9. ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΕΝΔΕΟΥΣ ΚΑΙ ΑΔΙΚΟΥ-ΜΕΝΟΥ ΕΝ ΤΗ Κ.Δ.

Τόσον στενώντατα συμμετέχει ὁ Σωτὴρ εἰς τὰ προβλήματα τοῦ ἐν ἀνάγκῃ πτωχοῦ καὶ τοῦ μετανάστου, ὥστε νὰ συνταυτίζῃ ἑαυτὸν πρὸς τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν κατάστασιν ἐκείνου. Ὅχι μόνον τὸν συμπαθεῖ ἀλλὰ προσωποποιεῖ καὶ οικειοποιεῖται τὰς στερήσεις τοῦ ἄλλου. Ὁλόκληρος ἡ θεία οἰκονομία τῆς ἐνσαρκώσεως στηρίζεται ἐπὶ τῆς θεμελιώδους αὐτῆς ἀρχῆς τοῦ στενοῦ καὶ μυστικοῦ δεσμοῦ τῆς ταυτοπαθείας, ἥτις πάλιν εἶναι τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῆς διδασκαλίας εἰς τὸ δόγμα τοῦ Μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Οὕτω συμπλέκει κατὰ ἀπαράμιλλον τρόπον ὁ Θεὸς τὸ δόγμα τῆς σωτηρίας μετὰ τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι τὸ χριστιανικὸν σύστημα δὲν εἶναι ἀνεδαφικὴ θρησκεία, ἐγωκεντρικὴ εὐσέβεια, μένουσα εἰς ἀπόστασιν πρὸς τὸ καθημερινὸν δράμα καὶ τὰ ἀγωνιώδη προβλήματα οἴασ-δήποτε ἐποχῆς.

Καὶ διὰ νὰ εἴμεθα πλέον συγκεκριμένοι. Εἰς τὸν πρόλογον τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου, ὁ Κύριος ζωγραφίζει τὴν στάσιν τοῦ τότε Ἰουδαϊκοῦ κόσμου πρὸς τὸν σαρκωθέντα Λόγον. Ὅπως οἱ ταξιδιώται, οὕτω καὶ ὁ Λόγος ἐσκήνωσεν. Ἄλλ' οἱ Ἰουδαῖοι δὲν τὸν ἐθεώρησαν ὡς ἰδικόν τους. Τὸν ἐξέλαβον ὡς ξένον, ὡς ἄσχετον πρὸς τὰ ἰδικά τους ἐνδιαφέροντα ὑπὲρ ἐνὸς ἐπιγείου Μεσσίου, διὰ τὴν ἐμφάνισίν του καὶ τὸ πέρασμα του. «Ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον» (1,11-14). Κατὰ τὴν ἰουδαϊκὴν νοοτροπίαν, ὁ ὅλος τρόπος τῆς ἐμφάνισεως τοῦ Χριστοῦ ἦτο παράξενος καὶ ἀντί-

ὑπερυψοῦται. Ἐν τῇ πίστει τῆς Ἀναστάσεως «ὡς πορφύραν καὶ βύσσον τὰ αἵματα, τῶν ἐν ὄλω τῷ κόσμῳ Μαρτύρων ἡ Ἐκκλησία» ἔχουσα στολίζεται.

Τὸ θεῖον τοῦτο φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἐκπέμπον τὰς οὐρανίους αὐτοῦ μαρμαρυγὰς σελαγίζει καὶ νῦν τοὺς πιστοὺς, πληροῦν αὐτοὺς ἀνεκφράστου χαρᾶς, ἥτις χαρὰ μετουσιοῦται εἰς ἀγωνιστικὴν δύναμιν κατὰ τῆς ψυχοκτόνου ἀμαρτίας, διὰ τῆς βιώσεως τοῦ θελήματος τοῦ Ἀναστάντος Σωτῆρος, ὅστις ἐσφράγισεν ἐγκύρως τοὺς λόγους Αὐτοῦ, διὰ τῆς Ἐαυτοῦ Ἀναστάσεως «ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. 14', 6).

Πανηγυρίζωμεν ὅθεν καὶ ἡμεῖς, ἐπὶ τῇ διπλῇ ἑορτῇ! Ἡ Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία προεξάρχουσα τῆς πανηγύρεως, τὸν ἐπ' αὐτὴν ἀρμόζοντα ὕμνον ψάλλει «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος».

Ἀρχιμ. ΧΡΥΣ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

θετος μετὰ τὰς προσδοκίας ταῦ λαοῦ. Ἐξενίσθησαν καὶ τὸν ἐκράτησαν εἰς ἀπόστασιν. Δὲν τὸν ἐδέχθησαν νὰ συναναστραφῇ μετ' αὐτῶν, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἰδικόν τους κύκλον, νὰ θεωρηθῇ ὡς εἷς ἐκ τῶν οἰκείων. Ἐνός λοιπὸν καὶ ἀγνοούμενος καὶ μὴ ἀναγνωρίζόμενος δὲν κατώρθωσεν νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν ἰδικόν Του λαόν. Ἦδη κατὰ τὴν ὑπερφυᾶ γέννησίν του γεννᾶται εἰς φάνη, τοῦτο μὲν διὰ νὰ φανῇ ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀδιαφορία καὶ περιφρόνησις πρὸς τὸν Λυτρωτὴν, τοῦτο δὲ διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ ἀλληλεγγύη του μετὰ τὸν ἄσπερον, τὸν καταδικώμενον, τὸν ἀπόκληρον τῆς τύχης, τὸν πτωχόν, τὸν «ξένον».

Πλήρης θαυμασμοῦ ἐνώπιον τοῦ ἰλιγγίου τῆς τοιαύτης θείας συγκαταβάσεως καὶ ἀλληλεγγύης μετὰ τὸ δράμα τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἀπ. Παῦλος συγκεκριαίωμεν τὴν θεολογίαν περὶ κενώσεως τοῦ Κυρίου πρὸς Φιλ. β, 6. «Ὁ Χριστὸς δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλοῦσις ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πληυθῆσθε» (Β' Κορ. η', 9). Ἡ ἐμβάθυνσις εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ξεδιπλώνει τὰς διαστάσεις τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν ἀνθρώπον καὶ τὴν συνταύτισίν του πρὸς τὸ ἀνθρώπινον. Τάσσεται ἀλληλέγγυος πρὸς τὸν δούλον, τὴν πλέον περιφρονημένην τάξιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του. Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ἐπολέμησε τὸν Δοκητισμὸν καὶ τὸν Μονοφυσιτισμὸν ἀκριβῶς διὰ νὰ δείξῃ τὴν πραγματικότητα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Κυρίου καὶ τὸ ἀληθές τοῦ πάθους του, καὶ τὴν ἄμεσον σχέσιν τοῦ δόγματος τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων πρὸς τὰ παρουσιαζόμενα ἐκάστοτε κοινωνικὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου. Διότι τὸ πρὸς τὸν πλησίον ἐνδιαφέρον εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις του δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἐλεημοσύνην. Ὁ πλησίον εἶναι εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ, μᾶλλον εἶναι ἕνα μυστήριον ζῶν. «Βοηθῶν τὸν ἐνδεῆ», λέγει ὁ ἱ. Ἀμβρόσιος, «ἐβοήθησες αὐτὸν τὸν Χριστὸν»¹. Ποτὲ δὲν θὰ ἐξαφανισθοῦν οἱ ἐνδεεῖς ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχῃ ἡ ζωὴ. Πάντοτε θὰ ὀρθώνωνται ἐνώπιόν μας ἔχοντες τὴν βοήθειάν μας. Εἶναι οἱ ἀτέλειωτοι συνοδοὶ τοῦ ταξιδίου μας. «Τοὺς πτωχοὺς πάντοτε ἔχετε μεθ' ἡμῶν», εἶπεν ὁ Χριστὸς (Ματ. 26, 11), διὰ νὰ δείξῃ ὅτι τὸ λεγόμενον κοινωνικὸν πρόβλημα πάντοτε θὰ ὑφίσταται διὰ νὰ καλλιεργῇ τὴν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἀλληλεξάρτησιν καὶ ἀγάπην.

* *

Ἡ Ἀ. Γραφὴ δὲν σιωπᾷ ἐνώπιον τῶν διαπρατομένων εἰς κάθε ἐποχὴν κοινωνικῶν ἀδικημάτων. Ἐκκινεῖ ἀπὸ ἀποδοκιμασίαν ὀρισμένων κοινωνικῶν ἀδικιῶν καὶ προχωρεῖ εἰς θεολογικὰς ἐρμηνείας. Στιγματίζει τὴν ἐκμετάλλευσιν, ὑπὸ οἰκονομικῆς μορφῆς, μετὰ συνεπείας ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆς ἢ μετὰ χαρακτηριστικῶν ἐσχατολογικῶν. Ἐνα ἀπὸ τὰ πλέον εἰγλωττα παρα-

1) De Viduis, IX, 54.

δείγματα είναι τὸ πλήρες πικρίας διὰ τὴν καταπάτησιν τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργαζομένων, γνωστὸν χωρίον τοῦ ἀδελφοθέου Ἰακώβου (ε', 1—6). Δὲν ἐγινε τὸ τμήμα αὐτὸ ὅσον θὰ ἔπρεπε ἀντικείμενον προσοχῆς, ἰδιαίτερος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ὅπου κοχλάζει ὁ ἀγὼν τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου ὑπὲρ δικαιολογημένης βελτιώσεως τοῦ μισθοῦ καὶ τοῦ ἐπιπέδου τῆς ζωῆς ἐν γένει. Πάντως ἀποκαλύπτει τὴν διάσπασιν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ψυχικῆς κοινωνίας μεταξύ τῶν πιστῶν μῆς ἀρχαίας κοινότητος εἰς τὰς σχέσεις ἐργαζομένων καὶ πλουσίων.

Ἡ θέσις τῶν σχέσεων ἐργάτου καὶ ἐργοδότη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους δὲν δύναται οὐδὲ κατὰ κεραίαν νὰ συγκριθῆ μετὰ τὴν σημερινήν. Ὁ ἐργοδότης τότε ἦτο ὁ κύριος ὄχι μόνον τῆς ἐργασίας ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τῶν κατοικιῶν τῶν ἐργαζομένων. Ὁ Ἰακώβος ἐξεγείρεται διότι τὸ προϊόν τῆς συγκομιδῆς τοῦ σίτου ὄχι μόνον δὲν διενεμήθη δικαίως, ἀλλὰ μετεβλήθη εἰς «χρυσὸν καὶ ἄργυρον», δηλαδὴ παρέμενε νεκρὸν κεφάλαιον χωρὶς νὰ τεθῆ εἰς χρῆσιν καὶ κυκλοφορίαν διὰ τὸ καλόν. Καίτοι δὲν μᾶς δίδει λεπτομερείας ἐνταῦθα, ὅμως, ἀπ' ὅσα λέγει ὁ Ἰώβ, συνάγομεν ὅτι οἱ ἐργάται συχνότατα ἦσαν ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως (Ἰώβ 31, 38). Ὁσάκις ὁ Νόμος ὑπερασπίζει καὶ ἐπιβάλλει ὅπως ἡ καταβολὴ τῶν δικαιωμάτων τοῦ μὴ καθυστερήσῃ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου (Δευτ. 24, 15), ἀποκαλύπτει τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀνέχειάν των μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐὰν δὲν ἐπληρώνοντο, διέτρεχον κίνδυνον ν' ἀποθάνουν ἐκ πείνης.

Πρὸ τῆς καθιερώσεως διὰ νόμου κοινωνικοῦ τοῦ μισθοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰσραήλ, ἡ ἐργασία ἐγένετο ἀπὸ τὰ τέκνα τοῦ ἰδιοκτήτου, ἢ ἀπὸ δούλους. Τὰ τέκνα ἐθεωροῦντο οἱ φυσικοὶ κληρονόμοι. Ὁ δούλος ἦτο ἀπλοῦστατα ἀπρόσωπον περιφρονημένον ὄν, μέσον ἐργασίας χωρὶς νὰ ἔχῃ ὄντοτητα καὶ ἐκτίμησιν.

Καὶ ὅμως αὐτὴ ἡ κατάπτωσις ἀκριβῶς τῆς δουλείας εἶναι ἡ ζωηροτέρα εἰκὼν ὅπου φαίνεται τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Νόμος προσεπάθησεν ὅπως φέρῃ ἐργάτην καὶ κεφαλαιούχον εἰς εἶδος συνεταιρισμοῦ ὥστε νὰ συνεργάζωνται διὰ τὸ κοινὸν καλόν. Ὁλόκληρος ἡ Βίβλος προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τὸν πλούσιον ὅπως θεωρῇ τὸν ὑφιστάμενόν του, οὕτως εἰπεῖν, ὡς μέτοχον τῆς ἐπιχειρήσεως διὰ νὰ παύσῃ ἡ κατάχρησις καὶ ἡ βοῶσα ἀδικία.

Συνηθέστατα ὅμως εἰς τὴν πράξιν σπανίως οἱ πλούσιοι σέβονται τὸν Νόμον. Ἡ γῆ αὐτὴ ὅπου ἔθεσεν ὁ Θεὸς ὅλους ὅπως τὴν πληρώσουν καὶ τὴν κατακυριεύσουν, ἐργαζόμενοι καὶ ἀξιοποιοῦντες (Γεν. 1, 28), γίνεται τὸ πεδῖον διαμάχης, συγκεντρώσεως εἰς ὀλίγους καὶ καταπίεσεως.

Οἱ πλείστοι, κατὰ τὸν Ἰακώβον μετὰ δριμύτατον τόνον ἀπευθυνόμενον, «ἐτρυφήσατε, ἐπὶ τῆς γῆς, ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν...».

Τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ἀδικίας εἶναι ὅτι «ἐφρονέσατε τὸν δίκαιον οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν». Πράγματι δὲ ὁ ἐργάτης, ὁ «δίκαιος», δὲν ἠδύνατο νὰ διαμαρτυρηθῆ διὰ τὴν καταφανῆ ἐκμετάλλευσιν, νὰ προβάλλῃ

ἀντιρρήσεις οὐδὲ νὰ προβάλλῃ δικαιώματα. Δὲν εἶχε τὴν συναίσθησιν τῶν προνομίων. Ἐσιώπα καὶ ἐχάμετο διὰ νὰ ζήσῃ ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὁ καταπατῶν.

Εἰς τὸν φόνον τοῦ δικαίου, δηλαδὴ τοῦ ἐργαζομένου κόσμου, ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος διαβλέπει τὴν συνέχειαν τοῦ ἀδίκου φόνου τοῦ Ἄβελ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του Κάϊν. Κρίμα, τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἀπεδοκίμασεν, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἐδοκίμασε, παθῶν ὡς καὶ ὁ δίκαιος Ἄβελ (Ματ. 23, 35). Ὁ ἐργάτης, ὡς βλέπομεν, ἐμφανίζεται ἐν τῇ Γραφῇ ὡς «προσωποποίησης τοῦ Δικαίου ἐν μέσῳ ἐνὸς κόσμου ἀδικίας καὶ αἰσχροῦς ἐκμεταλλεύσεως, δικαίου οὐχὶ κατὰ τὴν Παυλικὴν περὶ δικαιώσεως ἐννοίαν, ἀλλὰ ὡς ὁ ἀδικούμενος καὶ καταδιωκόμενος ἄνευ λόγου.

«Ὁ μισθὸς κράζει...». Κράζει ὅπως ἡ γῆ διὰ τὸν ἀδελφοκτόνον τοῦ Ἄβελ (Γεν. 4, 11), διὰ τὸν φόνον τοῦ Ζαχαρίου, διὰ τὸν φόνον τοῦ Χριστοῦ. Κράζει, διότι πρόκειται περὶ ἀδικήματος τὸ ὅποιον δὲν δύναται ὁ Θεὸς νὰ ὑποφέρῃ, διότι εἶναι ὁ φύλαξ τῆς δικαιοσύνης, ὁ ἐγγυητὴς τοῦ συμβολαίου τῆς ἐργασίας. Δὲν εἶναι τόσον οἱ καθυστερημένοι μισθοί, ὡς χρηματικαὶ μονάδες ποὺ ἀνέρχονται εἰς τὰ ὄρα τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι δηλαδὴ τὰ οἰκονομικὰ θέματα αὐτὰ καθ' ἑαυτά, ἀλλὰ αἱ «βοαὶ τῶν θερισάντων», δηλαδὴ ἡ ὑποφέρουσα ψυχὴ, τὸ ἀνθρώπινον στοιχεῖον καὶ οὐχὶ τὸ καθαρῶς ὑλικὸν τῆς ὑποθέσεως. Αἱ κραυγαὶ τῶν ἀνέρχονται εἰς τὰ ὄρα τοῦ Κυρίου Σαβαώθ, ἅς σημειωθῆ δὲ οὐχὶ ἀπὸ προσευχομένων εἰς ἓνα ναόν, ἀλλὰ καθαρῶς ὑπὸ μορφῆν ἀδικίας ἐργατικῆς εἰς τοὺς ἀγροὺς ἢ τὰ ἐργαστήρια.

Βεβαίως δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φωνάξῃ ὁ ἀδικούμενος διὰ νὰ ἀκούσῃ ὁ Θεός. Ὁ Γιαχβὲ εἶναι συνεχῶς παρὼν εἰς τὴν ἱστορίαν, μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, μετὰ τοῦ ἀδικουμένου. Κατὰ παραλληλισμὸν, ὁ Ἰακώβος ἀναφέρεται εἰς τὰς φυλάς τοῦ Ἰακώβ ὑπὸ τὴν δουλείαν τῶν Αἰγυπτίων (Ἐξ. 3, 7—9), ὅπου ἐπίσης εἰργάζοντο διὰ τὸν κυρίαρχον.

Ἐὰν ὁ κόσμος ζητῆ ν' ἀποξενωθῆ ἀπὸ τὸν Χριστιανισμόν, ὁ Χριστιανισμὸς ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του, δὲν δύναται ν' ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι ἡ ἀποστολή του. Νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ λύσῃ τὰ τόσα προβλήματα του καὶ νὰ τοῦ δείξῃ τὸν δρόμον τῆς λυτρώσεως. Μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ πείσωμεν ὅσους κατηγοροῦν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς πολὺ ἀπερροφήθη ἀπὸ τὰς μεταφυσικὰς ἐνασχολήσεις καὶ τὰς δογματικὰς ἐριδας, ὅτι κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ παθόντος καὶ πτωχεύσαντος Ἰ. Χριστοῦ δύναται καὶ ὁ ἀνθρώπος νὰ πονέσῃ καὶ νὰ ἐνδιαφερθῆ διὰ τὸν πλησίον του. Ὅπισθεν κάθε δόγματος ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει συσχέτισις μετὰ βιώματα καὶ θέματα στενώτατα συγγενέοντα μετὰς ἐπικαίρους ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ συσχέτισις αὐτὴ καθίσταται πλέον ἐντονὸς ἐνώπιον τῶσαν κοινωνικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ἀδικιῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ὀξυτάτου προβλήματος τῆς συγχρόνου Μεταναστεύσεως καὶ τῆς ἀδιαφορίας τῶν ἄλλων ἐναντι τῶν «ξένων». Μόνον οὕτω θὰ ἠδυνάμεθα νὰ πεισθῶμεν καὶ νὰ πείσωμεν, ὅτι πρῶτος αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς διῆλθε τὰ στάδια αὐτά, καὶ ἐπομέ-

ΘΕΩΡΙΑΙ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ UNAM SANCTAM

Γ'.

Δέν θά ἦτο ἴσως περιττόν νά ἐπαναλάβω, ὅτι ὁ αἰδ. κ. Afanassieff ἐπεχείρησε νά ἀποδείξῃ μίαν θέσιν, ἡ ὁποία τοῦλάχιστον κατ' ἐμέ δέν εἶναι ἀπλῶς ἀσθενής, ἀλλ' ὅπως εἶπομεν, νά μᾶς πείσῃ, ὅτι αἱ ἐν διαστάσει διατελοῦσαι ἐκκλησίαι—ἡ Ὁρθόδοξος καί ἡ Ρωμαιοκαθολική πρὸς τὸ παρὸν—εἶναι δυνατὸν καί ἐπιτρεπτόν διὰ μόνης τῆς ἀνανεώσεως τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης ν' ἀποκαταστήσουν πλήρως τὴν μετ' ἀλλήλων ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν ἐμμένουσαι συγχρόνως εἰς τὰς δογματικὰς τῶν διαφορὰς. Φθάνει

μάλιστα μέχρι τοῦ νά διατείνεται σοβαρῶς, ὅτι «κατὰ τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀπολύτου δογματικῆς ἀρμονίας δέν ἐπραγματοποιήθη ποτέ» ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν καί ὅτι «ἡ ἱστορία δέν γνωρίζει καμμίαν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ δογματικὴ ἀρμονία ὑπῆρξεν ἀπόλυτος, οὔτε πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, οὔτε κατ' αὐτήν, οὔτε μετ' αὐτήν» (σελ. 473).

Ὅτ' αὐτὸν ἐπιτρέψῃ ὁ κ. συνάδελφος νά διαφωνήσω ριζικῶς καί νά μὴ ἀποδεχθῶ ἀντίληψιν ὑπευθυμίζουσαν τὴν ὑπὸ τοῦ Pusey τὸ πρῶτον εἰσηγηθεῖσαν, εὐρῶς δὲ ὑπὸ τῶν μετεχόντων ἐν τῇ συγχρόνῳ

ως τὸ ἐνδιαφέρον του εἶναι ἄμεσον. Κατὰ συνέπειαν δέν ἀδιαφορεῖ, δέν θεωρεῖ ξένην καί ἄσχετον πρὸς τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ποιμαντικὴν μέριμναν ὑπὲρ τῶν Μεταναστῶν καί τῶν ποικιλοτρόπως ἀποδημούντων ἀπὸ μιᾶς χώρας εἰς τὴν ἄλλην ἢ ἀκόμη καί τῶν προσφύγων.

Ἄλλωστε ἡ Ἐκκλησία οὐδὲν ἄλλο ἐπιτελεῖ εἰμὴ νά συνεχίξῃ τὴν διακονίαν Ἐκείνου, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος διάκονος, ὁ πρῶτος ὅστις ἐτόνισεν ὅτι «ἤλθε διακονῆσαι καὶ οὐχὶ διακονηθῆναι». Ἡ Ἐκκλησία δέν ἔχει, ὅπως κακῶς ἐπεκράτησε νά νομίζεται ἀπὸ πολλοὺς, χαρακτῆρα ἀφ' ὑψηλοῦ διοικητικὸν καὶ νομοθετικῆς ἐξουσίας. Ἡ διοίκησις δέν εἶναι δυνατὸν νά ἐννοηθῇ ὡς ἀποξένωσις ἀπὸ τὸ ἄγχος καί τὰ δάκρυα τοῦ κόσμου, ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ποιμνίου. Ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει διὰ νά διατηρῇ καὶ νά ὑπηρετῇ τὴν ἀγάπην. Ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τῶν πρῶτων ἀκόμη χρόνων τῆς Πεντηκοστῆς τὴν μεγάλην ἐντολὴν τῆς Ἀγάπης. Καί ἱκανοῦται εἰς τὴν μεγάλην, συγχρόνως καὶ δύσκολον ἀποστολὴν τῆς, ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι συνδέεται μυστικῶς καὶ ἀρρήκτως μετὰ τὴν κεφαλὴν τῆς, τὸν Χριστόν, καὶ ἐμπνέεται συνεχῶς ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τὸ ὁποῖον δέν ἀφήνει τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης νά μὲν ἓνα ὠραῖον αἰσθηματικὸν νεκρὸν γράμμα.

Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι οἱ αἰῶνιοι καλοὶ Σαμαρεῖται. Κύπτουν συνεχῶς ἐπὶ τῆς καταπληγῶμενης ἀνθρωπότητος. Διαρκῶς δένουν πληγὰς καὶ ἐπιχέουν ἔλαιον καὶ οἶνον. Ὁ Χριστὸς μᾶς ἀγαπᾷ, ὅχι μόνον τότε ὅταν ἔχουσε τὸ αἷμά του ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἀλλὰ καθημερινῶς, πολλάκις μάλιστα χωρὶς κἂν νά τὸ αἰσθανώμεθα. Ὡς ἀντίκρουσμα τῆς ἀγάπης του αὐτῆς καὶ προέκτασιν αὐτῆς, μᾶς ζητεῖ ὅπως ἀγαπῶμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τὴν σειράν μας τὸν πλησίον μας, τὸν συνάνθρωπόν μας, τὸν «ξένον» ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος μᾶς ἠγάπησε. Κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνταποδόσεως τῆς ἀγάπης ταύτης καὶ τῆς ἐξωτερικεύσεως τῆς συμπαθείας πρὸς τὸν «ξένον» κρίνεται καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ἀγάπης μας πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τὸ μέτρον τῆς προσπάθειας τῆς ἀνωτερώσεώς μας, τῆς

πρὸς Ἐκεῖνον ὁμοιώσεώς μας, ἡμῶν, τῆς εἰκόνας, πρὸς τὸ πρωτότυπον.

Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἱ. Εἰρηναῖος τονίζει, ὅτι τὸ κριτήριον τοῦ ἔχειν τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον: «Κατέχετε τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῷ μέτρῳ κατὰ τὸ ὅποιον ἀγαπᾶτε τὴν Ἐκκλησίαν» (Κατὰ Αἰρέσε. III, 24, 1). Ἀγάπη δὲ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνείδησιν, δέν ἐσήμαινε πιστότητα ἀπλῆν τῶν δογματικῶν τῆς ἀληθειῶν, ἀλλὰ καὶ ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν ἀγάπης καὶ συμπαθείας πρὸς τὸν πλησίον.

Ὑπερασπίζων τὰ δίκαια τῶν καταθλιβομένων, καὶ ἀποδοκιμάζων τὴν ἀσυλλόγιστον σπατάλην καὶ ἐπιδεικτικότητά τῶν πλουσίων τῆς ἐποχῆς του, ὁ ἱ. Ἰερώνυμος θίγει τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα μετὰ ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην σοβαρότητα καυτηριάζων τὴν ἀσπλαγχίαν ἐναντι τῶν πτωχῶν.

«Παρακαλῶ ὅσους δέν ἡμποροῦν νά ἀριθμήσουν ὅσα ἀγαθὰ ἔχουν, κίττοντες μέγαρα, συγκεντρώνοντες εἰς ἓνα μόνον περιδέραιον ἀδάμαντας, προῖον μεγάλων περιουσιῶν, νά μὲ ἀκούσουν.

Πίνετε εἰς ποτήρια κεκοσμημένα μετὰ πολυτίμους λίθους, ἐνῶ Παῦλος ὁ Ἐρημίτης, μετὰ τὴν παλάμην ἔσβυε τὴν δίψαν του. Φορεῖτε χρυσοκέντητα ἐνδύματα, ἐνῶ ἐκεῖνος δέν εἶχεν οὐδὲ ἓνα πενιχρόν, ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ θά ἐπροσφέρατε εἰς ἓνα δούλόν σας. Τοῦ ἠνοιξεν ὁ Παράδεισος, ἐνῶ σεῖς, μετὰ τὴν τόσῃν μεγαλοπρέπειάν σας, θά ριφθῆτε εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ.

Γυμνὸς ἐκεῖνος, διετήρησε ἄθικτον τὸν χιτῶνα, μετὰ τὸν ὅποιον τὸν ἐνέδυσεν ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ Βαπτίσματος. Σεῖς ὅμως μετὰ τὸν φόρτον τῶν ἐνδυμασιῶν σας, τὸν ἀπωλέσατε...

Σᾶς θερμοπαρακαλῶ, εὐσπλαγισθῆτε τὸν ἑαυτὸν σας, ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν εἴσθε. Σᾶς ἱκετεύω, ἐνθυμηθῆτε τὸν ἁμαρτωλὸν Ἰερώνυμον, ὁ ὁποῖος ἐὰν ὁ Θεὸς τὸν ἐκάλει νά ἐκλέξῃ, θά ἐπροτίμα ἀσυγκρίτως τὸν μανδύαν τοῦ Παύλου μετὰ τὰς ἀρετάς του, παρά τὴν βασιλικὴν πορφύραν μετὰ τὰ μεγαλεῖα καὶ τὰ φανταστικά τῆς κοσμήματα». (DE VITA ST. PAULUS HERMITA).

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μελὸς ΑΙΜΙΑΙΑΝΟΣ

οἰκουμενικῆ κινήσει διαμαρτυρομένων ὑποστηριζομένην, θεωρίαν τῶν κλάδων (Branch Theory). Καθ' ὅσον φρονῶ, ὅτι, ἐάν συνμεριζόμενη τὴν ἀντίληψίν του ταύτην, θὰ ἠγόμενη ἀναποτρέπτως εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ μία Ἐκκλησία, ἡ ἀνόθευτον τὴν θείαν ἀποκάλυψιν διαφυλάξασα, τὴν ὁποίαν ὁ Παῦλος προέβαλεν ὡς «στῦλον καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας», ὑπῆρξε ξένη πρὸς τὴν πραγματικότητα, παρέμεινε δὲ μόνον ἄχρι τοῦ νῦν ἰδανικόν τι ἀσύλληπτον. Ὁ ἀλάθητος κανὼν τῆς ἀληθείας δὲν ὑπῆρξε πλέον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, κύριε συνάδελφε. Naί· ἡξεύρω καλὰ, ὅτι αἱ κατὰ τόπους ἐκκλησίαι συνεκλονίσθησαν ὑπὸ τῆς αἰρέσεως καὶ τῶν διαφορῶν σχισμάτων. Ἄλλὰ καὶ αἱ πυκναὶ τοπικαὶ σύνοδοι καὶ αἱ μεταξύ τούτων συγκροτηθεῖσαι γενικώτεροι καὶ αἱ Οἰκουμενικαί, καθὼς καὶ ἡ δυσεξαριθμητὸς καὶ σοβαρωτάτη ἀντιαιρετικὴ γραμματεία, ἡ ἀναδείξασα τὰς κλεισάσας τὴν Ἀνατολήν θεολογικὰς σχολὰς καὶ τοὺς διακρατήσαντας ἀνόθευτον τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν Πατέρας, ἀποδεικνύουν ἀκριβῶς, ὅτι ἡ αἵρεσις καὶ τὸ σχίσμα δὲν ἐγκατεστάθησαν μονίμως εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐγκαίρως ἐξεδιώχθησαν ἀπ' αὐτοῦ ἀποκηρυχθέντα ὑπὸ μυρίων στομάτων ὀρθοτομούντων τὴν ἀλήθειαν.

Δὲν παραγνωρίζει ἐν τούτοις ὁ αἰδ. κ. Afanassieff, ὅτι ἡ περὶ ἐνότητος τῆς μιᾶς καθολικῆς Ἐκκλησίας διδασκαλία τοῦ Κυπριανοῦ ἐκράτησεν ἄχρι τοῦ νῦν ἐν τῇ Ὀρθόδοξῳ καὶ τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ θεολογίᾳ. Ἐπειδὴ δ' αὕτη προφανῶς ἀποτελεῖ δυσυπερβλήτον ἐμπόδιον πρὸς θεμελίωσιν τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβε νὰ ὑποστηρίξῃ, διὰ τοῦτο εἰσηγείται ὁ κ. συνάδελφος ἰδίαν θεωρίαν, τὴν ὁποίαν καλεῖ ἐκκλησιολογίαν εὐχαριστιακὴν. Κατὰ τὸν Κυπριανὸν δηλαδὴ αἱ τοπικαὶ ἐκκλησίαι συνδέονται πρὸς ἀλλήλας καὶ μετέχουσι τῆς καθολικότητος καὶ οἰκουμενικότητος διὰ τῶν ἐπισκόπων των. Παρὰ τὸ πλῆθος των οὔτοι ἀποτελοῦν μέλη τοῦ ἐνὸς συλλόγου τῶν ἐπισκόπων (ἐπισκοπᾶτον), ὅστις σύλλογος κατέχει τὸν ἕνα θρόνον τοῦ Πέτρου, δι' αὐτὸ δὲ οἱ κατὰ τόπους ἐπίσκοποι δὲν εἶναι μόνον ἐπίσκοποι τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας, δι' ἣν ἔχουσι χειροτονηθῆ, ἀλλὰ καὶ ἐπίσκοποι τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Ἐντεῦθεν καὶ αἱ ἐκκλησίαι αὐτῶν, καίπερ κατὰ τὰ γεωγραφικὰ των ὄρια τοπικαί, εἶναι ἡ μία, ἁγία, καθολικὴ Ἐκκλησία. Ἴνα ὅμως ἐκάστη τῶν τοπικῶν τούτων ἐκκλησιῶν διατηρῆ τὰς ιδιότητας ταύτας, τὰς εἰς τὴν μίαν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν κατηγορουμένας, πρέπει ἀπαραιτήτως ὁ ἐπίσκοπος αὐτῆς μετὰ τοῦ πληρώματός της νὰ διατελῆ ἐν ἀδιασπᾶστῳ κοινωνίᾳ πρὸς τὸ λοιπὸν σῶμα τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς πιστῶν. Ἐάν ὅμως ἐπίσκοπός τις καὶ οἱ κατ' αὐτὸν κληρικοὶ καὶ πιστοὶ χωρισθοῦν τοῦ λοιποῦ σώματος τῶν ἐπισκόπων καὶ ἀποκοποῦν ἀπ' αὐτοῦ; Κατὰ τὸν Κυπριανὸν καὶ τὴν Ὀρθόδοξον καὶ Ρωμαιοκαθολικὴν θεολογίαν παύουσιν οὔτοι ν' ἀποτελοῦν μέλη τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Εὐρίσκονται πλέον ἔξω αὐτῆς.

Ἐδῶ ὅμως παρεμβαίνει ὁ κ. συνάδελφος μετὰ τὴν εὐχαριστιακὴν ἐκκλησιολογίαν του. Καὶ τί μᾶς λέγει; Ὡς σῶμα Χριστοῦ ἡ Ἐκκλησία ἐμφανίζεται ἐν ὅλῃ τῇ πληρότητι αὐτῆς ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ συνάξει τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας, διότι κατ' αὐτὴν ὁ Χριστὸς εἶναι παρὼν ἐν τῇ πληρότητι τοῦ σώματός του. Δι' αὐτὸ ἡ τοπικὴ ἐκκλησία ὡς εὐχαριστιακὴ σύναξις ἔχει ὅλας τὰς ιδιότητας τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Χριστῷ (σελ. 452). Καὶ τί ἔπεται ἐκ τούτου; Συνέπειαι ἀνυπολογίστου σημασίας κατὰ τὸν αἰδ. κ. Afanassieff. Διότι ἐάν κατὰ τὴν περὶ ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίαν τοῦ Κυπριανοῦ, «ἡτις εἶναι πάντοτε ἰσχύουσα» ἐν τῇ Ὀρθόδοξῳ καὶ Ρωμαιοκαθολικῇ θεολογίᾳ, καθίσταται δυνατὴ ἡ ἀποκοπὴ ἐκκλησίας τινὸς παραπληθείσης, «διότι ὑφίσταται κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κυπριανοῦ ὑπερτάτη τις ἐξουσία τῆς Ἐκκλησίας, ἡτις θὰ ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ τὴν πράξιν τοῦ χωρισμοῦ, ἐξ ἀπόψεως εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας τοιοῦτοι ἔξω ἐκκλησιασμοὶ (excommunications) εἶναι ἀδύνατοι. Ὑπεράνω τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν ὡς ἐκδηλώσεων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ πράγματι δὲν ὑπάρχει ἐξουσία ὑπερτέρα, ὅπως δὲν ὑπάρχει ἐξουσία ἀνωτέρα πάσης τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν. Τοπικὴ τις ἐκκλησία δὲν δύναται ν' ἀποκόψῃ ἄλλην τινὰ ἐκκλησίαν ἐκ τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας, διότι αὐτὸ θὰ ἐσήμαινε ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀφορίζει ἑαυτὴν. Πᾶσα ἡ ἐνωσις τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν δὲν δύναται οὐδ' αὐτὴ νὰ τὸ πράξῃ, διότι δὲν εἶναι ἀνωτέρα μιᾶς καὶ μόνης τοπικῆς ἐκκλησίας. Ἡ διακοπὴ δὲ τῆς ἀδελφικῆς κοινωνίας μεταξύ τῆς ἐνώσεως τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν ἐξ ἐνὸς καὶ μιᾶς ἢ πλείστων ἐκκλησιῶν ἐξ ἑτέρου δὲν σημαίνει ἄλλο τι παρὰ «κατάπαυσιν σχέσεων» οἰωνδῆποτε μετὰ ταύτης ἢ τούτων τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ οὐδὲν πλέον. Πρὸ παντὸς ὑπάρχει παῦσις τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας, ἣτις συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας, μεθ' ἧς αἱ σχέσεις διεκόπησαν, καὶ μετ' αὐτοῦ πάντα τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας ταύτης στεροῦνται τῆς δυνατοῦτος νὰ μετάσχῳσι τῶν εὐχαριστιακῶν συνάξεων τῶν ἄλλων τοπικῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἀντιστρόφως οὐδὲν ἐκ τῶν μελῶν τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν ἠδύνατο νὰ μετέχῃ τῆς εὐχαριστιακῆς συνάξεως τῆς ἐκκλησίας ταύτης» (σελ. 457-458). Καὶ ἐν περιπτώσει δὲ χειροτονίας «δὲν ἐτίθετο ζήτημα κύρους τοῦ μυστηρίου τῆς χειροτονίας τοῦ ἐπισκόπου» ἀλλ' ἀπλῶς μόνον τῆς ἀποδοχῆς (ἢ ἀναγνωρίσεως) τοῦ ἐπισκόπου. «Ὅ,τι θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῆ εἶναι, ὅτι αἱ ἄλλαι ἐκκλησίαι δὲν ἐγνώριζον ἐάν ἡ ἐγκαθίδρυσις ἦτο ἐγκυρὸς ἢ οὐ. Ὁ Κυπριανὸς πρῶτος ἔθεσε τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τῶν μυστηρίων τῶν τελουμένων νῆς τὰς σχισματικὰς κοινότητες» (σελ. 458). Οὕτω καὶ μετὰ τὸν χωρισμὸν ἢ μεθ' ἧς αἱ ἄλλαι ἐκκλησίαι διέκοψαν τὰς σχέσεις τοπικῆ ἐκκλησία «δὲν παύει νὰ μὲνη κατ' ἑαυτὴν Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ παρὰ τὴν ἀπομόνωσίν της, «διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἐκεῖ, ὅπου

εἶναι ἡ εὐχαριστιακὴ σύναξις» (σελ. 459).

Ὁ αἰδ. κ. Afanassieff ὑποστηρίζει ἐν συνεχείᾳ ὅτι ἡ περὶ εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας θέσις αὕτη δὲν εἶναι εἰδὸς τι θεολογικῆς θεωρίας, ἀλλ' ἔχει τὰ ἐρείσματα αὐτῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, τῇ πρὸ τοῦ Κυπριανοῦ, πράξει τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὰ ἐρείσματα ταῦτα δὲν ἐμποδιζόμεθα προκαταβολικῶς νὰ ἐκθέσωμεν παρατηρήσεις μᾶς τινάς.

α) Ἐν τῇ Κ.Δ. οὐδ' ὑπαινιγμός τις ἀπαντᾷ, ἐφ' οὗ ὅπωςδήποτε νὰ δύναται ἡ περὶ εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας θεωρία τοῦ κ. Afanassieff νὰ στηριχθῇ. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ἡμεῖς τοῦλάχιστον δὲν συνηντήσαμεν που συγγενῆ τινα διδασκαλίαν εὐνοοῦσαν ταύτην εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ καθαρᾶς ἐπινοήσεως τοῦ αἰδ. κ. συναδέλφου. Ἡ θεία Εὐχαριστία καὶ ἡ κλάσις τοῦ ἄρτου μετὰ τῶν λοιπῶν μυστηρίων ἀποτελεῖ τὰς μυστικὰς καὶ λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἡδὴ ἠνωμένης μετὰ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Εἶναι ρητὰ καὶ κατηγορηματικὰ αἱ διακηρύξεις τοῦ θείου Παύλου. «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλατ. γ', 27). Ἦγίασε δὲ ὁ Χριστὸς τὴν Ἐκκλησίαν του «καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἐαυτῷ ἐνδοξον τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα» (Ἐφ. ε', 27). Καὶ ἡ διὰ τῆς θείας δὲ Εὐχαριστίας παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ συνάξει τῶν πιστῶν εἶναι ἐξ ἴσου ἀντικείμενον τῆς πίστεώς μας, ὅσον καὶ ἡ διὰ τῆς ἐνώσεως ἡμῶν μετ' αὐτοῦ ὡς Κεφαλῆς ἡμῶν ἐν τῷ βαπτίσματι· ὅσον καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ἐκείνῃ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφορᾷ ἡ βεβαίωσις του: «οὐ γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἓμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. ιη', 20).

β) Ἡ Ἐκκλησία εἶναι καὶ ὁ ἀλάθητος ἐν Οἰκουμεικαῖς συνόδοις ἐρμηνεύς τοῦ οὐτινος ὑπάρχει πιστὸς καὶ ἀσφαλὴς θεματοφύλαξ θησαυροῦ τῆς θείας καὶ ἀποστολικῆς Παραδόσεως. Τὴν ιδιότητα ταύτην τοῦ ἀλαθήτου, τὴν ὁποίαν ὡς σύνολον κέκτηται ἡ Ἐκκλησία, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐνσωματῶναι ὡς εὐχαριστιακὴ σύναξις καὶ τοπικὴ τις ἐκκλησία, μάλιστα μεμονωμένη καὶ κεχωρισμένη τῶν λοιπῶν; Τί λέγει ὁ αἰδεσιμολογιώτατος;

γ) Τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν μυστήριον τῆς ἀγάπης, πᾶς δὲ ὁ ἀναξίως αὐτοῦ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἐαυτῷ ἐσθίει

καὶ πίνει. Πῶς τοπικὴ ἐκκλησία μὴ «κατηρτισμένη ἐν τῷ αὐτῷ νοί καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ» (Α'. Κορ. α', 10) μετὰ τοῦ πλήθους τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ χωριζομένη τούτων καὶ μὴ «τηροῦσα τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφεσ. γ', 3), πῶς εἶναι δυνατόν νὰ τελῇ ἐν πᾶσι θεοφιλῶς εὐχαριστιακὰς συνάξεις καὶ νὰ ἀποτελῇ τὴν πληρῶτα τῆς ἐμφανίσεως τῆς μίαιας, ἀγίας, καθολικῆς Ἐκκλησίας;

δ) Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ αἰδ. κ. Afanassieff, ὅτι ὑπεράνω τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν δὲν ὑπάρχει ἐξουσία ὑπερτέρα καὶ ὅτι ἡ ἔνωσις πασῶν τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν δὲν δύναται ν' ἀποκόψῃ τοπικὴν τινα ἐκκλησίαν (ἴδε ἀνωτέρω ὡς ἐκτίθεται) εἶναι πάντῃ ἀυθαίρετος καὶ ἀπόβλητος. Θὰ ἠδυνάμην κάπως νὰ ἐννοήσω τὸν ἰσχυρισμὸν του τοῦτου, ἐὰν ἡ ἀποκοπτομένη τοπικὴ ἐκκλησία εἶχε τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον νὰ τελῇ μόνῃ αὐτῇ εὐχαριστιακὰς συνάξεις, ἡ ἔνωσις δὲ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν δὲν μετείχον καὶ αὐτὰ τοῦ αὐτοῦ θυσιαστηρίου. Ἢδη δὲν τὸν ἐννοῶ καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσω ἡ ἀνέκαθεν πράξις τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ τὸ ἐναντίον. Κἂν ἔτι ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ Κυπριανὸς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος τούτου εἰσηγητῆς—τοῦθ' ὅπερ ἀμφισβητῶ—ὀλόκληρος ἡ ἠνωμένη Ἐκκλησία, ὅλοι αἱ Οἰκουμεικαὶ σύνοδοι, πάντες οἱ Πατέρες δὲν ἠμφεσβήτησαν ποτε τὸ δικαίωμα τοῦ ἀφορισμοῦ καὶ τοῦ ἀναθέματος τοπικῶν ἐκκλησιῶν ἀποπλανηθεισῶν, ὅπερ ἦσκουν μάλιστα ὡς καθῆκον σύνοδοι ἐκπροσωποῦσαι πλείονας ἐκκλησίας ἢ καὶ αὐτὴν τὴν Οἰκουμεικὴν Ἐκκλησίαν.

ε) Κἂν ἔτι παραχωρήσωμεν πρὸς στιγμὴν εἰς τὸν κύριον συνάδελφον ὅ,τι ζητεῖ ὡς πρὸς τὰς εὐχαριστιακὰς συνάξεις, θὰ ἔμενον πάλιν ἔξω οἱ Διαμαρτυρόμενοι. Οἱ Καλβινικοὶ καὶ γενικῶς οἱ ἄκροι Προτεστάνται δὲν παραδέχονται πραγματικὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τὴν δέχονται ὡς σύμβολον. Οἱ Λουθηρανοὶ πάλιν, οἵτινες δέχονται τὸν ἐναρτισμὸν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι μετὰ τὴν χρῆσιν τὰ εἶδη τῆς Εὐχαριστίας; τὰ θεωροῦσιν ὡς κοινὰ καὶ ἐστερημένα οἰουδήποτε ἀγιασμοῦ, στεροῦνται τῆς ἱερωσύνης. Ἡ εὐχαριστιακὴ λοιπὸν ἐκκλησιολογία τοῦ αἰδ. κ. Afanassieff ἀποδεικνύεται καὶ πάλιν ἀνεπαρκής. Ἐκτὸς πλέον καὶ ἂν πρόκειται νὰ μᾶς λεχθῇ: "Ἄς ἐνωθῶμεν τώρα μὲ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς καὶ βλέπομεν ὕστερον μὲ τοὺς Διαμαρτυρομένους!

(Συνεχίζεται)

Π. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΝ ΜΑΣ

Β'. Η ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

"Εναντι τῆς μεγάλης αὐτῆς τιμῆς τοῦ νὰ ἀνῆκωμεν εἰς μίαν Ἐκκλησίαν σεβασμίαν, μὲ μοναδικούς πνευματικούς θησαυρούς καὶ τόσας περγαμινάς, δι' ἣν εἴμεθα δεδικαιολογημένως ὑπερήφανοι, ποῖον ἄραγε εἶναι τὸ ἰδικόν μας χρέος;

Μὲ τρεῖς λέξεις: νὰ κρατήσωμεν, νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ προβάλωμεν τὴν Ὁρθοδοξίαν.

1. Καὶ πρῶτον μὲν, τὸ καθήκον νὰ **παραμείνωμεν προσκεκολλημένοι** εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, τοὺς θεσμούς καὶ τὰς τρισαγίας παραδόσεις τῆς:

1) ἐκ καθήκοντος ἐδγνωμοσύνης, 2) ἐκ σεβασμοῦ καὶ πρὸς τοὺς Πατέρας, ἥτοι ἀφ' ἐνὸς μὲν τοὺς ἁγίους καὶ θεοφόρους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῶν ὁποίων ὁ λόγος προηγουμένως, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ τοὺς προγόνους μας γενικώτερον, οἵτινες μὲ τὴν ἐμπροσπουσαν εὐλάβειαν ἐκράτησαν τὴν τιμίαν παρακαταθήκην καὶ μᾶς τὴν παρέδωκαν ἁσινῆ καὶ ἀνόθευτον. 3) διότι τὰ δόγματα δὲν θεωροῦμεν ὡς ἀνθρωπίνης ἐπινοίας προϊόντα, ὑποκείμενα εἰς ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολάς, ὄν τρόπον τὰ ἀνθρώπινα φιλοσοφήματα τὰ ἀναθεωρούμενα καὶ μεταβαλλόμενα σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου, ἀλλ' ὡς ἀναλλοιώτους ἀληθείας προερχομένας ἐξ Ἐκείνου, "Ὅστις «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»" (Ἐβρ. 13,8).

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον λόγοι δογματικοὶ καὶ συναισθηματικοί. Καὶ αὐτὸ τὸ πνευματικόν μας σύμφερον ἀπαιτεῖ νὰ μείνωμεν πιστοὶ ἀμετακινήτως εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν.

1) Εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον νὰ ἀπεμπολῆ κανεὶς ἔστω καὶ ἐν μόνον ἐξ αὐτῶν τῶν δογμάτων (ἅτινα μερικοὶ χαρακτηρίζουν ὡς ἀσημάντους «θεωρίας», ἐκ φόβου μήπως κατηγορηθοῦν ἐπὶ σχολαστικισμῷ καὶ «βυζαντισμῷ»). Ὁ κίνδυνος ἔγκειται εἰς τὸ ἐνδεχόμενον νὰ ἀρνηθῆ, σὺν τῷ χρόνῳ, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, ὁ λόκληρον τὸ σύστημα τῆς Ὁρθ. Πίστεως, ὅπως ἀκριβῶς, ἀφαιρούμενον ἐνός μικροῦ λίθου ἀπὸ μίαν οἰκοδομήν, κινδυνεύει καὶ αὐτή, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, νὰ καταρρεύσῃ ὀλοκληρωτικῶς. «Ὅϊδε γὰρ καὶ ἡ μικρὰ τῶν παραδοθέντων ἀθέτησις καὶ πρὸς ὅλην τοῦ δόγματος ἐπιτρέφει καταφρόνησιν», ὅπως λέγει ὁ ἱ. Φώτιος.

2) Τὰ δόγματα, ἄλλωστε, ἔφ' ὅσον δὲν εἶναι ἀπλῶς θεωρητικὰ σχήματα καὶ τύπος ἀνευ πρακτικῆς σημασίας, ἔχουν, ὅπως παρατηρήθη, ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν Ἡθικὴν, ὅπως ἡ ρίζα πρὸς τὸ δένδρον. Ἡθικὴ καὶ δόγμα εἶναι ἠνωμένα ὅπως αἱ σάρκες μὲ τὰ ὀστά. Λέγουν μερικοὶ: «Τί σημασίαν ἔχει τὸ τί πιστεύει κανεὶς; Ὅτι θέλει ἄς πιστεύῃ. Ἡ ζωὴ, ἡ πράξις ἔχει σημασίαν καὶ ἀξίαν...», ὡς ἔαν τὰ δόγματα νὰ ἦσαν προωρισμένα διὰ νὰ πλουτίζουν ἀπλῶς τὰς θρησκευτικὰς μας γνώσεις καὶ νὰ

ικανοποιῶν τὴν μεταφυσικὴν μας περιέργειαν. Καὶ ὑπάρχει στενὴ καὶ δὴ καὶ αἰτιώδης σχέσις μεταξὺ δόγματος καὶ ζωῆς. Διὰ τοῦτο δὲ ὁ ναυαγῶν περὶ τὴν πίστιν, θὰ ναυαγήσῃ ὅπως ὅποτε καὶ εἰς τὴν ζωὴν.

3) Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἕτερος σοβαρὸς λόγος ἐπιβάλλον τὴν προσήλωσίν μας εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν. Τὸ ἔθνος καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ λάβῃ ἀνάγκην τῆς Ὁρθ. Ὡς μέχρι τοῦδε συνέβη; ἡ Ὁρθ. θὰ διαδραματίσῃ ῥόλον σωτήριον διὰ τὸν Ἑλληνισμόν, τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ τὸ πνευματικόν βάθος, καὶ ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς Ὁρθ. θὰ σταδιοδρομήσῃ. Μὲ ποῖον δικαίωμα ἡμεῖς, ὡς θλιβεροὶ γραικύλοι, θὰ τοιμήσωμεν νὰ τὴν καταπροδώσωμεν; Θὰ τρίζουν τὰ κόκκαλα τῶν μεγάλων νεκρῶν μας, οἱ ὁποῖοι οὔτε εἰς τὰς κρισιμωτέρας στιγμὰς τοῦ ἐθνικοῦ τῶν βίου δὲν ἀπεμακρύνθησαν τῆς Ὁρθ. Πίστεως. Ἀλλ' ἔκλειαν τὰ ὦτα πρὸς τὸ ἄσμα τῶν διαφόρων σειρήνων τῆς Δύσεως, στενωτάτα προσκεκολλημένοι εἰς τὴν πίστιν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὁρθοδοξίας, διότι εἶχον συνειδητοποιήσει τὴν ἀξίαν τῆς εἰς τοιοῦτον σημείου, ὥστε νὰ ἔχουν ὡς σύνθημά των τὸ ρωμαλεόν ἐκεῖνο «Ὁρθοδοξία ἢ θάνατος!» Ἀς ἀκουσθῆ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἡ ρωμαλέα ἐπίσης φωνὴ ἐνός ἐθνομάρτυρος, τοῦ ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ: «Ἐὰν ἀπολέσωμεν τὴν Ὁρθ. μας, θὰ χάσωμεν καὶ τὴν ἐλευθερίαν μας». Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴν μας ἐνότητα διακινδυνεύομεν. Αἱ αἰρέσεις καὶ αἱ διάφοροι ἄλλαι κακοδοξίαι καὶ προπαγάνδαι, ποὺ νοθεύουν τὴν πίστιν πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ βάλλουν κατὰ τῆς Ὁρθ., ὑποσκάπτουν καὶ ἄλλως τὰ θεμέλια τοῦ ἔθνους, διότι μᾶς διχάζουν. Ἀπεργάζονται ἐπομένως τὴν διάβρωσιν τῶν τῆς θρησκευτικῆς, ὅσον καὶ τῆς ἐθνικῆς μας συνειδήσεως. Διὰ τοῦτο θὰ ἀπετέλει θανάσιμον σφάλμα καὶ ἐθνικὴν προδοσίαν ἡ τυχὸν ἀπεμπόλησις τῆς Ὁρθοδοξίας.

Θὰ κρατήσωμεν λοιπὸν ἀπαραχάρακτον τὴν πίστιν μας, ὅπως μᾶς τὴν παρέδωκαν οἱ Πατέρες μας, «τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι», μακρὰν πάσης πλάνης καὶ ξένης ἐπιδράσεως, ὁθενδήποτε προερχομένης. Ἀλλὰ καὶ τὸν λαόν μας θὰ προφυλάξωμεν ἀπὸ τὰς παγίδας τῶν αἰρέσεων καὶ προπαγανδῶν, εἴτε Χιλιασταὶ λέγονται αὐτοὶ καὶ λοιπαὶ συγγενεῖς πρὸς αὐτοὺς αἰρέσεις, εἴτε ἄλλαι πλάναι, καὶ ὅλος ἰδιαιτέρας ἀπὸ τὴν ὑπουλοτέραν πασῶν καὶ ὑποκριτικῆν Ὀυνίαν. Οἱ λεγόμενοι Ὀυνῖται ἢ Ἐνωτικοὶ ἢ Ἑλληνόροθυμοι, φέροντες τὸ ῥάσον τοῦ Ὁρθόδοξου Ἑλληνο κληρικοῦ ἐξαπατοῦν τοὺς ἀγνοοῦντας καί, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλανθρωπίας, ἐξαγοράζουν συνειδήσεις. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο παρέχομεν μίαν ἐξήγησιν. Δὲν ἀποστρεφόμεθα οὔτε μισοῦμεν κανένα τὰς μεθόδους των μισοῦμεν καὶ τὴν ἀνειλικρίνειαν ἀπεχθανόμεθα. Οὐδὲν ἔχνος λοιπὸν μισαλλοδοξίας ὑπάρχει εἰς τὴν ψυχὴν μας. Ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ διστάσωμεν, ὑποστελλόμενοι, νὰ εἴπωμεν,

ἔστω καὶ ἐν συντομίᾳ, τὴν ἀλήθειαν, ὅσον πικρὰ καὶ ἄν εἶναι, πρὸς διαφώτισιν τοῦ εἰσεβόου μας λαοῦ, καθ' ἣν ἔχομεν ὑποχρέωσιν. «Προβατοσχήμους λύκους» τοὺς ἐξαπατῶντες ὁ μέγας ἐν Πατριάρχαις Ἰωακείμ Γ', ὁ δὲ αἰόδιμος καὶ σοφὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἔγραψεν, ὅτι, «ἡ οὐνία εἶναι σύστημα δόλιον, ὑποκριτικόν, χάριν σκοπιμότητος, ὡς γέφυρα ἄγουσα εἰς τὸν Παπισμόν». Εἶναι λοιπὸν Παπισμὸς μετημφισμένους ὁ οὐνιτισμός. Ἀρέσκονται νὰ αὐτονομαζῶνται ἐνωτικοί, καὶ ὁμως εἰς τὴν πραγματικότητά πᾶν ἄλλο ἢ τὴν ἐνωσὶν ἀπεργάζονται. Θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ δύο τινὰ μόνον νὰ ἀναφέρωμεν ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν, ἣ ὅποια πάντοτε εἶναι, ὡς γνωστόν, «lestis temporum, lux veritatis» (μάρτυρος τῶν καιρῶν, φῶς τῆς ἀληθείας).

Ἡ Οὐνία ἰδρῶθη ὑπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας «χάριν ἐπιστροφῆς καὶ σωτηρίας τῶν ἐν τῇ πλάνῃ εὐδοσκομένων Ἐκκλησιῶν»! Ἀφίνω λοιπὸν τὰ κακουργήματα τῆς Οὐνίας ἐν Πολωνίᾳ, καὶ ἀλλαχοῦ εἰς βάρος τῶν Ὀρθοδόξων, διὰ νὰ περιορισθῶ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν πατρίδα μας, εἰς τὴν ὅποιαν ἦλθον, ὡς διευτυμπάνισαν, διὰ νὰ σώσουν τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν διαπαιδαγώγησιν τῆς νεολαίας ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων! Ἐρχονται δηλ. «νὰ προσελκύσουν εἰς Χριστὸν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Παύλου καὶ τῶν Πατέρων, νὰ μεταλαμβάνουσιν τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἣ ὅποια ὑπῆρξε τὸ λίκνον τοῦ Χριστιανισμοῦ». Καὶ ἔγραψαν λοιπὸν τότε — διότι «scripta manent» — εἰς ἐπίσημον ἔγγραφο: «Ἔργον τῆς προπαγάνδας εἶναι νὰ φροντίξῃ περὶ τῆς ἐπιστροφῆς ἐκείνων τῶν ἄλλοτε διὰ τοσοῦτων ὤραιων προτερημάτων πεπρωκισμένων λαῶν τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, οἵτινες νῦν κείνται ἐν καταστάσει ἡλιθιότητος, ἀνέλαθον δὲ σχεδὸν τὴν φύσιν τῶν θηρίων καὶ διατηροῦνται μόνον, ὅπως χρησιμεύουσι πρὸς αὔξησιν τῶν κατοίκων τοῦ Ἄδου, χάριν τοῦ διαβόλου καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ». Περαιτέρω γράφουν, ὅτι τὰ δεινὰ τῆς δουλείας ἐπληξάν ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, διότι ἀπεστατήσαμεν ἀπὸ τὸν Πάπαν τῆς Ρώμης... Ἄλλος δὲ ποντίφηξ δὲν ἐδίτασε νὰ χαρακτηρίσῃ τοὺς Ἕλληνας ὡς χειροτέρους ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Θέλον λοιπὸν «μὲ τὸ ζόρι» νὰ μᾶς διδάσκουν. Κάποτε μάλιστα διεκήρυξαν, ὅτι καὶ Πανεπιστήμιον θὰ ἰδρῶσουν ἐν Ἑλλάδι. Διὰ νὰ μᾶς διδάσκουν τί; Ἀσφαλῶς κάτι παρόμοιον μὲ ὅ,τι μόλις πρό τινων ἐτῶν ἐδίδασκε πρὸς τοὺς μικροὺς Ἑλληνοπαῖδας ὁ Ἐφημέριος τῶν ἐν Ἀθῆναις οὐνιτῶν: «Νὰ προτιμῆτε νὰ εἰσελθετε εἰς τζαμί τουρκικόν παρὰ εἰς Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν»! Δὲν θὰ πρόπη, κατόπιν τούτων, νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς ἀφελεῖς ὅσοι ἐξ ἡμῶν πιστεύουν, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ποθητὴ προσέγγισις τῶν Ἐκκλησιῶν, χωρὶς προηγουμένως νὰ λείψῃ ἐκ μέσου ἡ ἄκανθα, ἣ ὅποια λέγεται Οὐνία καὶ ἣ ὅποια δηλητηριάζει τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἀποτελεῖ δὲ «τὴν πλέον εἰδεχθῆ μορφήν προπαγάνδας καὶ τοῦτ' αὐτὸ στίγμα ἀποτρόπαιον διὰ τὴν γεννήσασαν αὐτὴν Δυτ. Ἐκκλησίαν» καὶ διὰ τὸν

Χριστιανικὸν πολιτισμὸν γενικώτερον; Ἄς μὴ ἀπατώμεθα. Τὸ θέμα τῆς ἐνώσεως τεράστιον, θέμα «πυρηνικόν», ὅπως τὸ ἐξαπατῶντες, δὲν εἶναι τόσον ἀπλοῦν, ὅπως νομίζεται ἀπὸ πολλοὺς. Δὲν εἶναι ὁμως τοῦ παρόντος νὰ ἐρευνήσωμεν τὸ ὅλον ζήτημα. Εἶναι δ' ἐξ ἄλλου μικρὸς, πολὺ μικρὸς ὁ ὁμιλῶν διὰ νὰ σχολιάσῃ ἐνεργείας Ταγῶν τῆς χριστιανωσύνης. Παρὰ ταῦτα θὰ ἐπεθύμουν νὰ γίνω διερμηνεὺς τῆς ἀ ν η σ υ χ ί α ς, ἢ μᾶλλον τῆς ἀ γ ω ν ί α ς τοῦ μέσου Ὀρθ. Ἑλληνοκαὶ δὴ τοῦ Κληρικῶν, ὁ ὁποῖος, τέλος πάντων, ἔχει δικαίωμα ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωσιν νὰ διατυπώσῃ τὴν γνώμην του, ἵνα διαφωτισθῆται ὁ πιστὸς τοῦ Κυρίου λαός, διότι ἂν δὲν φροντίσωμεν ἡμεῖς νὰ τὸν ἐνημερώσωμεν, θὰ ἀναλάβουν τὸ ἔργον τῆς διαφωτίσεως οἱ ἐπιτήδειοι καὶ πλέον ἀναρμόδιοι.

Τὸ ὄραμα τῆς ἐνώσεως ἢ, ὀρθότερον, ἐνότητος διαφλέγει κάθε χριστιανικὴν καρδίαν, ἀφοῦ καὶ θεῖον πόθον καὶ ἐπιταγὴν ἀποτελεῖ. Ὅστις δὲν πιστεύει εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπανενώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι χριστιανός. Πρέπει νὰ λυθῇ ἐπὶ τέλος ἡ σιωπὴ αἰῶνων ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σχίσματος, τὸ ὁποῖον τόσον τλαιπωρεῖ τὴν χριστιανωσύνην, καὶ νὰ λήξῃ ἢ νῆξ τῆς διαρέσεως. Θὰ ἀπετέλει τοῦτο ἀσφαλῶς σταθμὸν καὶ «ἀπαρχὴν νέας Ἡμέρας» δι' ὅλοκληρον τὴν Οἰκουμένην. Θὰ διηκολόνη δὲ καὶ τὴν εἰρήνευσιν τοῦ συμπαντος κόσμου καὶ θὰ ἔδιδε τὴν εὐχέριαν δημοουργίας «ἐνιαίου μετώπου» διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἄμναν ἐναντίον τοῦ ὀργανωμένου καὶ στρατευομένου ἕλιμου καὶ τὴν ἐπιτυχῆ ἀντιμετώπισιν τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄλλ' ἀκόμη θὰ κατέπαυε τὸ σκάνδαλον: νὰ παρουσιάζωνται δηλ. κηροττοσαι τὸ Ἐδαγγέλιον τῆς Ἀγάπης χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι ἀντιμαχόμεναι πρὸς ἀλλήλας. Προσέτι δὲ καὶ ἕτερον οὐχὶ ἀσήμαντον ἀγαθὸν θὰ προέκυπτε δι' ἡμᾶς τοὺς Ὀρθ. Ἕλληνας, μὲ τὴν ἐπαφὴν μας πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους ἀδελφούς: θὰ μᾶς ἐδίδετο ἡ πολῦτιμος εὐκαιρία νὰ διορθώσωμεν μερικὰ ἄτοπα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διοίκησιν καὶ πειθαρχίαν, διότι εἶναι γεγονός, ὅτι οἱ Δυτικοὶ ἔχουν ἀξιόλογον ὀργάνωσιν καὶ ἱεραποστολήν, μελετῶντες μάλιστα ἐπ' ἐσχάτων ἐν σχέδιον ἀνανεώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῶν. Καὶ φρονῶ, ὅτι οὐδεὶς θὰ ὑπάρχη ἐξ ἡμῶν ὁ πιστεύων, ὅτι ὅλα παρ' ἡμῶν βαίνουν εἰς τε καὶ καλῶς καὶ ὅτι ἄρα δὲν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἀδυναμίας μας καὶ τὰς πληγὰς μας... Μᾶς συγκινεῖ λοιπὸν αἰ διαθέσεις καὶ τὰ συνθήματα ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως. Τὰς ἐπιφυλάξεις ὁμως τῶν διστακτικῶν ἐξακολουθεῖμεν νὰ τὰς θεωρῶμεν ὡς ἀρκούντως δικαιολογημένας, τόσον ἀπὸ τῆς Ἱστορίας ὅσον καὶ τῆς σημερινῆς βοώσης πραγματικότητος κρινόντες καὶ συμπεραίνοντες. Καὶ κανεὶς ἂς μὴ μᾶς κατηγορήσῃ διὰ τὴν ἐπιμονήν μας εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ, τὸ τόσον νευραλγικόν, τὸ ὁποῖον θίγομεν ἐξ ἀφορμῆς τῶν λεγομένων Ἐ ν ω τ ι κ ῶ ν προπαγανδιστῶν ἢ Οὐνιτῶν. Ἀμυνόμεθα αὐτὴν τὴν στιγμήν ὑπὲρ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ὁσίων τῆς Φυλῆς μας. Καὶ ἡ ἄμυνα εἶναι δικαίωμα ἱερὸν,

δταν μάλιστα αναφέρεται εἰς τὰ τῆς ἀνωμότητος Πίστεώς μας. Κανείς λοιπὸν δὲν ἔμπορεῖ νὰ μᾶς ἀρνηθῆ αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Τοῦλάχιστον δὲν εἶδομεν τὴν ἀγ. Ἐδραν νὰ καταδικάζῃ, ἔστω καὶ διὰ λόγων, τὴν οὐνίαν καὶ τὰ αἵσχη τῆς, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἐπανελλημενά διαβήματα ἐγένοντο διὰ τὴν ἄρσιν τοῦ σκανδάλου, καὶ ἡ Θεολογικὴ δὲ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν εἶχεν ἀποστείλει πρὸ τινων ἐτῶν ἔκκλησιον πρὸς τὸ Βατικανὸν «ἵνα ἄρη βαθμιαίως τὸ μέγα ἐμπόδιον πρὸς προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν, δηλ. τὴν οὐνίαν», ἥτις οὐ μόνον «οὐδένα λόγον ὑπάρξεως ἔχει» (Ἀμ. Ἀλιβιζάτος), ἀλλὰ καὶ ἐχθρὰ εἶναι τόσοι τῆς Ὁρθοδοξίας ὅσον καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ ἀποτελεῖ πρόκλησιν πρὸς τὸ αἶσθημα τοῦ λαοῦ μας.

Ὁφείλομεν ὅμως νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα μίαν θαρραλέαν φωνὴν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ἥτις ἀποτελεῖ, πιθανῶς, σημεῖον ἀνανήψεως μὲ σημασίαν γενικωτέραν. Εἰς περιοδικὸν «ὄργανον τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ὁρχαίου», ἐδημοσιεύθη, πρὸ τριμήνου περὶπου, ἄρθρον, διὰ τοῦ ὁποῖου προτείνεται ἡ ἀνέγερσις ὑπὸ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἐνός «Ναοῦ Συμφιλίωσης» ἐν Κων/λει, διὰ νὰ ἐξιλεωθοῦν οὗτοι, τρόπον τινά, ἐναντι τῶν Ὁρθοδόξων διὰ τὸ αἶσχος τῆς Τετάρτης Σταυροφορίας, διὰ τὸ «ἔγκλημα» καὶ «τὸ βᾶθὺ τραῦμα, τὸ ὁποῖον ἀφήκαν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ὁρθοδόξων», ὡς γράφει ἐπὶ λέξει. «Ὁφείλομεν, προσθέτει, νὰ ἀπορρίψωμεν μὲ ἀπέχθειαν τὰς πράξεις τῶν προπατόρων μας, οἱ ὅποιοι, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀνακτήσεως τῶν ἀγ. Τόπων ἀπὸ τοὺς ἀπίστους, ἐλεηλάτησαν καὶ κατέστρεψαν μίαν χριστιανικὴν πόλιν, τὴν Κων/λιν, ἐνῶ ταυτοχρόνως κατέσφαξαν πολλὰς χιλιάδας χριστιανῶν...». Ἄλλ' εἶναι μία φωνὴ αὐτῆ ἀνεπίσημος, ὅπως τόσαι ἄλλαι παρόμοιαι. Ἐπισήμως καὶ οὐσιαστικῶς τίποτε δὲν εἶδομεν. Εἰδικώτερον δὲ διὰ τὴν Οὐνίαν, ὅτε λέξιν ἠκούσαμεν. Καὶ ἂν λοιπὸν θελήσωμεν νὰ λησμονήσωμεν τὴν Ἱστορίαν καὶ τὰς πικρίας, ὅμως ἡ Οὐνία ἐπιμένει, διὰ τῆς παρουσίας τῆς καὶ τῆς ὑπόδου δρασσεως, νὰ μᾶς τὰ ὑπενθυμίῃ συνεχῶς καὶ μᾶς ὑποχρεώνει λοιπὸν νὰ εἴμεθα ἐπιφυλακτικοί, δυσπιστοῦντες, ὅταν βλέπωμεν προτεινομένας χεῖρας πρὸς συμφιλίωσιν καὶ «Δαναοὺς δῶρα φέροντας»... Ταῦτα δέ, ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων ἐμποδίων καὶ δυσκολιών, ἅτινα δὲν ἐξετάζομεν ἐνταῦθα. Ἐπιθυμοῦν εὐλοκρῶς τὴν Ἐνωσιν; Ἐντοχῶς ὑπάρχει βᾶσις στερεὰ διὰ τὴν προσέγγισιν, ἀλλὰ ὑπὸ μίαν προϋπόθεσιν. Καὶ προϋπόθεσις μὲν εἶναι ἡ ἀμεσος κατάργησις τῆς Οὐνίας, βᾶσις δὲ ἡ διακήρυξις τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα, τὴν ὁποίαν ἰδίως ὡσὶν ἠκονσε καὶ ὁ ὀμιλῶν πρὸ τινων μνηῶν ἐν ἀγ. Ὁρει, κατὰ τὰς Ἐορτὰς τῆς Χιλιετηρίδος. «Τὰ τῆς Ἀγιοπάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας — ἐτόνισεν ὁ Παναγ/τος τότε—δὲν ἐπιδέχονται οὐδεμίαν ἀλλαγὴν ἢ τροποποίησιν, καθ' ὅτι αὐτὴ κατέχει τὸ πλήρωμα τῆς Ἀληθείας ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ λατρείᾳ...». Ναι, ἡ Ὁρθ. κατέχει καὶ δὲν ζητεῖ τὴν Ἀλήθειαν. Αἱ 7 Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι — ἰδοὺ ἡ βᾶσις πρὸς συνεννόησιν, «ἀπαρატρέπτων μενόντων

τῶν ἡμετέρων δογμάτων» (Ἰωσήφ Βρυέννιος). Ἡ ἔνωσις θὰ γίνῃ «οὐχὶ διὰ συμβιβασμῶν καὶ ὑποχωρήσεων — δεδομένου ὅτι «οὐ χωρεῖ συγκατάβασις εἰς τὰ τῆς πίστεως» κατὰ τὴν διακήρυξιν Μάρκου τοῦ Ἐγγενικοῦ — ἀλλὰ διὰ προσχωρήσεως εἰς τὴν Ἀλήθειαν τῶν μὴ κατεχόντων ταύτην», ὡς εἶχε τονίσει ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Δ. Μπαλάνος. Ἡ κατάργησις, ἄλλως τε, τῆς Οὐνίας ἂν προηγηθῆ, θὰ ἀποτελέσῃ καὶ κριτήριον καὶ λυδία λίθον τῆς εὐλοκρῆς τῶν διαθέσεων τῆς Ρωμ. Ἐκκλησίας, ὅποτε, καὶ μόνον τότε, θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρχίσῃ ὁ διάλογος, διὰ τὸν ὁποῖον ὅμως—διατὶ νὰ τὸ ἀποκρύψωμεν; — εἴμεθα, ἡμεῖς τοῦλάχιστον οἱ Ὁρθόδοξοι, τὸ γε νῦν ἔχον, ἀνώριμοι καὶ ἀπαράσκευοι. Ἄς ἀκουσθῆ, τέλος, τὸ πικρὸν παραῖπον τοῦ ὑπερηφάνου Ὁρθ. Ἑλληνοῦ Χριστιανοῦ, ὅπως τὸ διηρημηνεύσαμεν εἰς παλαιότερον ἄρθρον μας, δημοσιευθὲν ἐπὶ τῇ ἐνκαιρίᾳ τοῦ «Ἀντιστασιακοῦ ἔτους» (1959), διὰ νὰ κατανοηθῆ ἀκόμη καλλίτερον ἡ ἀξίωσις νὰ φύγῃ ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὸν τόπον μας τὸ αἶσχος τῆς Οὐνίας καὶ εἴτινος ἄλλης ἀντιευαγγελικῆς προπαγάνδας καὶ δικαιωθῶμεν εἰς τὰς ἐπιφυλάξεις μας. «Προπαγανδῶν ἐπιθέσεις ὑπέστημεν πολλὰς ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι καὶ ὑφιστάμεθα δυστυχῶς ἀκόμη προπαγανδῶν ὅμως καὶ προσηλυτισμῶν οὐδέποτε ἠσκήσαμεν οἱ ἴδιοι εἰς βάρος ἑτεροδόξων. Οἱ Ὁρθ. Ἑλληνοὶ ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν ἀξιοπρεπεῖς καὶ ἀνώτεροι, μὲ φρόνημα ὑψηλὸν ἐναντι τῶν ἀλλοδόξων καὶ λοιπῶν αἰρετικῶν. Εἶναι τοῦτο εἰς πρόσθετος λόγος ὑπερηφανείας δι' ἡμᾶς. Αἰσθανόμεθα ὅμως πικρίαν, ἐνίοτε δὲ καὶ αἶσθημα ἀηδίας διὰ τὴν τακτικὴν, τὴν ἀντιχριστιανικὴν καὶ ἀντιευαγγελικὴν καὶ δολίαν καὶ ὑποκριτικὴν ἐκείνων, οἷτινες, ὄχνηροῦμενοι ὕψισθεν τοῦ Νόμου «περὶ ἀνεξίθρησκείας» (ἐξικονομῆσις μὲχος ἀδικίας προφανεστάτης κατὰ τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῷ Κράτει Ὁρθ. Ἐκκλησίας), ὀργιάζον εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐκμεταλλεζόμενοι τὴν οικονομικὴν ἀπαθλίωσιν μερίδος τοῦ λαοῦ μας ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐθνικῶν καὶ κοινωνικῶν περιπετειῶν, διαφθείροντες συνειδήσεις καὶ ὑποσκάπτοντες τὰ θεμέλια τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἶναι φοβερὸν νὰ ἐπικαλοῦνται ὑπερ αὐτῶν τοὺς νόμους καὶ τὰς ἐλευθερίας τῆς χώρας μας, διὰ νὰ τὴν ὑπονομῶσιν ἀνετώτερον. Θεωροῦμεν ὡς μεγίστην προσβολὴν τὸ νὰ γινώμεθα ἀντικείμενον «ιεραποστολῆς». Δὲν εἴμεθα εἰδωλολάτραι εἴμεθα χριστιανοὶ καὶ μάλιστα ὑπῆρξαμεν τοιοῦτοι πολὺ πρὶν ἐκεῖνοι ἐλευθερωθῶν ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν. Τοῦτο ἀναγνωρίζον καὶ πολλοὶ ἐξέχοντες ξένοι καὶ μάλιστα Ρωμαιοκαθολικοὶ. Καί, ἐπὶ τέλους, ποῦ ζῶμεν: Μήπως εἰς κανένα μαῦρον Μεσαίωνα;... Εἶναι ποτὲ δυνατόν, ἄλλως τε, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς πίστεώς μας, ὁ Ἐὐλογητὸς Κύριος, νὰ ἐπιδοκιμάζῃ τοιοῦτον εἶδος δολίαν συμπεριφορᾶν, γνωμένην μάλιστα εἰς τὸ "Ὄνομά Του;! Ἄς μάθων πάντες οἱ ποικιλώνυμοι προπαγανδισταί, ὅτι διὰ τῆς τακτικῆς τῶν αὐτῆς ἀντι νὰ ἐπιταχύνουν, ὅπως ἰσχυρίζονται, τὴν πραγματοποίησιν τῆς γνωστῆς εὐχῆς καὶ τῆς σχετικῆς προφη-

τείας τοῦ Κυρίου «ἵνα ὦσιν ἐν» καὶ «γενήσεται μία ποιμνὴ εἰς ποιμνὴν» (Ἰωάν. 17,11 καὶ 10,16), ὅπως τοῦναντίαν συντελοῦν εἰς τὴν ἐπιβράδυνσιν τῆς ποθητῆς ἐκείνης ἡμέρας, ὑπέχοντες, ἐνεκα τούτου, εὐθύνας βαρυτάτας καὶ μονοουχὶ «θεομαχοῦντες».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, χρέος ὑπέρατον, θρησκευτικὸν ἀλλὰ καὶ ἐθνικόν, ἔχομεν νὰ συσπειρωθῶμεν πέριξ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας Ἡγεσίας, κωφεύοντες εἰς τὰς φωνὰς τῶν διαφόρων δολίων προπαγανδῶν, πὺν εἰσώρησαν εἰς τὴν χώραν μας, καὶ νὰ βοηθήσωμεν, ὄχι μόνον μὲ τὰς προσευχὰς μας, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ πειθαρχίαν πρὸς τοὺς Ταγοὺς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἵνα οὗτοι σταθμίζοντες τὰ πράγματα ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ὑπὸ τὸ βλέμμα Του, χωρὶς πάθη, ἀλλὰ μὲ συναίσθησιν τῆς ἱστορικῆς ἐὸ θύνης ἐναντι τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου «ἵνα ὦσιν ἐν», χειρισθῶν τὸ ὅλον θέμα, τὸ ὄντως μέγα καὶ φοβερόν, τῆς ποθητῆς ἐνότητος, μὴ παρεκκλίνοντες ἢ παρασυρόμενοι ἀπὸ καμμίαν σκοπιμότητα, διότι ὁ σκοπὸς δὲν ἀγιάζει τὰ μέσα, καὶ «ὄρια αἰώνια μὴ μεταίροντες», ἀλλὰ «σπεύδοντες βραδέως»—«Θεὸς γὰρ τὸ κινδυνεύομενον»—ἐπιδιώξουν τὴν προσέγγισιν.

Ἄς «φρυκτωρωθῶμεν», λοιπόν, οἱ πάντες ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ ἄς προσερχώμεθα διαπύρως: «Κύριε, παῦσον τὰ σχίσματα τῶν Ἐκκλησιῶν»!

II. Καὶ ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὴν δευτέραν ὑποχρέωσίν μας ἐναντι τῆς Ὁρθοδοξίας. Δὲν ἀρκεῖ ἢ προσήλωσις εἰς τὰ δόγματα καὶ τοὺς θεσμούς της, εἰς τὴν δὲν συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὴν ὁρθὴν πράξιν. Ἡ Ὁρθ. μας πρέπει νὰ μεταφράζεται εἰς Ὁρθοπραξίαν (ἢ Ὁρθοπραγίαν, ὅπως προτιμοῦν τινες). Ἡ πίστις πρέπει νὰ ἔχη σὺν ἐπιείαν, οὕτως ὥστε «πάντα πρὸς εὐαρέστησιν τῆν τοῦ Κυρίου καὶ φρονοῦντες καὶ πράττοντες» (κατὰ τὴν λειτουργικὴν εὐχὴν), νὰ εἴμεθα καὶ ἐν τῇ πράξει Ὁρθόδοξοι. Τί θὰ εἶχεν, ἀράγε, νὰ ἀπαντήσῃ ἢ συνείδησις ἐκάστου ἐξ ἡμῶν εἰς μερικά ἐρωτήματα τῆς αυτοκριτικῆς, ἀδυσώπητα καὶ συγκλονιστικά;

Μήπως ἡ Ὁρθ. μας περιορίζεται μόνον εἰς τὸ ὄνομα καὶ ἢ θρησκευτικότης μας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς ψευδευλαβείας, ὥστε νὰ ἰστάμεθα μὲν ὀρθοὶ εἰς τὴν πίστιν καὶ ἀκλόνητοι, νὰ κλονιζώμεθα ὅμως εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν; Διὰ πόσους ἀπὸ ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ἔγινεν Ἐκκλησία, Δόγμα, Ναοί, Τελεταὶ κλπ., καὶ μόνον πράξις δὲν ἔγινεν! Ἀπαγγέλλομεν μὲ τὰ χεῖλη τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως ὀρθῶς, χωρὶς βεβήλους προσθήκας, (ὅπως εἶναι τὸ «Filioque», πὺν ὑποτιμᾷ τὸ γ'. Πρόσωπον τῆς ἁγ. Τριάδος), ἀλλὰ μὲ τὴν ζωὴν μας ἀρνούμεθα αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν, καὶ λυποῦμεν τοιοντοτρόπως ὀλόκληρον τὴν ἁγ. Τριάδα. Ὀλιβερά ἀσυνέπεια, τραγικὴ ἀντινομία! Καίρομεν εὐόδη λιβανωτὸν λατρείας, ἐνῶ ἡ ζωὴ μας ἀποπνέει ἐνίοτε φοβεράν δυσσομίαν... Σημειώνομεν ὀρθῶς τὸ σημεῖον τοῦ τ. Σταυροῦ, ἀλλὰ μὲ τὰς αὐτὰς χεῖρας ἀμαρτάνοντες «ἀνασταυ-

ροῦμεν», ποῖον; Ἐκεῖνον πὺν λέγομεν, ὅτι λατρευόμεν... Ἀλλὰ τοῦτο πᾶν ἄλλο ἢ Ὁρθ. εἶναι. Παρωδία μᾶλλον καὶ προδοσία Ὁρθοδοξίας. Εἰς ἐπίμετρον δέ, ἄς ἔχωμεν ὑπ' ὄφιν, ὅτι μὲ τὴν ἀσυνέπειαν αὐτὴν ἐκθέτομεν τὴν Ὁρθ. ἡμεῖς οἱ λεγόμενοι Ὁρθόδοξοι καὶ ἀτιμάζομεν τὸ ὄνομα τοῦ Ὁρθοδόξου, διὰ τὸ ὅποιον καυχώμεθα...

Ὁρθοπραξίαν ὅμως καὶ ἀρετοπραξίαν λέγοντες, δὲν ἐννοοῦμεν μίαν «χαλαρὰν ἠθικιστικὴν» τακτοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε «δράσιν» κοινωνικὴν χωρὶς πνευματικότητα. Ἐκεῖνο πὺν μᾶς χρειάζεται πρὸ παντός εἶναι ἡ ἀγίότης, διότι χωρὶς αὐτὴν ἢ ὁποιαδήποτε δράσις καταπᾶ πᾶν πρᾶγμα μὴ γαλόςτομος καὶ δραστηριότης πομποφυγῶδης. Ἡ Ὁρθ. ζητεῖ νὰ καλλιεργήσῃ καὶ ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπον, μέσα εἰς τὴν μυσταγωγικὴν της ἀτμόσφαιραν, μέχρι τῆς θεώσεως, μὲ μίαν στενὴν προσωπικὴν σχέσιν μὲ τὸν Χριστὸν, ὡς Σωτῆρα, τὸν Ὁποῖον νὰ καταστήσωμεν ρυθμιστὴν τῶν παλμῶν τῆς ψυχῆς μας καὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς ζωῆς μας. Τότε θὰ ἀκοουθῆσθαι ὡς φυσικὴ καὶ ἀβίαστος συνέχεια καὶ συνέπεια ἢ δράσις, ἢ καλῶς ἐννοουμένη, καὶ ἢ μεγαλοουρία.

III. Ἀλλὰ καὶ κάτι ἀκόμη, τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον, ὑπολείπεται. Ἐχομεν καθήκον νὰ **προβάλωμεν** τὴν Ὁρθοδοξίαν πρὸς τὰ ἔξω. Νὰ μεταδώσωμεν τὸ μυστικὸν της πνεῦμα καὶ εἰς ἄλλους, πὺν τὸ ἀγνοοῦν. Ἡ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι μόνον παρελθόν, ἀλλὰ καὶ μέλλον, δημιουργικὸν καὶ φωτεινόν. Ἐὰν τὸ θελήσωμεν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι, θὰ ἀρχίσῃ μία νέα πορεία τῆς Ὁρθ. ἐντὸς τῆς ἱστορίας, μὲ ἀκτινωβολίαν θαυμαστήν. Ἄς μὴ θεωρηθῶν αἱ ἀκροτελευτητοὶ αὐταὶ σκέψεις ὡς ἐπιτοτέλεσμα κομπορημοσύνης ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ρομαντικῆς ὑπερεκτιμήσεως τοῦ θησαυροῦ μας. Ἀποτελοῦν πίστιν μας καὶ δραματισμόν, ἐπὶ τῆς πραγματικότητος ὅμως ἐρειδόμενον. Ἐξ ἄλλου καὶ ἔξοιο θεολόγοι, ἐτετόδοξοι αὐτοί, μᾶς ὑπενθυμίζον ἐκάστοτε τὸν ρόλον τῆς Ὁρθ. ἐν τῷ μέλλοντι. Ταῦτα λέγονται μᾶλλον διὰ νὰ ὑπογραμμίσωμεν τίς βαρεῖας εὐθύνας πάντων ἡμῶν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ὁρθ., ἰδιαιτέρως δὲ τῶν κληρικῶν, οἱ ὅποιοι ἔχομεν τὴν ὑψίστην τιμὴν νὰ τὴν ὑπηρετῶμεν ὡς ἡλεθήμενοι παρὰ Θεοῦ.

Πιστεύομεν λοιπόν, ἔστι ἢ Θ. Πρόνοια καὶ ἢ ἱστορία ἔχον ἐναποθέσει ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς Ὁρθ. ἀποστολὴν παγκόσμιον: νὰ μεταδώσῃ τὸ μήνυμα τοῦ γνησίου Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Οἰκουμένην καὶ προετοιμάσῃ τὸ ἔδαφος διὰ μίαν νέαν Πεντηκοστήν. Ὑψηλῆς τῶν βουλῶν τοῦ Αἰωνίου θὰ γίνῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον, εἰς εὐρύτεραν ἢ μέχρι τοῦδε ἀκτίνα. Ἐμπειρῆ, χροσὸν δυνάμεις δημιουργικὰς, τὰς ὁποίας καὶ ἢ ἰδίᾳ ἀγνοεῖ, καὶ διαθέτουσα κεφάλαια πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ, ἀνεκτίμητα καὶ ἀναξιοποίητα, δύναται νὰ ἀντρέξῃ εἰς τὴν συνεχῆ κοσμογονίαν τῆς ἐποχῆς, μέσα εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν πάλης μεταξὺ ὕλης καὶ πνεύματος. Αὐτὴν τὴν πνευματικὴν περιουσίαν λοιπόν, τὴν Ὁρθοδοξίαν, θὰ χρειασθῆ νὰ μελετήσωμεν βαθύτερον, νὰ γνωρίσωμεν καλλίτερον

τὴν οὐσίαν τῆς, μαθητεύοντες παρὰ τοὺς πόδας τῶν Πατέρων τῆς Ὁρθ. Θὰ τὴν ἀγαπήσωμεν τότε περισσότερο καὶ θὰ κάμωμεν νὰ λάμψη πρῶτον εἰς τοὺς ἰδικούς μας ὀφθαλμούς, ὁπότε θὰ γίνωμεν μάρτυρες τῆς Ὁρθ. «εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν», ἀφοῦ, κατὰ τὸν Γεννάδιον Σχολάριον, «ὡσπερ κανόνα τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἵστᾶναι ἔταξεν ὁ Θεός» τὴν Ὁρθ. Δὲν θὰ ἀσκήσωμεν προσηλυτισμόν, τὸν ὅποιον ἀπεχθανόμεθα. Θὰ δώσωμεν νὰ ἐννοήσουν οἱ ἄλλοι. Θὰ γίνωμεν διὰ τῶν λόγων, πρὸ παντός ὅμως διὰ τῆς ὅλης βιοτῆς μας, κήρυκες καὶ ἀπόστολοι τῆς γνησίας Ἀληθείας, πὸν ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας. Γινόμενοι ἡμεῖς περισσότερο Ὁρθόδοξοι, θὰ βοηθήσωμεν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ εὕρουν τὴν Ὁρθ. Καιρὸς εἶναι νὰ παρουσιάσῃ ἡ σεβασμία Ὁρθ. καὶ πάλιν Ὁρθόδοξα Πατερικὰ ἀναστήματα, ἡγέτας ἀληθινούς με πίστιν καὶ μυστικὴν πνοήν, «ἄνδρας ἐπιθυμιῶν τοῦ Πνεύματος», με ἀγιότητα βίον καὶ σοφίαν ἱεράν, ζῆλον καὶ ἐπίγνωσιν καὶ σύνεσιν ἐν παντί. Δι' αὐτῶν θὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τῆς Ὁρθ., ὀρθοτομούσης τὸν λόγον τῆς σωζούσης Ἀληθείας: «Ἐρχοῦ καὶ ἰδε!»! Θὰ δώσῃ τὴν Μάχην τῆς καὶ θὰ τὴν κερδίσῃ διὰ τὸ καλὸν αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ νὰ δυννηθῇ νὰ ὑπερνεκλήσῃ τὴν παντοειδῆ κρίσιν τῆς. Ἄς μὴ λησμονώμεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ βαθύτερος σκοπὸς τῆς Ἱστορίας. Ὅλα τὰ γεγονότα πάσης φύσεως λαμβάνουν τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἀπὸ τὸ μέτρον, κατὰ τὸ ὅποιον ἐξυπηρετοῦν αὐτὸν τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν, δηλ. τὴν διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀνασύνταξιν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐκκλησία αὕτη τῆς Ἀναστάσεως, θὰ ἀναστήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα, αὕτη τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὅποιον θὰ βοηθήσῃ ὥστε νὰ κατανοήσῃ τὸ βαθύτερον νόημα τῆς ζωῆς, τὸ μυστικὸν τῆς ὑπάρξεως. Καὶ τότε «μεῖζω τοῦτόν ὁψόμεθα». Θὰ μεταγίση ζωτικὰς δυνάμεις εἰς τὰς φλέβας τῆς ἀνθρωπότητος, θὰ μεταπλάσῃ τὴν πλανήτην μας, θὰ ἐμφυσήσῃ πνοήν εἰς τὸν πολιτισμόν. Θὰ πραγματοποιηθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον καὶ μάλιστα ἐμφαντικώτερον, τὸ τοῦ «Συνοδικοῦ» τῆς Ὁρθ.: «Αὕτη ἡ πίστις τῆς Ὀικουμένης ἐστὶν ἡ ἐστὶν ἡμεῖς». Ἡ καύχησίς μας ἄς εἶναι ἐν Κυρίῳ, τῷ θαυμαστάσσαντι τὴν ἁγίαν Ὁρθοδοξίαν μας.

Κανείς, πράγματι, δὲν θὰ ἐπερίμενε, ὅτι θὰ ἐφωτίετο τόσον ἀποκαλυπτικῶς τὸ θέμα τῆς Ὁρθ. μέσα εἰς τὴν τραγωδίαν τῆς Ἱστορίας, ὥστε νὰ φανῇ ἡ αἰωνία λάμψις τῆς, προοικονομούμενη ἐν μέλλον λαμπρόν!

Ἐννοεῖται, ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι τοῦ ἀμέσου μέλλοντος. Εἶναι ἔργον μακρᾶς πνοῆς. Ἡμεῖς ἴσως δὲν θὰ ἴδωμεν αὐτὸν τὸν θρίαμβον, τὴν διείδυσιν δ.λ.ν. τῆς Ὁρθ. εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸν πολιτισμόν τῆς ἀνθρωπότητος. Οἱ ἄνθρωποι φεύγουν, ἡ Ὁρθ. ὅμως μένει καὶ συνεχίζει τὴν πορείαν τῆς. Καὶ ἤδη τὴν ἀναζητοῦν, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἴσως, οἱ λαοί. Ἦδη παρατηρεῖται ἀξίωσημειώτος στροφή πρὸς τὴν Ὁρθ. κατὰ τὴν ἰδικὴν μας ἐποχὴν, πὸν χαρακτηρίζεται ὡς «Αἰὼν

τῆς Ὁρθοδοξίας». Μία κίνησις ζωηροτάτη περὶ τῆς Ὁρθ. ἡ ὁποία ἀσκεῖ γοητεῖαν θαυμαστήν. «Ἡμεῖς οἱ Ἡροτεστάνται, γράφει εἰς ἐκ τῶν πολλῶν νοσταλγῶν τῆς, ὁμοιάζομεν με τοὺς δύο μαθητάς, πὸν ἐβάδιζαν πρὸς Ἐμμαούς. Ἐξωνυχίσσαμεν, ὅσον κανεῖς ἄλλος, τὰ θεωρητικὰ ζητήματα τοῦ «Λόγου».

Ἄλλ' αἱ καρδίαι μας μένουν «καϊόμεναι» καὶ πειρασμέναι. Ἄς εἰσέλθωμεν εἰς τὸ «Πανδοχεῖον» (τῆς Ὁρθοδοξίας) διὰ νὰ χορτάσωμεν τὴν πεινᾶν μας. Ἀνάλογα ὁμολογοῦν καὶ πολλοὶ Ρωμαιοκαθολικοί, καλοῦντες τοὺς ὁμοδόξους τῶν εἰς μετάνοιαν ἐναντι τῆς Ὁρθ. ὥστε, ὡς λέγουν χαρακτηριστικῶς, νὰ «ἔλθῃ ἡ Δύσις νὰ μαθητεύσῃ εἰς τὴν Ἀνατολήν». Ἀναφέρω δέ, ἐνδεικτικῶς ἐπίσης, ὅτι ἡ ἔμμοση τοῦ Ὁρθ. Κλήρου εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐν Ρωσίᾳ πλείστους στρατενομένους ἀθέους εἰλκυσεν, ὥστε νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ κόμμα καὶ γίνων χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι, ἄλλοι δὲ ἀλλαχοῦ καὶ κληρικοί. Ἐπειδὴ δ' ὁ λόγος περὶ τῶν ἐν Ρωσίᾳ συμβαινόντων, προσθέτομεν, ὅτι ἐκεῖ, εἰς τὴν δοκιμασίαν τοῦ διωγμοῦ, ἡ σκληρῶς ἀγωνιζομένη Ὁρθ. θαυματουργεῖ, ὑπὸ συνθήκας ἀφαντάστως δυσμενεῖς. Τῆς Ἀγ. Γραφῆς τὰ ἀντίτυπα πωλοῦνται εἰς πολὺ ὑψηλὰς τιμὰς μαύρης ἀγορᾶς (ἡ Παλ. Διαθήκη ἀντὶ 3000 δρχ.), ἡ δὲ «Ἱερά Σύνοψις», ἥτις, ὡς γνωστὸν, περιλαμβάνει μερικὸν ἀπὸ τοὺς ἀδάμαντας τῆς Ὁρθ. Λατρείας, κυκλοφορεῖ εἰς χειρόγραφα! Ἡ γερὰ καὶ μαρτυρικὴ Ὁρθ. πὸν ζῆ καὶ πάλιν εἰς τὰς κατακόμβας, τώρα καλεῖται νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ προσκήνιον τῆς διεθνούς ζωῆς... Θὰ ἐυωδιάσῃ κάποτε ἡ ἀμαρτωλὴ γῆ μας με τὴν διάδοσιν τῆς Ὁρθ., τῆς γνησίας Ὁρθοδοξίας.

Ἡ εἰς βάθος λοιπὸν καλλιέργεια ἡμῶν καὶ τῶν συνανθρώπων μας, ἡ βαθμιαία ζύμωσις τῆς ἀνθρωπότητος με τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθ.—ἰδοὺ ἡ Μεγάλη Ἰδέα μας εἰς νέα σχήματα, ἐν μέσῳ τῶν παντοειδῶν ἐρειπίων πὸν μᾶς κυκλῶνουν. Ὡς καρπὸς δὲ εὐχνημος τῆς τοιαύτης διεσόδσεως εἰς τὴν ζωὴν τῆς Οἰκουμένης θὰ προέλθῃ καὶ ἡ ἐνοποίησις. Ἀκριβῶς, ὅπως παρετήρησεν ὁ διαπρεπὴς ῥώσος φιλόσοφος Бердяев: «τὸ Ὁρθ. πνεῦμα εἶναι καταλληλότερον διὰ προσπαθείας ἐνότητος καὶ δύναται πολλὰ εἰς τὸν τομέα τοῦτον, πρὸς ὄφελος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου». Ναι, ἡ Ὁρθ. ἔχει ἐνώπιόν τῆς μέλλον εὐρύ. Αὕτη θὰ γράψῃ τὴν Ἱστορίαν.

«Ὅσοι πιστοί, Ὁρθόδοξοι ἀδελφοί! Ὅσοι «νοιώθετε στὰ στήθη χαλασμοὶ» διὰ τὰ μεγάλα ἰδανικὰ τῆς ἁγίας Ὁρθ., σταθίτε ἐδραῖοι κάτω ἀπὸ τὰ ἱερά τῆς Λάβαρα. Καὶ ἐργασθῆτε. Ἄς ἐργασθῶμεν βλοὶ διὰ νὰ προσανατολίσωμεν τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς τὴν Ἀλήθειαν, ἀφοῦ προηγουμένως γίνῃ ἰδικὸν μας βίωμα ἡ Ὁρθοδοξία.

Ἐπιτρέφατέ μοι νὰ ἐπιστέφω τὸν λόγον, ἀπευθύνων:

Πρῶτον, μίαν διάπυρον ἰκεσίαν πρὸς τὸν Δομήτορα καὶ Κυβερνήτην τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας:
«Στερέωσον, Κύριε, τὴν Ἐκκλησίαν»

ΤΟ ΠΡΩΤΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΩΜΗΣ

Ἐκ τούτων καταφαίνεται πόσον ὀρθὸς καὶ δίκαιος ὑπῆρξεν ὁ 28ος κανὼν, ἀλλ' οἱ ἐν τῇ Δ' Οἰκίῳ. Συνόδῳ δυτικοὶ ἀντιπρόσωποι διεμαρτυρήθησαν, διότι ὑπέλαβον ὅτι ὁ κανὼν προσκρούει εἰς τὸ πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Ὁ κανὼν κατοχυροῦν τὸ πρωτεῖον, ἀλλ' ἔχει ὑπ' ὄψιν πρωτεῖον τιμῆς. Οἱ ἐκ Ρώμης ἀντιπρόσωποι διεμαρτυρήθησαν κατὰ τοῦ κανόνος, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι παραβιάζεται ἡ ἀνεξαρτησία τῶν τριῶν διοικήσεων ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἐπόψεως. Ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης κατὰ τὴν ἰ' συνεδρίαν προέτειναν τῇ Συνόδῳ ὅπως ἀναγνωρισθῇ ὑπ' αὐτῆς καὶ κυρωθῇ ἡ δικαιοδοσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῶν τριῶν διοικήσεων τῆς Παλαστίνης, ὅπου καὶ ἐγένετο. Συνέβη καὶ τι ἕτερον, μαρτυροῦν τὴν ἀνακολουθίαν τῶν ἐκ Ρώμης ἀπεσταλμένων. Ἐν τῇ α' συνεδρίᾳ τῆς Δ' Οἰκίῳ. Συνόδου, ὅταν ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ληστρικῆς Συνόδου, καθ' ἃ ὑπὸ τοῦ Διοσκόρου εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ΚΠ. Φλαβιανὸν ἐδόθη ἡ ε' θέσις, διεμαρτυρήθησαν καὶ εἶπον ὅτι ἀναγνωρίζουσι πρῶτον τὸν Ἀνατόλιον, ἐνῶ οἱ περὶ τὸν Διοσκόρον κατεβίβασαν εἰς τὴν ε' σειράν τὸν ἀείμνηστον Φλαβιανόν. Δὲν διεμαρτυρήθησαν δὲ οἱ ἐκ Ρώμης ἀντιπρόσωποι κατὰ τὴν διατύπωσιν τῶν κανόνων 9 καὶ 17, δι' ὧν ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Συνόδου τὸ δικαίωμα τῆς ἐκκλήσεως πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κ/πόλεως!

Κατὰ τοῦ 28ου κανόνος διεμαρτυρήθη καὶ ὁ Λέων, ἐμφανίζων μὲν τὸ πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, ὑφ' ἣν ἔννοιαν πρῶτος παρουσίασεν αὐτὸ πρὸ αὐτοῦ ὁ Ρώμης Σιρίκιος (384—399) ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ ἔτους 385 διατάξει (decretalium), ἀλλὰ μὴ ἀξιών ὅτι ἄρχει τῆς ὅλης Ἐκκλησίας. Ὁ 28ος κανὼν προσέβαλε, κατὰ τὸν Λέοντα, τὴν ἱεραρχικὴν σειράν καὶ τὰ δικαιώματα τῶν Ἐπισκόπων Ρώμης, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας. Εἰς τῶν προκατόχων τοῦ Λέοντος, ὁ Ἰννοκέντιος, ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 415, ἐθεώρει πρῶτην ἑδραν τὴν τῆς Ἀντιοχείας, ἣν ἐκάλει prima sedes, quae Urbis Romae sedi non cederet. Ὁ Λέων ὡσαύτως γράφων πρὸς τὸν Μάζιμον

σὶ αν, ἦν ἐκτίσω τῷ τιμῷ Σου Αἵματι».

Δεύτερον, μίαν ἐδραβικὴν ἀποστροφὴν πρὸς αὐτὴν τὴν σεβασμίαν Μητέρα: Ἡμεῖς «οὐκ ἀρνησόμεθα σε, φίλη Ὁρθόδοξιαν, Σὺ δὲ «ἐντενε καὶ κατενοδοῦ!» Καὶ

Τρίτον, ἓνα χαιρετισμὸν, γνησίως Ὁρθόδοξον καὶ αὐτόν, πρὸς ἅπαντας τοὺς Ὁρθοδόξους ἀδελφούς:

«Ὡ τέκνα φωτόμορφα τῆς Ἐκκλησίας!» «Στηνετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις» τῆς Ὁρθοδοξίας μας!

Πρωτοσ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

Ἀντιοχείας ἐθεώρει ὑπερτέραν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀπ. Πέτρου ἰδρυθεῖσαν ἑδραν Ἀντιοχείας, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς Ρώμης θεωρῶν πρῶτην ἑδραν, ἴσας δὲ πρὸς αὐτὴν ὡς Ἀποστολικὰς καὶ τὰς λοιπὰς δύο, ἔλεγεν ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Κ/πόλεως, παρὰ τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὴν Ἀποστολικήν³. Ἐδήλου ὅτι τὰ προνόμια τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι διατετυπωμένα ὑπὸ τῶν κανόνων τῶν Πατέρων (privilegia ecclesiarum sanctorum patrum canonibus instituta)⁴. Τὰ προνόμια ταῦτα οὐχ ἤττον δὲν ἐθεώρει θείας ἀλλ' ἀνθρωπίνης προελεύσεως. Τὸν 28ον κανόνα τῆς Δ' Οἰκίῳ. Συνόδου ἀπέκρουεν οὐχὶ δι' ἄλλον τινὰ λόγον, ἀλλὰ διότι ἀντέκειτο πρὸς τὸν 6ον κανόνα τῆς Α' Οἰκίῳ. Συνόδου. Ἐνόμιζε δὲ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ ὅ,τι ἅπαξ ἀπεφάσισεν ἡ Σύνοδος αὐτῆ ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν. Θεωρεῖ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὡς ἐξουσίαν τοῦ Ἀπ. Πέτρου καὶ ἐν ὀνόματι αὐτῆς ἐξανίσταται κατὰ τοῦ 28ου κανόνος. Οὐχ ἤττον δὲν ἀξιοῖ ὅτι ἡ ἐξουσία του ἐπεκτείνεται ἐπὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας. Ὁμιλεῖ ὡς Ἐπίσκοπος μίᾳς τῶν τριῶν Ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸν τίτλον, ὃν ἐπενόησαν οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ ἐν τῇ Δ' Οἰκίῳ. Συνόδου, universalis ecclesiae papa, δὲν μετεχειρίσθη ὁ Λέων, ἀλλ' ἐθεώρει ἑαυτὸν πρωτόθρονον Ἐπίσκοπον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὑπόχρεων νὰ προφυλάσῃ ἀπὸ πάσης μεταβολῆς τὰ προνόμια ἐκάστης Ἐκκλησίας, ἐξακτῆριζε δὲ τὸν 28ον κανόνα ὡς νεωτερισμὸν. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν καὶ κακὴν εἰσῆγησιν τοῦ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ Λουκεντίου, ἐπανακάμψαντος εἰς Ρώμην, ὁ Λέων ἔγραψε τὴν αὐτὴν ἡμέραν (22 Μαΐου 452) τέσσαρας ἐπιστολάς, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Μαρκιανόν, τὴν Πουλχερίαν, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ΚΠ. Ἀνατόλιον καὶ τὸν ἐν Κ/πόλει ἀντιπρόσωπον ἑαυτοῦ Ἰουλιανόν. Εἰς τὰς τρεῖς πρῶτας διαμαρτυρεται κατὰ τοῦ 28ου κανόνος, ὃν ἀποδίδει εἰς τὴν φιλοδοξίαν (ambitio) τοῦ Ἀνατολίου καὶ δηλοῖ ὅτι μόνον αἱ Ἀποστολικαὶ ἑδραὶ εἶναι προνομιοῦχοι, ὁ δὲ Ἀνατόλιος δέον ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὸ ὅτι εἶναι Ἐπίσκοπος τῆς Βασιλευούσης. Προστίθισιν ὅτι τὰς διατάξεις τοῦ 6ου κανόνος τῆς Α' Οἰκίῳ. Συνόδου οὐδεμία Σύνοδος δικαιούται νὰ μεταβάλῃ, ὅτι ἀγνοεῖ τὸν 3ον κανόνα τῆς Β' Οἰκίῳ. Συνόδου, εἰς ὃν παραπέμπει ἡ Δ'. Ἐν τῇ τρίτῃ ὅμως ἐπιστολῇ ὁ Λέων μέμφεται τοῦ Ἐπισκόπου Ἰουλιανοῦ, διότι δὲν ὑπεστήριξε τὰς διαμαρτυρίας τοῦ Λουκεντίου ἐν τῇ Δ' Οἰκίῳ. Συνόδου, κατὰ τοῦ 28ου κανόνος, ἀλλὰ τούναντίον προέτρεπεν αὐτὸν νὰ δεχθῇ τὸν κανόνα.

Ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης ἐπιστολῆς καταφαίνονται τὰ πραγματικὰ ἐλατήρια, ἅτινα ὥθησαν τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης εἰς τὰς ἀνωτέρω διαμαρτυρίας, ἐκ

3) Πατρ. Migne λατ. 54, 994 5.

4) Αὐτόθι 54, 996.

τούτων δὲ οἱ ἐν Κ/πόλει ἔμειναν κατάπληκτοι. Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Λέοντος ἦσαν ἀβάσιμα. Διότι δὲν ἐγένοντο προνομιῶχοι, ὡς ἡ Ρώμη, Ἀλεξάνδρεια καὶ Ἀντιόχεια, πᾶσαι αἱ παρὰ Ἀποστόλων ἰδρυθεῖσαι Ἐκκλησίαι. Τὰ προνόμια αὐτῶν ἐξηρτήθησαν ἐκ τῆς σημασίας τῶν πόλεων ὡς μεγάλων πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν κέντρων. Ἐὰν ἴσχυεν ἡ θεωρία αὕτη ἔδει νὰ τεθῆ ὑπεράνω πάντων ὡς πρωτόθρονος ὁ Ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων. Ἀλλ' οὗτος μόλις διὰ τῆς Δ' Οἴκου. Συνόδου, μετὰ τὴν ἀνάδειξιν τῆς πόλεως Ἱερουσαλήμ, ἀπέκτησε πατριαρχικὰς προνομίας. Ἐὰν κατὰ τὴν πρώτην ἀρχὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἦτο ἡ Κ/πολις, ἀναμφιβόλως τὴν θέσιν τοῦ Ρώμης ἔμελλε νὰ καταλάβῃ ὁ Κ/πόλεως Ἐπίσκοπος. Κἂν δ' ἔτι ἀμφισβητῆται ὑπὸ τινῶν ἡ παράδοσις, καθ' ἣν ἐν Κ/πόλει τῷ ἀρχαίῳ Βυζαντίῳ, ἐκήρυξεν ὁ Ἀπ. Ἀνδρέας, τὸ γεγονός τῆς ἀναδείξεως αὐτῆς ὡς Βασιλευούσης πόλεως ἦτο ἱκανὸν νὰ καταστήσῃ αὐτὴν καὶ ἐκκλησιαστικὸν κέντρον περιφανές. Ἡ ἀρχή, καθ' ἣν ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις συμμετεβάλλετο ἀναλόγως τῶν πολιτικῶν μεταβολῶν, ἴσχυσε καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ Δύσει. Θὰ ἦτο δὲ βεβαίως παράδοξον καὶ ἐν πολλοῖς ἀνώμαλον ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Βασιλευούσης νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ Ἐπισκόπου Ἡρακλείας, ὡς ἠξίωσεν ὁ Λέων, ἐν τῇ πρὸς τὴν Πουλχερίαν ἐπιστολῇ, γράφας ὅτι πρέπει νὰ παραμείνωσιν ἀκέραια τὰ προνόμια τοῦ Ἐπισκόπου Ἡρακλείας!

Ἐκ Κ/πόλεως παρεσχέθησαν πρὸς τὸν Λέοντα αἱ εὐκρινέστεραι διαβεβαιώσεις, καθ' ἃς ὁ 28ος κανὼν δὲν ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τῆς φιλοδοξίας τοῦ Ἀνατολίου ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐξήτησε δὲ ὁ Λέων ἀκριβῆ λατινικὴν μετάφρασιν τῶν Πρακτικῶν τῆς Συνόδου παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου Ἰουλιανοῦ. Οὐχ ἦττον ἐπέμεινεν εἰς τὰς ἀντιρρήσεις αὐτοῦ, χωρὶς, ὡς εἶπομεν, νὰ προβάλλῃ διοικητικὸν πρωτεῖον καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας. Τὸ κῦρος ὅμως τοῦ 28ου κανόνος ἔμεινεν ἀδιάσειστον. Τῷ 454 ὁ αὐτοκράτωρ Μαρκιανὸς μετὰ τοῦ συνάρχοντος αὐτοῦ ἐν τῇ Δύσει Οὐαλεντινιανοῦ γ' ἐξέδωκε διάταγμα ἐπικυροῦν τὰ ὀρισθέντα ὑπὸ τοῦ 28ου κανόνος. Τὸ διάταγμα τοῦτο κατήγγησεν ὁ Βασιλεύς (476) ἐπειδὴ ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Κ/πόλεως Ἀκάκιος δὲν συμφώνει πρὸς τὰ μονοφυστικὰ αὐτοῦ φρονήματα. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ αὐτοκράτωρ Ζήνων ἀποκατέστησε τὸ κῦρος τοῦ 28ου κανόνος, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς α' διὰ τῆς 131 νεαρᾶς ὥρισε «Θεσπίζομεν... τὸν Ἀγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης πάπαν πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων, τὸν δὲ Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, τῆς νέας Ρώμης, δευτέραν τάξιν ἐπέχει μετὰ τὸν Ἀγιώτατον Ἀποστολικὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, τῶν δὲ ἄλλων ἀπάντων προτιμᾶσθαι»⁵. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Λέων α' Ἐπίσκοπος Ρώμης, παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις του κατὰ τοῦ κανόνος ἀνεγνώρισε de facto τὰς χορηγηθείσας εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Κ/πόλεως προνομίας. Ἐν τινι περιπτώσει καθ' ἣν ὁ Λέων ἔγραψε πρὸς τὸν Ἀνατόλιον Κ/πόλεως ὅπως τιμωρήσῃ διὰ καθαιρέ-

σεως κληρικούς τινὰς τῆς δικαιοδοσίας του αἵρεσιώτας, ὁ δὲ Ἀνατόλιος ἐθεώρησε τοῦτο ἐπέμβασιν, ὁ Λέων γράφας πάλιν τῇ 14 Μαρτίου 458 ἔλεγε πρὸς τὸν Ἀνατόλιον ὅτι ἀπλῶς ὑπέδειξεν εἰς αὐτὸν ἵνα μεριμνήσῃ περὶ ὑποκειμένων εἰς αὐτὸν κληρικῶν καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο ὠρμήθη ἐξ ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τοῦ γοήτρου αὐτοῦ⁶. Ἀντιρρήσεις κατὰ τῶν ὑπὸ τοῦ 28ου κανόνος παραχωρηθεισῶν τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ ΚΠ. προνομίων διετύπωσεν ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐν Δαρδανία Ἐπισκόπους ὁ Ρώμης Γελάσιος (492—496) ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αὐταὶ χρησιμεύουσιν εἰς βλάβην τῆς Ἐκκλησίας⁷. Ἀλλὰ προὔκειτο τότε περὶ Ἐπισκόπου ΚΠ. τοῦ Ἀκακίου, περὶ οὗ ἔσται ἐφεξῆς ὁ λόγος καὶ ὅστις ἐφάνη εὐνοῶν τοὺς Μονοφυσίτας, αὕτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ τελευταία ἐκ Ρώμης φωνὴ κατὰ τοῦ κανόνος. Ἐπηκολούθησεν ἡ ἐκδοσις τῆς ἀνωτέρω νεαρᾶς τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἔκτοτε δὲ οὐδεὶς πλέον διημφισβήτησε τὸ κῦρος τοῦ κανόνος. Ἐν ἀρχῇ τοῦ στ' αἰῶνος ὁ Ἐπίσκοπος Βιέννης Ἀβίτος (†525) γράφων πρὸς τὸν Κ/πόλεως Ἰωάννην Β' (518—520) ἀνεγνώριζε τὰς προνομίας αὐτοῦ ὡς Ἐπισκόπου τῆς Βασιλευούσης⁸. Καὶ ἵνα παρατρέξωμεν ἄλλας μαρτυρίας ἀναφέροντες μόνον τὸν ὄσον κανόνα τῆς ἐν Ρώμῃ ἐπὶ Πάπα Ρώμης Ἰννοκεντίου γ' συνελθούσης «ΙΒ' Οἰκουμενικῆς» Συνόδου, κατὰ λατίνους. Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ τῆς Κ/πόλεως, τὸν δευτέραν ἡ τῆς Ἀλεξανδρείας, τὴν τρίτην ἡ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τὴν τετάρτην ἡ τῶν Ἱεροσολύμων.

Αὕτη ὑπῆρξεν ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς ἡ ἱστορία τοῦ 28ου κανόνος ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τοῦ ἐνταῦθα ἐξεταζομένου ζητήματος τοῦ πρωτεῖου τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Ὡς εἶδομεν δὲ ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης Λέων καὶ ἀποκρούων ἔτι τὸν κανόνα δὲν ἠξίωσεν ὅτι αὐτὸς ἄρχει τῆς Ἐκκλησίας, ἀντιθέτως ὑπερημύνετο, ὡς ἐνόμιζε, τῶν προνομίων μὲν τῶν «Ἀποστολικῶν» Ἐκκλησιῶν, ὑφ' ἃς ἐνόει τὰς τρεῖς μόνον, τῆς αὐτοτελείας δὲ τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν διοικήσεων, αἵτινες ὑπήχθησαν ὑπὸ τὸν Κ/πόλεως. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Ἀγία Ἀποστολικὴ καὶ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἡ ἀντιπροσωπευθεῖσα ἐν Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις δι' ἐκατοντάδων ἁγίων Πατέρων δὲν ἀνεγνώριζε διοικητικὸν πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Τρανωτάτην δὲ τούτου ἀπόδειξιν ἀποτελοῦσι καὶ τὰ κατὰ τὸν πολυκροτον 28ον κανόνα τῆς Δ' Οἴκου. Συνόδου.

9. Τὸ πρωτεῖον κατὰ τὰς μονοφυσικὰς ἔριδας.

Τὰ μέχρι τοῦδε ὅλας ἀντικειμενικῶς ἐκτεθέντα γεγονότα ἀνατρέπουσι τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν λατίνων θεολόγων, καθ' οὓς ἐν τῇ Γ' καὶ ἐν τῇ Δ' Οἴκου. Συνόδῳ ἀνεγνώρισθη τὸ πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου

5) Ράλλη καὶ Πολίτη, Σύνταγμα Α, 44.

6) Πατρ. Migne λατ. 54, 1122.

7) Αὐτόθι 59, 65.

8) Αὐτόθι 59, 210.

Ρώμης. Ἀλλά, λέγουσι, μετὰ τὴν Δ' Οἰκουμ. Σύνοδον ἐπηκολούθησαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ μεγάλοι ἀνωμαλῖαι καὶ ταραχαί, ἕνεκα τῶν μονοφυσικῶν ἐρίδων, καθ' ὅς οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης ἐπέβαλον τὸ πρωτεῖον. Ἴδωμεν κατὰ πόσον τοῦτο εἶναι ἀληθές.

Ὡς γνωστὸν τὴν αἵρεσιν τοῦ Μονοφυσισμοῦ παρεδέχθησαν οἱ ἰθαγενεῖς πληθυσμοὶ τῆς Αἰγύπτου, Συρίας καὶ Ἀρμενίας, αὐτοκράτορες δὲ τινες τῆς Κ/πόλεως πρὸς πρόληψιν τοῦ χωρισμοῦ καὶ τῆς διασπάσεως αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς διασαλευθείσης ἐν αὐτῶ εἰρήνης, ἐζήτησαν νὰ ἐνώσωσι τοὺς Μονοφυσίτας μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ δὲ στόχος τῆς ἐπιθέσεως τῶν Μονοφυσιτῶν ἦτο ἡ Δ' Οἰκουμ. Σύνοδος καὶ ὁ δογματικὸς ὅρος αὐτῆς, ἐπεδιώκετο ἐν ταῖς ἐνωτικαῖς προσπάθειαις τῶν αὐτοκρατόρων ἡ κατάργησις ἢ μεταβολὴ τοῦ ὅρου καὶ ἡ μείωσις τοῦ κύρους τῆς Συνόδου. Ἐπὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κ/πόλεως Ἀκακίου (471—489) αἱ ἐνωτικαὶ προσπάθειαι ἐξεδηλώθησαν ἐντονώτεραι, συντελέσασαι, πρὸς τοὺς ἄλλοις, εἰς τὴν διακοπὴν τῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν Κ/πόλεως καὶ Ρώμης. Ὁ Ἀκακίος ἦτο ἀναμφίβλως ὀρθόδοξος, ἐναντιωθεὶς κατὰ τοῦ ἀρπάζσαντος τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα Βασιλίσκου (475), ὅτε οὗτος διενεώθη νὰ μεταβάλλῃ τὸν δογματικὸν ὅρον τῆς Δ' Οἰκουμ. Συνόδου. Ὁ Ἀκακίος εἰς ἐνδειξὴν πένθους τῆς Ἐκκλησίας περιέβαλε τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον καὶ τὴν ἀγίαν Τράπεζαν τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ναῶν διὰ μελανῶν ὑφασμάτων, ἀπέκρουσε δὲ τὸ κατὰ τῆς Δ' Οἰκουμ. Συνόδου «Ἐγκύκλιον» γράμμα τοῦ Βασιλίσκου. Ὁ αὐτοκράτωρ Ζήνων (474—491) ἐπέζητει μετὰ τὸν Βασιλίσκον νέον τρόπον συμβιβασμοῦ τῶν Μονοφυσιτῶν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἦτο δὲ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας ὁ φανατικὸς μονοφυσίτης Πέτρος Γναφεύς, πρὸς ὃν οὐδεμίαν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν εἶχεν ὁ Ἀκακίος. Ἀποκατέστησεν ὁμοῦ εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας τὸν Πέτρον Μογγόν, ὅστις εἶχε σχέσεις πρὸς τὸν Πέτρον Γναφέα. Ἐν Ρώμῃ ἐνομιόσθη ὅτι ὁ Ἀκακίος, καίτοι δὲν εἶχεν ἄμεσον ἐπικοινωνίαν πρὸς τὸν Γναφέα, ἐμολύνθη ὑπὸ τῆς αἰρέσεως τοῦ Μονοφυσισμοῦ ἐμμέσως διὰ τῶν σχέσεων του πρὸς τὸν Πέτρον Μογγόν τῆς Ἀλεξανδρείας, πολλῶ μᾶλλον ὅτι ὑπέγραψε καὶ τὸ «Ἐνωτικὸν» τοῦ Ζήνωνος. Τοιαύτας γνώμας διετύπωσαν οἱ ἐν Ρώμῃ, ἰδίως ὅτε ὁ ἀπομακρυνθεὶς ἐξ Ἀλεξανδρείας, διὰ τοῦ Πέτρου Μογγοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης Ταλαΐας κατέφυγεν εἰς Ρώμην ὡς «νέος Ἀθανάσιος», καίτοι ἡ προσωπικότης τοῦ Ταλαΐα ἦτο ἐντελῶς ἀναξία νὰ παρομοιασθῇ πρὸς τὴν τοῦ Μ. Ἀθανασίου. Ὁ Ἰωάννης Ταλαΐας συνεπάθη προφανῶς πρὸς τοὺς Μονοφυσίτας καὶ ἴσως ἐμελλε νὰ προσχωρήσῃ πρὸς αὐτούς, ἂν ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων δὲν ἐξελέγετο Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας. Κατ' αὐτοῦ διετυπώθησαν δύο σοβαραὶ κατηγορίαι. Συμμετέσχε τῆς κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος συνωμοσίας καὶ ἐνῶ ὠρίσθη νὰ μὴ ἐπιδιώξῃ τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν ἀξίωμα, ἐδέχθη αὐτὸ ἐπιτοκήσας. Τούτων ἕνεκα ὁ Ἰωάννης Ταλαΐας

ἀπεμακρύνθη ἐξ Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ προσέφυγε πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης Φήλικα β' (483—492) ὅστις καταδικάσας τὸ «Ἐνωτικὸν» τοῦ Ζήνωνος καθήρσε καὶ ἀνεθεμάτισεν οὐ μόνον τὸν Πέτρον Μογγόν ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀκακίον Κ/πόλεως. Ἡ πράξις αὕτη προῦκάλεσε τὴν ρῆξιν τῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἥτις οὐχὶ μόνον δὲν ἐδικαιολογεῖτο, διότι ὁ Ἀκακίος ἦτο ὀρθόδοξος, ἀλλὰ καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τῶν ὡσαύτως ὀρθοδόξων διαδόχων του, ὧν τινες, ὡς ὁ Εὐφῆμιος (490—496) καὶ ὁ Μακεδόνιος β' (496—511) ὡς πολέμιοι τοῦ Μονοφυσισμοῦ καὶ κατεδιώχθησαν καὶ ἐν τῇ ἐξορίᾳ ὡς ὁμολογηταὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐτελεύτησαν τὸν βίον. Ἡ Ρώμη εἶχε καὶ πρὸς αὐτοὺς διακεκομμένην τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, ὁ δὲ Ἐπίσκοπος αὐτῆς Γελάσιος α' εὗρεν εὐκαιρίαν ν' ἀποκρούσῃ, ὡς εἶδομεν, τὸν 28ον κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἰσχυρισθεὶς ὅτι ὁ Ἀκακίος, ἀπλοῦς ὢν Ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Ἡρακλείας, δὲν ἐδικαιοῦτο ν' ἀποκαταστήσῃ τὸν Πέτρον Μογγόν εἰς τὴν δευτέραν Ἀποστολικὴν ἔδραν τῆς Ἀλεξανδρείας, ἥτις ὑπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τῆς πρώτης Ἀποστολικῆς ἔδρας τῆς Ρώμης. Δυνάμει τοῦ πρωτείου τοῦ Πέτρου, προσέθετεν ὁ Γελάσιος, ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης ἐπιкуроῦ τὰς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων ἢ καὶ ἀποφαίνεται μόνος ἄνευ Συνόδων, δέχεται πανταχόθεν ἐκλήσεις, ἐνῶ αἱ ἀποφάσεις του εἶναι ἀνέκκλητοι. Τοιοῦτους παραλόγους καὶ παραδόξους ἰσχυρισμοὺς προέβαλεν ὁ Γελάσιος ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ πρὸς τοὺς ἐν Δαρδανίᾳ (τοῦ Ἰλλυρικοῦ) λατινικῆ ἐπιστολῆ αὐτοῦ δὲν ἐγνώσθη εἰς εὐρὴν κύκλον καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠκούσθησαν κατ' αὐτῆς διαμαρτυρίαι. Οὐχ ἤττον ἐκ τοιούτων ἰσχυρισμῶν καταφαίνεται ὅποια ἰδέαι ἤρξαντο ἐπικρατοῦσαι ἐν Ρώμῃ, ἐντελῶς ξέναι πρὸς τὴν πραγματικότητά, διότι βεβαίως οὐδεμιᾶς Συνόδου τὰς ἀποφάσεις οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης ἐκύρωσαν καὶ οὐδεμίαν οὐδέποτε ἀπόφασιν ἐξέδωκαν ὑποχρεωτικὴν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὅλην.

Ἄμα τῇ καταλήψει τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ ὀρθοδόξου αὐτοκράτορος Ἰουστίνου (9 Ἀπριλίου 518) ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τῆς Κ/πόλεως ἠξίωσε τὴν καταδικην τῶν Μονοφυσιτῶν καὶ τὴν πανηγυρικὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἱερᾶς μνήμης τῶν Πατέρων τῆς Δ' Οἰκουμ. Συνόδου. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς σχετικῆς «συναξέως», ὁ λαὸς ἀπήτησε νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὰ δίπτυχα τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῇ ἐξορίᾳ τελευτησάντων ὁμολογητῶν Ἀρχιεπισκόπων Κ/πόλεως Εὐφημίου († 5 Αὐγούστου 500) καὶ Μακεδονίου β' († 25 Ἀπριλίου 516), ὅπερ καὶ ἐγένετο. Συνῆλθε δὲ τῇ 20 Ἰουλίου 518 Σύνοδος ἐν Κ/πόλει ἐκ 41 Ἐπισκόπων, ἥτις ἀποκατέστησε τὴν μνήμην τῶν ὀρθοδόξων Ἱεραρχῶν καὶ τῆς Δ' Οἰκουμ. Συνόδου, κατεδίκασε δὲ τοὺς Μονοφυσίτας. Τὰς αὐτὰς ἀποφάσεις ἔλαβον καὶ ἄλλαι Σύνοδοι, ἐν Ἱεροσολύμοις (6 Αὐγούστου 518), ἐν Τύρῳ (16 Σεπτεμβρίου 518) καὶ ἐν Ἀπαμείᾳ. Ἦρξαντο δὲ διαπραγματεύσεις πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ρώμης. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πρὸ

τοῦ Πάσχα τοῦ 519 (Πάσχα-31 Μαρτίου) ἀφίκοντο εἰς Κ/πολιν ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης Ὁρμίσδα (514—523) οἱ Ἐπίσκοποι Ἰωάννης ἀγνώστου Ἐπισκοπῆς, Γερμανὸς Καπύης, εἰς Πρεσβύτερος, εἰς Διάκονος, εἰς Γραμματεὺς ἐκ Ρώμης καὶ εἰς ἕτερος Διάκονος Διόσκορος ὄνοματι, Ἕλληγν τὴν καταγωγὴν ἐξ Ἀλεξανδρείας, τὸ σπουδαιότερον ἴσως πρόσωπον τῆς ἀποστολῆς, εἰς ὃν εἶχεν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην ὁ Ὁρμίσδας¹. Ἡ ἀποστολὴ ἐγένετο ἐπισήμως δεκτὴ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐν Κ/πόλει παρουσίας τῆς Γερουσίας καὶ τεσσάρων Ἱεραρχῶν ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου. Οἱ ἐκ Ρώμης ἀπεσταλμένοι προὐκλήθησαν εἰς συζήτησιν ἐπὶ τῶν χωριζόντων τὰς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως καὶ Ρώμης ζητημάτων, ἀλλ' ἠρνήθησαν νὰ συζητήσωσι δηλώνσαντες ὅτι κομίζουσιν ἐκ μέρους τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης λίβελλον, ὃν ἔδει νὰ υπογράψωσι πάντες οἱ θέλοντες νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν μετ' αὐτοῦ. Ὁ λίβελλος ἢ ἡ Formula Hormisdæ περιεῖχε καὶ τὰ ἐξῆς, πρὸς τοῖς ἄλλοις, παράλογα: «Prima salus est rectae fidei regulam custodire, et a patrum traditione nullatenus deviare; quia non potest Domini nostri Jesu Christi praetermitti sententia, dicentis: Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. Haec quae dicta sunt rerum probantur effectibus: quia in sede apostolica inviolabilis semper catholica custoditur religio. De hac igitur fide non cadere cudentes, sed patrum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes haereses—Anathematizamus similiter Acacium quondam Constantinopolitanae urbis episcopum, complicem eorum [Εὐτυχίου—Διοσκόρου—Μογγῶ] et sequacem factum, nec non et perseverantes eorum communioni et participationi.—Spero in una communioni vobiscum, quam apostolica sedes praedicat — me futurum, promittens in sequenti tempore sequestratos a communionem Ecclesiae catholicae, id est in omnibus non consentientes sedi apostolicae, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Quodsi in aliquo a professione mea deviare tentavero, his quos condemnavi, per condemnationem propriam consortem me esse profiteor»².

Ἄλλαις λέξεσιν ἢ πίστις διετηρεῖτο ἀβλαβῆς ἐν τῇ Ἀποστολικῇ ἔδρᾳ τῆς Ρώμης, δυνάμει τῶν λόγων τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν Πέτρον «Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν», ἐπομένως ἔδει νὰ καταδικάζωνται πάντες οἱ ἀπομακρυνόμενοι ἀπὸ τῆς πίστεως ταύτης. Ὀνομαστὶ ἔδει ν' ἀναθεματισθῇ ὁ Ἐπίσκοπος ΚΠόλεως Ἀκάκιος, τασσόμενος ἐν τῇ αὐτῇ μοίρᾳ πρὸς τὸν Εὐτύχιον, Διόσκορον καὶ Πέτρον Μογγὸν τοὺς αἰρεσιάρχας Μονοφυσίτας, καὶ πάντες οἱ κοινωνήσαντες πρὸς αὐτόν, ἔδει δὲ ὡσαύτως νὰ ὑποσχεθῶσιν ὅτι ἐν τῇ τελέσει τῶν θείων Μυστηρίων δὲν θὰ μνημονεύωσι τῶν ὀνομάτων ἐκείνων, οἷτινες

ἐχωρίσθησαν τῆς κοινωνίας τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, τούτέστι τῆς Ἀποστολικῆς ἔδρας! Εἶναι προφανές ὅτι ἡ Ρώμη ἐζήτησε διὰ τοιοῦτου λίβελλου νὰ ἐπιβάλλῃ ἐαυτὴν ἐπὶ τῆς Ἀνατολῆς, χρησιμοποιοῦσα τὴν εὐκαιρίαν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία ΚΠόλεως, ἀπαλλαγεῖσα τῶν Μονοφυσιτικῶν ἐπιδράσεων, εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀποκαταστήσῃ τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ΚΠόλεως Ἰωάννης, χάριν τῆς εἰρήνης, ἠναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ τὸν λίβελλον, ἐπὶ παρουσίᾳ δὲ τῶν ἐκ Ρώμης ἀντιπροσώπων διεγράφησαν ἐκ τῶν διπτύχων τὰ ὀνόματα τοῦ Ἀκακίου καὶ τῶν διαδόχων του. Ἀλλ' ἔντονοι ἠκούσθησαν ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν διαμαρτυρίαι κατὰ τὸν ἐν ΚΠόλει τολμηθέντων. Πάντες κατεδίκαζον τὸν Μονοφυσιτισμὸν, ἀλλ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἤθελον νὰ διαγραφῶσιν ἐκ τῶν διπτύχων τὰ ὀνόματα ὀρθοδόξων Ἱεραρχῶν ἀγωνισθέντων κατὰ τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ρώμης ὑπεχρεώθησαν νὰ μὴ ἐμμείνωσιν. Εἰς τὰς διαμαρτυρίας δ' ἐκείνας κατὰ τῶν ἀξιώσεων τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ὀφείλεται καὶ τὸ γεγονός ὅτι λίαν δικαίως ὁ Εὐφῆμιος καὶ ὁ Μακεδόνιος β' ἐτάχθησαν μετὰξὺ τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὠρίσθη ὅπως εορτάζηται ἡ μνήμη αὐτῶν τῇ 5 Αὐγούστου καὶ τῇ 25 Ἀπριλίου. Οὕτως ἐμφαντικῶς ἀπεκρούετο ἡ παράλογος formula Hormisdæ καὶ μετ' αὐτῆς αἱ προβληθεῖσαι ἀξιώσεις τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ θελήσαντες νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν formulam Hormisdæ καὶ ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων Ἐπισκόπων τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ, τῶν κοινωνησάντων πρὸς τὸν Ἀκάκιον, προὐκάλεσαν αἵματηρὰν στάσιν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλονίκης καθ' ἑαυτῶν.

10. Ἡ Ἐπαρχία Θεσσαλονίκης καὶ οἱ Ἐπίσκοποι Ρώμης.

Ὅποια ὑπῆρξαν αἱ σχέσεις τῶν Ἐπισκόπων Ρώμης πρὸς τοὺς τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ, αἵτινες ὑπὸ τῶν λατίνων θεολόγων προσάγονται ὡς δηλωτικαὶ πρωτείας, καταφαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς¹. Ἡ πόλις Θεσσαλονίκης διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου γενομένης νέας διοικητικῆς διαρρέσεως τοῦ Κράτους προσέλαβε μεγάλην σημασίαν, ὡς πρωτεύουσα τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ. Ἡ Ἰπαρχία (Praefectura) τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ συμπεριελάμβανε δύο διοικήσεις τὴν τῆς Δακίας καὶ τὴν τῆς Μακεδονίας. Ὑπὸ τὴν δευτέραν δὲ ταύτην συμπεριελαμβάνετο ὁλόκληρος ἡ ἀρχαία Μακεδονία μετὰ τῶν νήσων Θάσου καὶ Σαμοθράκης, ἢ Θεσσαλία μετὰ τῶν νήσων Σκοπέλου, Σκιάθου καὶ Πεπαρήθου, ἢ Ἀχαΐα, ἢτοι ἡ κυρίως Ἑλλάς μετὰ τῶν νήσων Εὐβοίας, Στροφάδων, Αἰγίνης, Κέω, Κύθου, Δήλου, Σκύρου, Λήμου, Ἰμβρου, Κυθήρων, Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας, ἢ Παλαιὰ Ἡπειρος μετὰ τῶν νήσων Ἰθάκης Κερκύρας καὶ Κρή-

1) L. Duchesne, L'Eglise au VI siècle, Paris 1925, σ. 49.

2) Mansi, VIII, 407 ἐξ.

1) L. Duchesne, L'Ilyricum ecclésiastique, ἐν Byzantinische Zeitschrift, I, 1892, σ. 531 - 550. Τοῦ αὐτοῦ, Eglises séparées, Paris 1905, σ. 229 ἐξ. Χρυσόστομος Παναδοπούλου (Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν), Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τομ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1920, σ. 3 ἐξ.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΕΝ ΚΙΝΔΥΝΩ.

**Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ
ΤΑΣ ΤΟΥΡΚΙΚΑΣ ΑΠΕΙΛΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ**

Ἡ μισαλλόδοξος καὶ μισελληνικὴ κυβέρνησις τοῦ Ἰσμετ Ἰνονοῦ ἐξαπέλυσε κατ' αὐτὰς ὄλως ἀπροκλήτως ἀπηνή διωγμὸν κατὰ τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ ἐλληνικοῦ πληρώματός του, ἀποβλέποντα προφανῶς εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ αἰωνοβίου κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπὸ τῆν ἱστορικὴν ἔδραν του ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ εἰς τὴν ἐκρίζωσιν τοῦ ἐν Τουρκίᾳ διαβιούντος ἐλληνικοῦ στοιχείου. Ὅτῳ τὸ τουρκικὸν ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐκλείσει τὸ τυπογραφεῖον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὸ Φανάρει, ὅπου ἐξετυποῦτο τὸ ἐβδομαδιαῖον θρησκευτικὸν περιοδικὸν «Ἀπόστολος Ἀνδρέας» καὶ ἡ ἐπιθεώρησις «Ὁρθοδοξία». Ἐκλείσαν ὅλα τὰ ἐλληνικὰ σχολεῖα τῆς Κων/πόλεως ὅπου διδάσκουν ὀρθόδοξοι ἱερεῖς. Ἀπελύθησαν οἱ Διευθυνταὶ τῶν ἐλληνικῶν Σχολείων εἰς τὰ ὅποια προεβλήθη χάριν τῶν μαθητῶν ἡ ταῖνα τῆς προσφάτου ἐν Παλαιστίνῃ συναντήσεως τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ καθηγηταὶ καὶ διευθυνταὶ σχολείων οἱ ὅποιοι συνώδυσαν τὸν Πατριάρχην εἰς τὸ ταξιδίον του εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἀπηλάθησαν ἱερεῖς ἐκ Τουρκίας. Ἀσπρήθη ἡ τουρκικὴ ἰθαγένεια καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀπηλάθησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Φιλαδελφείας Ἰωάννου καὶ Σελευκείας Αἰμιλιανός, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν πρῶτος τυγχάνει Συνοδικός, ὁ δὲ δευτέρος Μέγας Πρωτοσύγκελλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ὑπάρχουν πληροφορίες ὅτι σχεδιάζεται καὶ ἡ ἀπέλασις τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἡλιουπόλεως, Νικομηδείας, Σταυρουπόλεως καὶ Δέρκων, οἱ ὅποιοι ὑπεβλήθησαν τὰς τελευταίας ἡμέρας εἰς πολυῶρους ἀνακρίσεις ἀπὸ τὰς Τουρκικὰς ἀρχάς. Ἐπίσης ἀπειλεῖται ἡ κατεδάφισις τοῦ Πατριαρχείου.

Αἱ ἀπέλασις τῶν ὁμογενῶν τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν καὶ τὰ τουρκικὰ μέτρα κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου προκαλέσαν ζῶηροτάτην συγκίνησιν καὶ ἀντίδρασιν μεταξύ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κύκλων ὁλοκλήρου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, διερχομένη τὴν βαθυτάτην ὀδὴν καὶ τὴν ἱερὰν ἀγανάκτησιν τοῦ πληρώματός της ἐναντίον τῶν ἐξοντωτικῶν μέτρων τῶν Τούρκων κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Ἑλλήνων τῆς Τουρκίας, ἀπέστειλε διὰ τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσόστομου τηλεγράφημα ἐντόνου διαμαρτυρίας πρὸς τοὺς ἀρχηγούς ὅλων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὁμοδόξων καὶ ἑτεροδόξων, καὶ πρὸς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸ κείμενον τῆς διαμαρτυρίας ἔχει ὡς ἑξῆς:

τῆς, τέλος ἡ **Νέα Ἠπειρος** περιλαμβάνουσα τὴν ἀπὸ τοῦ Αὐλῶνος μέχρι τοῦ Δυραχίου χώραν. Ἐκ τῶν πέντε τούτων ὑποδιοικήσεων ἀπετελέσθη ἡ διοίκησις Μακεδονίας τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ. Μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν ἐμορφώθησαν ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ δέκα Μητροπόλεις, ὧν πέντε εὑρίσκοντο ἐν ταῖς κυρίως ἐλληνικαῖς Ἐπαρχίαις τοῦ Ἰλλυρικοῦ.

(Συνεχίζεται) **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ** (†)
Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μετὰ βαθυτάτης ὀδύνης παρακολουθεῖ τὰ τελευταῖα ἐν Κωνσταντινουπόλει λαμβανόμενα μέτρα, ἅτινα στρέφονται ἀμέσως κατὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εἰς ἣν προσατενίζει μετ' εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ σύμπασα ἡ Ὁρθοδοξία.

Ἦδη ἐπραγματοποιήθησαν τὸ κλείσιμον τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, συνεπεία τοῦ ὁποίου διεκόπη ἡ ἐκδοσις τοῦ ἐπίσημου θρησκευτικοῦ ὄργάνου τοῦ Πατριαρχείου «Ἀπόστολος Ἀνδρέας», ἡ ἀπέλασις ἱερέων καὶ τοῦ Πρωτοψάλτου, ἐσημειώθησαν βέβηλοι ἐκδηλώσεις κατὰ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ, ὡς ἀποκορύφωμα, ἡ ἀπειλούμενη ἀπέλασις δύο Μητροπολιτῶν. Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν σαφεῖς ἐκδηλώσεις τοῦ ἐξαπολυθέντος κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διωγμοῦ.

Πάνσεπτος θεσμός, ἐγκατασταθεὶς πρὸ 1.900 ἐτῶν, ἔλκων τὴν ὑψίστην ὑπόστασιν του ἐξ ἀποφάσεων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, διαλάμπει ἀδιαλείπτως καὶ ἀλωβήτως διὰ μέσου τῶν κλυδωνισμῶν τῶν αἰώνων, παραμείνας ἀείποτε σεβαστὸς καὶ κατοχυρούμενος διὰ διεθνῶν πράξεων, διέρχεται ἤδη σοβαρῶτατον κίνδυνον ἐπαπειλοῦντα τὴν ὑπόστασιν του.

Διερχομένη τὰ αἰσθήματα σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματός της ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐκφράζει τὴν βαθεῖαν ἀγανάκτησιν της διὰ τὰς τοιαύτας καθαρῶς ἀντιχριστιανικὰς πράξεις, διακηρύττει τὴν ἀλληλεγγύην της πρὸς τὴν χειμαζομένην Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ ὑψώνει φωνὴν διαμαρτυρίας πρὸς σύμπασαν τὴν Οἰκουμένην, ἥς τὴν συνείδησιν ἔχουν ἤδη συνταράξει ἐκ βαθέων ἐκδηλώσεις θρησκευτικοῦ καὶ φυλετικοῦ φανατισμοῦ, ἐρχόμενοι εἰς ἄκραν ἀντίθεσιν πρὸς πᾶσαν ἔννοιαν στοιχειώδους ἠθικῆς καὶ δικαίου καὶ ἀποτελοῦσαι ἀπογοήτευσιν εἰς τὰς ἐπαγγελίας, αἵτινες ἐδόθησαν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα μετὰ τὸ πέρας τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ αἵτινες υἱοθετήθησαν καὶ κατὰ χρόνον διεκηρύχθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ τούτου προσελθόντων Διεθνῶν Ὀργανισμῶν.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Πρόεδρος».

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανός, ἀπαντῶν εἰς τὴν διαμαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομον τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα:

«Μετὰ βαθυτάτης ὀδύνης συμμετέχουσα βαρυτάτων δοκιμασιῶν, ἃς διέρχεται Μήτηρ Ἐκκλησία Οἰκουμενικῶν Πατριαρχείων. Πλήρως ἀλληλέγγυοι μεθ' ὑμῶν, δεινοπαθήματα Μητρὸς Ἐκκλησίας θεωροῦμεν ὡς ἡμέτερα δεινοπαθήματα καὶ συμπάσης Ἐκκλησίας Χριστοῦ. Ἐκφράζουμε συμπαθείας πρὸς τὴν χειμαζομένην Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ δεόμεθα Κυρίου ὅπως παύσῃ τὰς δοκιμασίας Αὐτῆς.

† Ὁ Σερβίας ΓΕΡΜΑΝΟΣ».

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ κ. Πορφυρίου εἰς τὴν διαμαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Συμμετέχοντες βαθυτάτης λύπης Ἐκκλησίας Ἑλλάδος διὰ σκληρῶν δοκιμασιῶν σεβασίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὅποῖον ὅλος ὁ κόσμος ἐσεβάσθη κατὰ τὴν διάρκειαν μακρῶν αἰώνων, καὶ δι' ἄδικον διωγμὸν τῶν ἐν Τουρκίᾳ διαμενόντων Ἑλλήνων, καλοῦμεν τὰ Ἠνωμένα Ἔθνη καὶ τὸ Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ὅπως παρέμβουν παρὰ τῆ Τουρ-

κική Κυβερνήσει και υποχρεώσουν αυτήν όπως σεβασθῆ τὴν μακροαίωνα ζωὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Δὲν ἀμφισβάλλομεν ὅτι ὅλοι αἱ χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι και ὅλοι οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Θεὸν θὰ δεῖξουν τὴν συμπάθειάν των διὰ τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν και θὰ καταβάλλουν πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις πεισθῆ ἵνα ἀφήσῃ Αὐτὴν ἐλευθέραν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν της καθηκόντων.

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ».

Ἐξ ὀνόματος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπήντησεν εἰς τὴν διαμαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Γεν. Γραμματεὺς αὐτοῦ κ. Βίσερ Τούφτ, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομον τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀγγέλματος τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν ὀξείαν κατάστασιν εἰς ἣν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔχει περιέλθει λόγω τῶν διαφορῶν προσφάτων μέτρων κατ' αὐτοῦ, δύνάμει νὰ ἀναφέρω ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς και ἐγὼ ἐστείλαμεν τηλεγράφημα πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Τουρκίας, παρακαλοῦντες τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν νὰ ἴδῃ τὴν κατάστασιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ του πλαίσια και ὑπὸ τὸ φῶς τῶν γενικῶς παραδεδομένων ἀρχῶν τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας και νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὸ νὰ ἐκτελεθῇ τὴν ἀποστολὴν του. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν ἐπὶ τῶν Διεθνῶν Σχέσεων προέβη ἐπίσης εἰς διάβημα. Ὁ ἀποκαλουθησάμεν τὴν κατάστασιν πλήρως και θὰ προβῶμεν και εἰς ἄλλας ἐνεργείας ἐὰν ἡ κατάστασις δὲν βελτιωθῇ. Ἐχομεν πλήρη συνείδησιν τῆς μεγάλης σημασίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν ὑπόθεσιν τόσο τῆς Ὀρθοδοξίας ὅσον και ὀλοκλήρου τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Π.Σ.Ε.
Βίσερ Τούφτ».

Ὁ Πατριάρχης τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας κ. Κύριλλος ἀπήντησεν εἰς τὴν διαμαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον, τὸ κείμενον τοῦ ὁποῖου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Κατόπιν Ὑμετέρας διαμαρτυρίας ἀπὸ 17ης τρέχοντος ἐτηλεγραφήσαμεν Πρωθυπουργὸν Τουρκίας θέσθι τέρμα εἰς μέτρα ἐναντίον Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου και ἀποκαταστήσῃ ἀνεξίθρησκείαν και ἀδελφικὴν φιλίαν.

Κύριλλος ΣΤ', Πάπας Ἀλεξανδρείας».

Εἰς ἐκδηλώσεις διαμαρτυρίας προέβη και τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, τὸ ὁποῖον ἀπηύθυνεν ἐκ Καΐρου διὰ τῶν διεθνῶν πρακτορείων εἰδήσεων τὴν ἀκόλουθον ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς χριστιανούς ὅλου τοῦ κόσμου:

«Τὸ Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας και πάσης Ἀφρικῆς παρακολουθεῖ μετ' αὐξήσεως θλίψεως τὰ μέτρα τὰ ληφθέντα ὑπὸ τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως ἐναντίον τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, κεφαλῆς τῆς Ὀρθοδοξίας.

Αἱ ἀπαράδεκτοι και σκληραὶ πράξεις ἐναντίον τῆς Προκαθημένης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐπὶ 19 αἰῶνας, διὰ μέσου τῶν μεταβολῶν τοῦ παρελθόντος, ἐγένετο σεβαστὴ ἀπὸ ὅλα τὰ Κράτη και ἐτύγχανε τῆς εὐλαβείας τῶν Χριστιανῶν τοῦ Κόσμου, ὑποχρεοῦν ἡμᾶς ὅπως διαμαρτυρηθῶμεν μετὰ ζέσεως ἐναντίον τῶν διαγμῶν τοῦ Κλήρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ποιούμεθα ἐκκλησίαν πρὸς τὰ Κράτη, ἅτινα συνυπέγραψαν τὴν Συνθήκην τῆς Λωζάννης, ὅπως παρέμβουν παρὰ τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ἵνα σεβασθῆ και περιφρουρηθῆ τὰ ἀπαραγραπτά δίκαια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου και τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐν Τουρίκῃ.

Ὡσαύτως καλούμεν ἀπάσας τὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, ἀπάσας τὰς Κυβερνήσεις, τέλος δὲ ποιούμεθα ἐκκλησίαν πρὸς

πάντα ἄνθρωπον, πιστεύοντα εἰς τὸν Θεὸν και εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως συνενώσουν τὰς προσπάθειάς των μετ' ἡμῶν και καταδικάσωσι τὰς σκληρότητας τὰς ἐπενεχθεῖσας ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν, οὕτως ὥστε ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις νὰ σεβασθῆ τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν και νὰ ἀφήσῃ ταύτην ἐκ νέου νὰ ζήσῃ και ἐξασκήσῃ τὰ ὑψηλὰ αὐτῆς καθήκοντα, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν και τῆς ἰδικῆς μας, ἥτις ἐδρεῖται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἡνωμένης Ἀραβικῆς Δημοκρατίας.

Ἐντολὴ τοῦ Πατριάρχου
† Ὁ Εἰρηνοπόλεως ΝΙΚΟΛΑΟΣ».

Τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων ἀπεδοκίμασεν ἐντόνως τὰ ἐξοντωτικὰ μέτρα τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου και ἐζήτησε τὴν ἐπέμβασιν ὅλων τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν και τοῦ ΟΗΕ πρὸς ματαίωσιν τῶν τουρκικῶν σχεδίων περὶ ἐξοντώσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενεδίκτου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Τὸ Ἑλληνικὸν Ὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων μετὰ συγκινήσεως πολλῆς, ὀδύνης καρδίας ἀπάτου και ἀγαπητικῆς ψυχῆς παρακολουθεῖ ἐξαπολυθέντα ὑπὸ Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ἀπηνῆ διωγμῶν κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ σεπτοῦ τούτου Κέντρου τῆς καθόλου Ὀρθοδοξίας. Μετ' ἀποτροπιασμοῦ ἀποδοκιμάζει τὰ ἐξοντωτικὰ μέτρα τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως κατὰ Μεγάλην Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τοῦ σεβασμίου τούτου αἰωνοβίου θεσμοῦ, ὅστις διετηρήθη ἀλώβητος διὰ μέσου παντοίων ἀντιξοοτήτων τῆς Ἱστορίας και καταχυρῶθη διὰ διεθνῶν Συνθηκῶν. Ἐν ἀναβρασμῷ ψυχῆς δικαίῳ ὑπόψῳ ἐντονον φωνὴν διαμαρτυρίας κατὰ τῶν τοιούτων ἀδικοπραγιῶν τῶν Τούρκων, αἵτινες προδίδουσιν ἐκδικησιν διὰ πολιτικὰ ζητήματα ἐντελῶς ξένα και ἀσχετα πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον και φανατισμὸν φυλετικὸν και θρησκευτικὸν ὅλους ἀσυμβίβαστον ἐν εἰκοστῷ αἰῶνι, οὕτως πολιτισμὸν καιρίως στιγματίζει. Τὸ Ἑλληνικὸν Ὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, διαβιοῦν μετὰ τῶν Μουσουλμάνων μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς και εὐημεροῦν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ λαοφιλοῦς Βασιλέως Χουσεῖν, και πάντων, κλήρου και λαοῦ, ἀνεξαρτήτως φυλῆς και θρησκείματος, ἀπολαύοντων πλήρους ἰσοτιμίας, παντὸς δικαιώματος, ἐλευθερίας γλώσσης και θρησκείας, αἰσθάνεται ἔτι ἐντονωτέρην τὴν ἀγανάκτησιν και μείζονα τὴν κατάπληξιν διὰ τὰς τοιαύτας τουρκικὰς βαναυσότητες. Καταγγέλλον ὅθεν ταύτας πρὸς σύμπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, ποιεῖται θερμωτάτην ἐκκλησίαν πρὸς ἀπάσας τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, τὰς Κυβερνήσεις αὐτῶν και τὸν ΟΗΕ, ἐξαιτούμενον τὴν συμπαράστασιν και ἄμεσον ἐπέμβασιν αὐτῶν πρὸς ἀποσόβησιν τῶν τεκταινομένων ἀνομοιογήτων Τουρκικῶν σχεδίων ἐξοντώσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πρὸς σεβασμὸν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων και ἐπικράτησιν τοῦ δικαίου. Ἐν ταπεινώσει και θερμῇ προσευχῇ δέεται τοῦ οὐρανοῦ τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος περιφρουρησάι Ἀγιωτάτην Μεγάλην Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν κατὰ παντὸς ἀπευκαίῳ.

† Ὁ Ἱεροσολύμων ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ».

Εἰς ἐντόνους ἀποδοκιμασίας τοῦ ὑπὸ τῆς Τουρκίας ἐξαπολυθέντος διωγμοῦ ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου προέβησαν ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Θεοδόσιος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος και ἡ αὐτόνομος Ἐκκλησία Κρήτης.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐξέδωκεν ἐντονον ψήφισμα διαμαρτυρίας διὰ τὸν ἀπηνῆ διωγμὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου και τοῦ ἐν Τουρίκῃ ἐλληνισμοῦ, τὸ κείμενον τοῦ ὁποῖου ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως και ὀδύνης παρακολουθεῖ τὰ θλιβερά γεγόνота περὶ τοῦ ἐγερεθέντος διωγμοῦ ἐν Τουρίκῃ ἐναντίον

τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κλήρου καὶ δὴ κατὰ τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου καὶ γενικώτερον κατὰ τοῦ Ὁρθοδόξου
Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἔνευ εὐλόγου τινὸς αἰτίας, παρὰ μόνον
ἐκ λόγων ἐκδικήσεως διὰ πολιτικὰ ζητήματα ἄσχετα πρὸς τὸ
Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ὁ τοιοῦτος ἀδικαιολόγητος δια-
γμὸς κατὰ τῆς κορυφῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς ὁποίας ἡ ὑπαρ-
ξίς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔχει μόνον εἶναι ἐντελῶς ἀκίνδυνος
διὰ τὴν Τουρκίαν, ἀλλ' εἶναι καὶ καταχωρωμένη διὰ διεθνῶν
συνθηκῶν, ἀποτελεῖ στίγμα διὰ τὸν πολιτισμὸν καὶ προκαλεῖ
τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν καὶ διαμαρτυρίαν τῶν Χριστιανικῶν
Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ διὰ τὸν ἀνή-
κουστον τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον συντελεῖται καὶ διὰ τὴν κατα-
πάτησιν τῆς συνθήκης περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων,
τὴν ὁποίαν ἔχει υπογράψαι καὶ αὕτη ἡ Τουρκία.

Ἡ Θεολογικὴ ἡμῶν Σχολή, διαβλέπουσα τὸν κίνδυνον
περαιτέρω ἐπεκτάσεως τοῦ ἐξαπολυθέντος διαγμῶ, αἰσθάν-
εται τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑψώσῃ ἔντονον
φωνὴν διαμαρτυρίας διὰ τὰ τεκταινόμενα εἰς βάρος τοῦ Πα-
τριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, θεσμοῦ 1900 περίπου
ἐτῶν, καὶ ἀθῶων χριστιανικῶν ὑπάρξεων, νὰ ζητήσῃ δὲ τὴν
συμπαράστασιν σύμπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου εἰς τὸν
ἀγῶνα διὰ τὴν ματαίωσιν τῶν ἀνομολογητῶν Τουρκικῶν ἐπι-
διώξεων.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 20ῇ Ἀπριλίου 1964

Ὁ Προκοσμῆτωρ Δημήτριος Μωραΐτης».

Τὰ μέτρα τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως κατὰ τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου ἐξήγειραν καὶ τὴν πηχρόσυμον κοινήν
γνώμην, καὶ ἰδίως τοὺς θρησκευτικοὺς κύκλους ἀνεξαρτήτως
δόγματος. Οὕτω ἡ ἔγκυρος καθολικὴ ἐφημερὶς τῶν Παρισίων
«*Αἶ Κρουά*» ἐδημοσίευσεν κύριον ἄρθρον τοῦ διεθνoῦς φήμης
θεολόγου κ. Ἀντουὰν Βανζέ, ὁ ὁποῖος γράφει μεταξύ ἄλλων
τὰ ἑξῆς :

«Εἰς ὅλον τὸ κόσμον πολλαπλασιάζονται αἱ διαμαρτυρίαὶ
κατὰ τῶν μέτρων τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως ἐναντί τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Ἐνώμονεν τὴν
φωνὴν μας μὲ ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ὑψώνονται ἵνα ἐκδηλώσωσιν τὴν
συμπάθειάν των πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ ἵνα ὑπερασπίσωσιν
τὸν σεβάσιμον θεσμόν, τὸν ὁποῖον ἐκπροσωπεῖ διὰ τὴν χρι-
στιανικὴν Ἐκκλησίαν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Τὸ μεγαλύτερον τοῦ Πατριάρχου Ἀθηνᾶγορα προέρχεται
ἀκριβῶς ἐκ τοῦ λόγου ὅτι οὗτος στερεῖται ἐντελῶς παντὸς
μέσου ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δίδουν ὕλικὴν δύναμιν. Τὸ κύριος
του εἶναι μόνον ἠθικόν, καὶ ὀφείλεται εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν σπου-
δαιότητα τοῦ θρόνου, τὸν ὁποῖον κατέχει. Ὅλοι οἱ χριστιανοὶ—
ὀρθόδοξοι, καθολικοὶ καὶ διαμαρτυρούμενοι—τὸν σέβονται ὡς
μίαν ἐκ τῶν μεγαλύτερων φυσιογνωμιῶν τοῦ συγχρόνου χρι-
στιανισμοῦ.

Ὁ Ἀθηνᾶγορας οὐδεμίαν ὑπέχει εὐθύνην διὰ τὰ γεγονότα
τῆς Κύπρου, ὑποφέρει δὲ περισσότερο παντὸς ἄλλου διὰ τὴν
διένεξιν αὐτὴν καὶ θὰ ἤθελε ὅπως αὕτη ρυθμισθῇ ὑπὸ πνεῦμα
κατανοήσεως μεταξύ τῶν δύο κοινοτήτων. Διότι ἀμφότεραι αἱ
κοινότητες τοῦ εἶναι ἐξ Ἰσοῦ προσφιλεῖς, οἱ μὲν Ἕλληνας
διότι εἶναι ὀρθόδοξοι, οἱ δὲ Τούρκοι διότι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος
εἶναι Τούρκος ὑπήκοος. Συνεπῶς, εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετος
πρὸς τὸ αἰσθημα δικαιosuνης ἢ λήψις ἀντιποίνων ἐναντίον
του, ἀντίθετος ἐπίσης πρὸς τὸ Δίκαιον, ὡς τοῦτο διευτυπώθη εἰς
τὴν Συνθήκην τῆς Λαζάννης, τὴν ὁποίαν ἠγγυθίσαν ὄλαι αἱ
Μεγάλαι Δυνάμεις. Ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης δὲν ἀνέχεται
πλέον ἐπανάληψιν τῶν γεγονότων τῆς 6ης Σεπτεμβρίου 1955».

Ἡ γαλλικὴ ἐφημερὶς «*Μόντ*» ἐδημοσίευσεν μακρὰν συνέν-
τευξιν τοῦ διασήμου θεολόγου αἰδ. Ντυμόν, τυνίζοντος ὅτι τὰ
ὑψιστα συμφέροντα τῆς Τουρκίας ἐπιβάλλουν εἰς αὐτὴν νὰ
ἐπιδείξῃ πολιτικὴν σύνεσιν καὶ ἀποφυγῇ νὰ θέσῃ τὴν νομικὴν
θέσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς ἐν Τουρκίᾳ
διαβιούσης ἑλληνικῆς μειονότητος.

Πρωτοβουλία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκ-

κλησίας, συνῆλθεν ἡ διάσκεψις ἐπισκόπων [εἰς Λονδίνον, μὲ
πρόεδρον τὸν Καντέρμπουρ, ἡ ὁποία ἀπεφάσισε καὶ ἀπέστειλεν
ἔντονον διαμαρτυρίαν πρὸς τὸν Τούρκον ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν
κ. Ἐρκιν, ἀπαιτοῦσα περιφρούρησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριαρχείου καὶ τυνίζουσα συγχρόνως τὸ ἐνδιαφέρον ὀλοκληρήου
τῆς χριστιανικῆς ἀνθρωπότητος διὰ τὴν κεφαλὴν τῆς Ὁρθο-
δοξίας.]

Ἐπίσης τὸ κληρικολαϊκὸν συνέδριον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς
Ἀμερικῆς, συνελθὼν εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἐξέδωκε ψήφισμα διὰ
τὰ καταπιεστικὰ μέτρα τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ἐναντίον
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ Κλήρου καὶ τῶν Ὁρθο-
δόξων τῶν διαβιούντων ἐν Τουρκίᾳ. Τὸ Συνέδριον ἀνεφέρθη
ἐπίσης καὶ εἰς τὴν διώξιν καὶ καταδίκην τοῦ ἱερέως Ξένου, διότι
ἐλειτούργησεν εἰς τουρκικὸν ἔδαφος καὶ ἐκφράζει τοὺς φόβους
του ὅτι πρόκειται περὶ μελετημένον σχεδίον ἐξαναγκασμοῦ
τοῦ Κλήρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπως ἐκπατρισθῇ.
Τέλος, κάμνει ἔκκλησιν πρὸς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας, τὸν Πρό-
εδρον Τζόνσον, τὴν Γερουσίαν καὶ τὸν ἀμερικανικὸν Λαόν,
ὅπως καταδικάσωσιν τὰς βιαιὰς αὐτὰς ἐνεργείας ἐναντίον τῶν
Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν.

Τὰ ἀνωτέρω ἀνεμένεται ὅτι θὰ ἐπιδράσωσιν εὐμενῶς ἐπὶ τῶν
διαθέσεων τῆς ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως, διότι, ὡς γνωστόν,
εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας διαβιῶν 3,5 ἑκατομμύρια Ὁρθόδοξοι
Χριστιανοί, ἐκ τῶν ὁποίων 2 ἑκατομμύρια Ἕλληνας καὶ ἅπαντες
τρέφουν ἀπερίοριστον σεβασμὸν πρὸς τὴν ἔδραν τοῦ κέντρου
τῆς Ὁρθοδοξίας : τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Ἡ ἑλληνικὴ ἡ κυβερνήσις παρακολουθεῖ ἀγρύπτως
τὰς θλιβεράς ἐνεργείας τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως κατὰ τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ προβαίνει εἰς τὰ ἀναγκαῖα δια-
βήματα πρὸς ματαίωσιν τοῦ τουρκικοῦ ὀλοκληρωτικοῦ σχεδίου
ἐξοντώσεως τοῦ Πατριαρχείου. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν
κ. Κωστόπουλος προέβη τὴν 20 Ἀπριλίου ἐ.ε. εἰς ἔντονον διά-
βημα διαμαρτυρίας πρὸς τοὺς πρεσβυτάς τῶν ἑξ Δυνάμεων,
αἱ ὁποῖαι ὑπέγραψαν τὴν Συνθήκην τῆς Λαζάννης, ζητήσας
τὴν ἐπέμβασιν των παρὰ τῆ τουρκικῆς κυβερνήσει.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ἐξέδωκε σχετικῶς μὲ τὸν
διαγμὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὴν ἀκόλουθον ἀνα-
κοίνωσιν :

«Ἡ Κυβέρνησις παρακολουθεῖ ἐνδελεχῶς τὰ τελευταίως
λαμβανόμενα ἐν Τουρκίᾳ μέτρα, τὰ ὁποῖα στρέφονται κατὰ τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὰ ὁποῖα συγχρονίζουσι βα-
θύτατα τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα τοῦ ὀρθοδόξου ἑλληνικοῦ
λαοῦ.

Ἀρχικῶς τὰ μέτρα ταῦτα συνίσταντο εἰς τὸ κλεισίμον τοῦ
πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρακωλεῖ
τὴν πνευματικὴν δρᾶσιν τοῦ Πατριαρχείου, ἐπὶ τοῦ θρησκευ-
τικοῦ πεδίου, καὶ εἰς τὴν ἀπέλασιν σημαντικοῦ ἀριθμοῦ ἱερέων
ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ ἱερέως τοῦ παρεκκλησίου τοῦ
ἐν Σμύρνῃ προξενείου, μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι οὗτοι ἦσαν
Ἕλληνας ὑπήκοοι καὶ παρανόμως ἐτέλουν ἱεουργίας, μολοῦντι
οἱ πλεῖστοι τούτων εἶχον γεννηθῆ ἢ ἀπὸ δεκαετιῶν ἦσαν ἐγκα-
τεστημένοι εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἦσκον ἀπὸ μακροῦ
ἀκαλύτως ἐκεῖ τὰ τελετουργικά των καθήκοντα.

Τὸ ἀποκορύφωμα, ὅμως, τοῦ κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριαρχείου ἐξαπολυθέντος διαγμῶ ἐκ μέρους τῶν τουρκικῶν
ἀρχῶν ἀποτελεῖ ἡ ἀναγγελθεῖσα αὐθαίρετος στέρησις τῆς τουρ-
κικῆς ἰθαγενείας καὶ ἡ διαταχθεῖσα ἀπέλασις τῶν Μητροπο-
λιτῶν Φιλαδελφείας Ἰακώβου, καὶ Σελευκείας Αἰμιλιανοῦ,
ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν πρῶτος τυγχάνει Συνοδικός, ὁ δὲ δεῦτερος
Μέγας Πρωτοσύγγελος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἡ ἐνέργεια αὕτη, ἡ ὁποία θίγει ἀμέσως τὸν διοικητικὸν
ὀργανισμὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εὐρίσκειται εἰς
πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὰς συμβατικὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας
ἔχει ἀναλάβει ἡ Τουρκία καὶ συγκεκριμένως πρὸς τὰς διατάξεις
τῆς Συνθήκης τῆς Λαζάννης, αἱ ὁποῖαι ὑποχρεοῦν αὐτὴν νὰ
παρέχῃ πᾶσαν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν εἰς τὰς μειονότητας.

Ἡ Κυβέρνησις προέβη σήμερον εἰς διάβημα πρὸς τὰς
Κυβερνήσεις τῶν χωρῶν τῶν ὑπογραψασῶν τὴν Συνθήκην,
ζητοῦσα ὅπως ἐπέμβουσι παρὰ τῆ τουρκικῆς Κυβερνήσει.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Δέον ν' άπαντήσουν.

Δικαιότατα ή 'Εκκλησία τής Ελλάδος και ή 'Ελληνική Κυβέρνησις άπηθύθησαν προς δλόκληρον τόν πεπολιτισμένον κόσμον και κατήγγειλαν διεθνώς τήν αθάδειαν τής Τουρκίας και τήν δημιουργηθείσαν κατάστασιν, εκ τής οποίας προφανώς κινδυνεύει τό καθεστώς του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Η ίταμή αυτή στάσι των σημερινών Τούρκων Ηγετών τος άποστρεεί άναμφιβόλως του δικαιώματος να θεωρούν έαντους επιγόνους και συνεχιστάς του ιδρυτού τής Τουρκικής Δημοκρατίας Κεμάλ Ατατούρκ, ο οποίος έπίστευσε και έθεμελίωσε μετά του Έλευθερίου Βενιζέλου τήν άνύπαρκτον σήμερα Έλληνοτουρκικήν φίλιαν. Αλλά και αυτού του Πορθητού, όστις έσεβάσθη τό Έλληνικόν Όρθόδοξον Πατριαρχείον και παρεχώρησεν εις αυτό, ως γνωστόν, πλείστα προνόμια.

Η εκ μέρος τής Τουρκίας ποικιλόμορφος παραβίασις τής συνθήκης τής Λωζάννης, όσον άφορᾷ τήν κατοχύρωσιν των δικαιωμάτων του σεπτού τούτου κέντρου τής Όρθοδοξίας, είναι όλως άπαράδεκτος. Και πρέπει να εξεγείρη δλόκληρον τόν πολιτι-

Η ελληνική Κυβέρνησις διαδηλοῖ τήν άγανάκτησιν τής διά τήν έξαπολυθείσαν κατά του Οικουμενικού Πατριαρχείου έξστρατείας, ή οποία προκαλεί κλονισμόν του αιώνιου θεσμού όλης τής Όρθόδοξου Έκκλησίας, και έφιστά τήν προσοχήν τής παγκοσμίου κοινής γνώμης επί των σοβαρωτάτων συνεπειών, τās όποιās θα έχη ή συνέχισις εκ μέρος των τουρκικών άρχών του έξαπολυθέντος κατά του Οικουμενικού Πατριαρχείου διωγμού».

Ο πρόεδρος τής τουρκικής κυβερνήσεως κ. Ίσμετ Ίνονού έξαπέλυσε πρωτοφανή και άήθη έπίθεσιν κατά του Μακαριώτατου Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ. Χρυσόστομου κατηγορήσας αυτόν ότι με τήν άνάληψιν τής προεδρίας του Συνδέσμου ύπερ τής Αυτόδιαθέσεως τής Κύπρου άνειμίχθη εις τήν πολιτικήν.

Είναι προφανές ότι ή έπίθεσις αυτή άποβλέπει εις τό να δικαιολογήση τήν υπό των Τούρκων σχεδιαζομένην έντασιν του διωγμού των Έλλήνων και του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Χρυσόστομος, έρωτηθείς υπό δημοσιογράφων σχετικώς με τήν κατ' αυτού έπίθεσιν του Πρωθυπουργού τής Τουρκίας κ. Ίσμετ Ίνονού, άπήντησε :

«Παρ' όλον ότι ούδεμίαν άρμοδιότητα άναγνωρίζομεν εις τόν Τούρκον πρωθυπουργόν να έπεμβαίνη εις τὰ δικαιώματα και τὰ καθήκοντα του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος, έν τούτοις εις τόν ίσχυρισμόν του πρωθυπουργού τής Τουρκίας περι άνάμιξεως ήμών εις τήν πολιτικήν, παρατηρούμεν τὰ εξής : Τό ενδιαφέρον ήμών περι έφαρμογής τής αρχής τής αυτοδιαθέσεως εις τήν Κύπρον, καθώς και εις όλον τόν κόσμον, δέν άποτελεί άνάμιξιν εις τήν πολιτικήν. Η αρχή τής αυτοδιαθέσεως είναι μία των βασικών άρχών του καταστατικού των Ηνωμένων Έθνών, τό δε δικαίωμα αυτοδιαθέσεως είναι τό πρώτον και κύριον ανθρώπινον δικαίωμα. Πάντες οι άνθρωποι, άνεξαρτήτως φυλής, χρώματος και θρησκείας, έχομεν καθήκον να εργαζώμεθα ύπερ τής έφαρμογής των άρχών των Ηνωμένων Έθνών και ύπερ του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων δια τήν επικράτησιν άγάπης και δικαιοσύνης εις τόν κόσμον και τήν έξασφάλισιν διεθνώς τής ειρήνης και τής ευημερίας των λαών».

σμένον κόσμον προς κοινήν και έντονον διαμαρτυρίαν.

Εάν μάλιστα, όπως θέλομεν να πιστεύομεν, είναι ειλικρινή όσα πρό των μόλις εβδομάδων έγράφησαν εις τόν διεθνή-θρησκευτικόν πρό πάντων-τύπον περι τής οικουμενικής σημασίας, τήν όποιαν κέκτηται τό Πατριαρχείον Κωνσταντινουπόλεως: εάν οι περι του Πατριαρχείου τούτου πρόσφατοι ύμνοι των δημοσιογραφικών όργάνων του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Έκκλησιών και του Βατικανού δέν απέβλεπαν εις τήν δημιουργίαν άπλών έντυπώσεων, άλλ' ένεπνέοντο υπό ειλικρινούς οικουμενικού πνεύματος, δέον όπως αι επί μέρους ρωμαιοκαθολικαι και προτεσταντικαι Έκκλησιαι άπαιτήσουν από τās κυβερνήσεις των χωρών των, ίνα προβοῦν αυται εις συντόνους και άποτελεσματικās ενεργείας, προς άμεισον τερματισμόν του όργιου τής Τουρκικής θρασυτητος και προκλητικότητας.

Εις αυτήν τήν συμπαράστασιν τήν πρώτην θέσιν έχει ή Έκκλησία τής Ελλάδος, ή οποία διακατέχεται από βαθείαν όδύνην, αλλά και άπεριόριστον πίστιν, ότι τό Οικουμενικόν Πατριαρχείον θα εξέλθη από τήν δοκιμασίαν αυτήν, χωρίς να ζημιωθεί, αλλά τούναντίον, με μέγα ιστορικόν όφελος.

*Απαράδεκτοι ιδέαι.

Εις τήν επιθεώρησιν έξωτερικής πολιτικής «Διεθνείς Σχέσεις», ή οποία άποτελει μίαν σοβαράν από πάσης άπόψεως περιοδικήν έκδοσιν, έδημοσιεύθη, μεταξὺ άλλων, άρθρίδιον του ύφηγητού έν τῷ Πανεπιστημίῳ Αθηνών κ. Γ. Ν. Αμποτ (Μάρτιος 1964, σ. 68-70), έν τῷ όποιῳ έκτίθενται ως προς τήν Όρθοδοξίαν και ιδιαιτέρως τήν Έκκλησίαν τής Ελλάδος ιδέαι και εκφράσεις άπίθανοι δι' έπιστήμονα και Έλληνα. Ούτω, δια να περιορισθώμεν εις έν-δύο δείγματα εκφραστικῶν κωβιστημάτων του συγγραφέως, γράφεται ότι: «Η Όρθοδοξία άνέκαθεν ύπήρχεν ως άρησις». Πρότυπον δε τής τοιαύτης άρνήσεως θεωρεί ο συγγραφέας τήν Έκκλησίαν τής Ελλάδος δια τήν όποιαν εκφράζεται άνοικείως.

Εξ άλλου, καίζει τήν επιμονήν τής Έκκλησίας έν Αμερικῇ να «προσφέρει εις τούς Αμερικανούς ελληνικής καταγωγής ακολουθίας εις τήν ακατάληπτον ελληνικήν γλώσσαν και να τούς αναγκάζη να έορτάζουν τās εθνικās έορτάς».

Τοιαύτας ιδέας είναι άλλως θλιβερόν να βλέπη κανεις διατυπωμένας και προβαλλομένας, είναι δε άπαράδεκτοι, από οιασδήποτε πλευράς και όσονδήποτε και αν κριθούν όρθολογιστικώς. Έκαστος δύναται να έχη τās ιδίās αντίληψεις, ούχι όμως και να άφήγη να έννοηθή, ότι άπηχοῦν μίαν γενικήν αντίληψιν του κόσμου, του όποιου θέλει να είναι εκπρόσωπος. Πόθεν λόγου χάριν έβεβαιώθη ο κ. Αμποτ ότι

οἱ ἐν Ἀμερικῇ Ἕλληνες εἶναι «ἀναγκαστικῶς» μνήμονες τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας; Καὶ πόθεν ἀρέεται τὴν ἀπορίν του ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι τόποτε ἄλλο εἰ μὴ «ἄρνησις πρῶτα τοῦ Λατινισμοῦ ὕστερα τοῦ Ἰσλάμ καὶ τώρα προσπαθεῖ νὰ ὑπάρξῃ ὡς ἄρνησις τῆς Πολιτείας»; Ἀσφαλῶς ἀπὸ τὰ ἰδικά του μόνον συναισθήματα καὶ ὄχι ἀπὸ ὅ,τι αἰσθάνονται, πιστεύουν καὶ ζοῦν οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες καὶ ἐδῶ καὶ εἰς ὅλα τὰ πλάτη τῆς ὑπ' οὐρανόν.

Ὁρθόδοξος μαρτυρία.

Ὡς ὀρθῶς ἀνεγράφη εἰς τὸν ἑλληνικὸν καὶ ξένον τύπον, «οἱ δώδεκα βασιλεῖς, οἱ πολυάριθμοι ξένοι πρίγκιπες, οἱ πρόεδροι, πρωθυπουργοὶ καὶ ἄλλοι διακεκριμένοι, ποὺ παρέστησαν στὴν νεκρώσιμη ἀκολουθία γιὰ τὸν βασιλεῖα Παῦλο, ἐντυπωσιάσθηκαν ὑπερβολικά... Πολλοὶ εἶπαν, ὅτι ἡ βυζαντινὴ ὑμολογία καὶ γενικὰ ἡ ὀρθόδοξος ἐπικήδειος τελετουργία, ξεπερνᾷ σὲ ἔκφρασι, πνευματικότητα καὶ ἀνάτασι τὶς ξένες τελετουργίες. Ὅταν ἐξήγησαν σὲ μερικὸν ἀπὸ αὐτοὺς τῆς ὑψηλῆς σιλλήφειας ποιητικῆς δημιουργίες, ποὺ περιέχει, τὰ νοήματα καὶ τὶς ιδέες, ποὺ ἔχουν ἀπέραντο βάθος, ἔμειναν ἐκπληκτοὶ καὶ ἐξεδήλωσαν μὲ θαυμασμόν τὴν ἱκανοποίησίν τους.

Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ, ποὺ ἡ Ὁρθόδοξος λατρεία καὶ ὑμολογία γοητεύει ξένους ἡγεμόνες. Ἀσ μὴ λησμονοῦμεν, ὅτι μία παρομοία παρακολούθησις τῆς θείας λειτουργίας εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀπὸ ἀπεσταλμένων τοῦ ρώσου ἡγεμόνος Βλαδιμήρου, εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐκχριστιανισμόν τῶν Ρώσων καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν Σλαβικὸν βορρᾶν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὀρθῶς ἐγράφη, ὅτι «ὁ αἰμίμητος μόνος ὀρθόδοξος βασιλεὺς Παῦλος ἔδωσε καὶ μὲ τὴν κηδεῖαν του τὴν ὀρθόδοξον μαρτυρίαν εἰς τοὺς συγχρόνους ἡγεμόνας τοῦ κόσμου».

Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ ἐνδυναμώνει.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μελόης κ. Αἰμιλιανὸς Τιμιάδης, ἐπισκεφθεὶς προσφάτως τὴν Ρωσίαν, ἐξάγει τὴν ζῶσαν θρησκευτικὴν ζωὴν τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς διωγμὸς εἶναι δυνατόν νὰ κλονίσῃ. Ἰδίως «ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τρέφει, ἐνδυναμώνει καὶ συγκρατεῖ τὸν λαὸν ἐνώπιον τῶν δυσκολιῶν, ποὺ ἀντιτεταπίζει εἰς ἓνα σύστημα ἄθεον».

Ὡς προσθέτει ὁ Θεοφιλέστατος, «τὴν κυριώνημον ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ λαοφιλοῦς ἁγίου Σεργίου εἰς τὴν Λαύραν τοῦ Ζαγκόρσκ, τὸ ὀλιγώτερον 25000 λαοῦ παρέστησαν. Ἀσ σημειωθῆ, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς προσκνητὰς αὐτοὺς ἐταξίδευσαν ἀπὸ πολλὰ μακρὰ. Ἰσως μερικοὶ νὰ ἦλθαν καὶ ἀπὸ τὴν Σιβηρίαν... Δὲν ἐφείσθησαν οὐδενός. Ἐν ἐπόθουν, νὰ ἀναβαπτισθοῦν εἰς τὴν μεγάλην ἱστορικὴν πατριαρχικὴν αὐτὴν λειτουργίαν καὶ νὰ προσκνηθῶσιν τὸ Λείψανον τοῦ ἁγίου. Τὸ ἴδιον θέαμα συναντήσαμε εἰς τὴν περίφημον γυναικείαν μονὴν τῆς Ἐσθονίας μὲ 140 μοναχὰς. Αἱ

περισσότεροι νέας ἡλικίας, ἀπόφοιτοὶ Πανεπιστημίων. Εἰς τὴν πανηγυρικὴν λειτουργίαν σειρά λεωφορείων μετέφερε τοὺς προσκνητὰς. Ἐντύπωσιν μᾶς ἔκαμεν ἐδῶ ἡ μεγάλη ἀναλογία τῶν νέων μεταξὺ τοῦ ἐκκλησιασματος. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐκοινωνήσαν. Τὸ ἀπόγειον ὁμιος τῆς συγκινήσεώς μας ἦτο ἡ συμμετοχὴ μας εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου εἰς τὸν ὑπερμεγέθη διώροφον Ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου εἰς Λένινγκραντ... Κατάμεστος ὁ Ναός. Ὑπελογίσθησαν εἰς 3.000 οἱ πιστοί, καὶ ἐν τούτοις ἦτο καθημερινῶς, ἐργάσιμος... Ὅλος αὐτὸς ὁ εὐσεβὴς λαὸς ἔφαλε μὲ μίαν τάξιν ἀπαράμιλλον, μὲ χρόνον, μὲ ὁρμὸν μουσικὸν τέτοιον, ποὺ οὔτε ἐπαγγελματῖα ψάλλεται δὲν τὸ κατορθώνουν».

Ποῖον εἶναι τὸ συμπέρασμα; «Παρ' ὅλην τὴν ἀθεϊστικὴν προπαγάνδαν ὁ λαὸς πιστεύει. Καὶ ἡ Πίστις του ἀκτινοβολεῖ, συναρπάζει, ἐπηρεάζει τοὺς νέους βλαστοὺς, ἐνῶ συγχρόνως ἐρεθίζει τοὺς μαχητὰς ἀθέους τοῦ Κ. Κόμμματος. Συγκλονίζει εἰς τὰ ἐσώτατά του τὸν ξένον ἐπισκέπτην, ποὺ μένει κατάπληκτος. Ἐρχεται νὰ κρῖνῃ καὶ ἐπικρῖνῃ καὶ κρῖνεται ὁ ἴδιος. Ἐρχεται νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς δοκιμαζομένους καὶ ἐνισχύεται ὁ ἴδιος».

Ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ «Ἐλεύθερος Λαὸς» τῆς Θεσσαλονίκης, κρῖνων τὴν ἀναμφιβόλως ὀρθὴν στάσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἔναντι τῶν σατρῶν κινηματογραφικῶν καὶ θεατρικῶν ἔργων, εὐρίσκει ταύτην ἐν πολλοῖς ὡς ὑπερβολικὴν καὶ συνιστᾷ «τὴν τήρησιν τοῦ μέτρου τῆς κοινωνικῆς λογικῆς», ἣτις «ἀποτελεῖ τὴν ἔκφρασιν τοῦ κοινοῦ περὶ τῶν ἀξιῶν αἰσθηματος τῆς δόλητος, εἶναι δὲ ἀπαραίτητον οἱ κρῖνοντες τὸ ἠθικὸν καὶ τὸ ἀνήθικον νὰ ἐμβαπτίζων τὴν σοφίαν των εἰς τὰ δεδομένα αὐτά. Εἰς μίαν ἐναντίαν περίπτωσιν σημειοῦται μία βλαπτικὴ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὴν ἐποχὴν μας».

Ἄλλ' αἱ ἀπόψεις αὗται τῆς μακεδονικῆς ἐφημερίδος εἶναι ὅλως ἀπαράδεκτοι, διότι ἀγνοοῦν καὶ παραθεωροῦν πλήρως τὴν ὕψην ταὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶπαι ἐν σχετικιστικὸν κατασκευάσμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ προσαρμόζεται εἰς τὰς ἐκάστοτε κοινωνικὰς ἀντιλήψεις καὶ νὰ ἰσοπεδώνεται ὑπὸ τοῦ ὀδοστρωτήρος τῆς μάλης, ἀλλ' ἀντιθέτως εἶναι ἐν θεῖον καθίδρυμα, ὅπερ δεικνύει σταθερῶς τὸν προσανατολισμόν εἰς τὰς αἰῶνιον, ἀπόλυτον καὶ καθολικὸν κῆρος ἐχούσας θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς ἀξίας, πρὸς τὰς ὁποίας ὀφείλει ἡ κοινωνία νὰ στρέφῃ πάντοτε τὸ βλέμμα.

Τὰ ἀκατάλληλα θεάματα.

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ ἐξάρωμεν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ μεγαλυτέρα μερὶς τοῦ Τύπου ἐπεδοκίμασε τὴν ἐν τῇ προηγουμένη παρατηρήσει μνημονευθεῖσαν στάσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἔναντι τῶν κινηματογραφικῶν καὶ θεατρικῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα «προσβάλλον» τὰ δόγματα καὶ τὰς διατάξεις τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατο-

λικής Ἐκκλησίας καὶ ἀπάδουν εἰς τὰ χρηστὰ ἦθη». Χαρακτηριστικὸν λ.χ. εἶναι τὸ ἐξῆς σχόλιον ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος: «Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπως διαμαρτηρηθῆ, διότι κινήματογραφικὰ καὶ θεατρικὰ ἔργα προσβάλλουν τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ὄχι μόνον ὀρθή, ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβλημένη. Διότι ἐκτός τοῦ ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν προβαλλομένων, κινήματογραφικῶν ἰδίως, ἔργων ἔχουν ὡς θέμα τὸ ἔγκλημα καὶ τὸν σεξουαλισμὸν, πολλὰ τούτων διακωμωδοῦν καὶ τὴν Θρησκείαν. Καὶ καὶ μὲν ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος εἰς τοὺς ἀγγέλους, ὅταν προβάλλονται τοιαῦτα ἔργα, τοῦτο ὁμως οὐδόλως τηρεῖται. Καὶ βλέπομεν τοὺς κινήματογράφους γεμάτους ἀνήλικα παιδιὰ καὶ τῶν δύο φύλων, συνοδευόμενα μάλιστα καὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς των, χωρὶς νὰ ἐφαρμόζεται ἡ περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν ἀγγέλων διάταξις. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λοιπὸν ὄχι μόνον διὰ τὰ προσβάλλοντα τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας ἔργα πρέπει νὰ διαμαρτηρηθῆ, ἀλλὰ νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν ἀδυστηρὰν ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς παρουσίας τῶν ἀγγέλων εἰς τὰ ἀκατάλληλα δημόσια θεάματα».

Ἡ ἀληθῶς ρεαλιστικὴ ἐξέτασις.

Ἡ «Ἀθηναῖος» τῆς «Καθημερινῆς» ἐσημείωσε πρό τινος, ὅτι «ἡ μεγαλύτερα κακοδαιμονία τῆς Ἐκκλησίας μας φέλλεται εἰς τὴν ἀμετάκλητον ἀγαμίαν... Ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται ὄχι μόνον μὲ τὸν ἐγκέφαλον, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς ἐνδοκρυνεῖς ἀδένας του, τοὺς ὁποίους ὅσον καὶ ἂν υποβάλλῃ εἰς τυραννίαν, οὗτοι διαρκῶς προσβάλλουν τὰς ἀξιώσεις των καὶ συνθλίβουν τὴν βούλησιν».

Ἀσφαλῶς οὐδεὶς εἶναι δυνατὸν νὰ παραθεωρήσῃ τὸν δυναμισμὸν τῆς βιολογικῆς σφαίρας ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ὑπάρξει. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τῆς ἀγαμίας τοῦ κλήρου δὲν πρέπει νὰ συσχετίζεται μόνον πρὸς τὴν βιολογικὴν σφαίραν. Πρέπει πολὺ περισσότερον νὰ συσχετίζεται πρὸς τὴν ζωὴν τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς Χάριτος, ἥτις ἐξ ἴσου ἀποτελεῖ μίαν ζώσαν πραγματικότητα, εἰς τὴν ὅποιαν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπόκεινται καὶ αὐταὶ αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως. Ὅθεν ἡ ἀληθῶς ρεαλιστικὴ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος ἀπαιτεῖ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὴν πραγματικότητα εἰς τὴν φύσιν, ἀλλὰ νὰ τὴν βλέπωμεν εἰς ὅλας τὰς ὀλικοπνευματικὰς διαστάσεις αὐτῆς.

Ἀπαιτεῖται συνεννόησις μὲ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἐν Βίλχελμσχόφεν πλησίον τῆς Κολωνίας ἐλειτοῦργησε τοὺς τελευταίους μῆνας μὲ πρωτοβουλίαν τῆς «Ἐδαγγελικῆς Ἐκκλησίας» ἐν φροντιστήριον Κοινωνικῶν Λειτουργῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφοίτησαν εἴκοσι περίπου Ἕλληνες καὶ Ἑλληνίδες. Τὸ ἡμερήσιον πρόγραμμα τοῦ φροντιστηρίου ἦτο ποικίλον καὶ ἔδωκεν ἀναμφιβόλως ἀρκετὰ ἐφόδια εἰς τὰ μέλη τοῦ φροντιστηρίου. Ἡ ἀξίεπαινος συμπαράστασις τοῦ ἐπιστημονικοῦ Διεθνικοῦ τοῦ φροντιστηρίου, ὅστις

εἶναι ὀρθόδοξος ἀρχιμανδρῆτης, συνετέλεσεν ὥστε νὰ δημιουργηθῆ μιά ὀρθόδοξος ἀτμόσφαιρα.

Διὰ τοὺς ἐκπαιδευθέντας ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τούτῳ ὀρθῶς παρατηρεῖ τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου ἐκδιδόμενον καὶ ὀλονὲν ἐπὶ τὰ βελτίω ἐξελισσόμενον λαμπρὸν περιοδικὸν «Γέφυρα» («Die Brücke»): «Δὲν γνωρίζομεν κατὰ πόσον ἡ Ἐδαγγελικὴ Ἐκκλησία ἤλθε προηγουμένως εἰς συνεννοήσεις μὲ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν διὰ τὴν καλυτέραν ἐπιλογὴν τῶν ὑποψηφίων, πιστεύομεν ὁμως ὅτι διὰ τὴν τοποθέτησιν των εἰς ὑπευθύνους θέσεις θὰ ζητηθῆ ἡ συνεργασία τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ θὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἄμεσος συνεργασία τῶν νέων κοινωνικῶν λειτουργῶν μετὰ τῶν ἐκάστοτε ὀρθόδοξων ἱερέων, χωρὶς τὴν μεσολάβησιν τρίτων προσώπων, ὑπαλλήλων τῆς Ἐδαγγελικῆς Ἐκκλησίας».

Τὸ Δημόσιον Ψυχιατρεῖον.

Ἡ ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς κ. Κοκκέβης, κατόπιν αἰφνιδιαστικῆς ἐπιθεωρήσεως, τὴν ὁποίαν ἐνήργησεν εἰς τὸ Δημόσιον Ψυχιατρεῖον, ἐχαρακτήρισε τὴν ἐπικρατούσαν ἐκεῖ κατάστασιν διαβιώσεως τῶν ἀσθενῶν ὡς «ἀνατριχιαστικὴν» καὶ ὑπεσέθη ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ λάβῃ ἐπιεργόντως ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα διὰ τὸν τερματισμὸν τοῦ στιγματίζοντος τὸν πολιτισμὸν μας καθεστῶτος τούτου. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ἔρχεται εἰς τὴν δημοσιότητα μιά τοιαύτη διαπίστωσις. Ἐπανελημμένως ἕως τώρα ὁ Τύπος, διὰ κατὰ καιροὺς δημοσιευμάτων, εἶχεν ἐκθέσει τὸ γεγονός τῆς καταργήσεως καὶ τῶν στοιχειωδῶν εἰσέτι συνθηκῶν διαβιώσεως εἰς τὸ νοσηλευτικὸν τοῦτο ἴδρυμα καὶ εἶχον ἔλθει εἰς φῶς συγκλονιστικαὶ λεπτομέρειαι περὶ αὐτῶν, ἱκαναὶ νὰ συγκινήσουν καὶ τοὺς λίθους. Ἀλλὰ ἡ πολιτεία ἐκόφει καὶ τὸ αἶσχος — εἶναι ἡ λέξις δικαία καὶ κάθε ἄλλο παρὰ ὑπερβολῆ — ἐσυνεχίζετο. Ἦτο, λοιπὸν, πλέον καιρὸς νὰ ἀντιληφθῆ τὸ Κράτος τὰς εὐθύναις του καὶ νὰ προβῆ εἰς τὴν διακέρυξιν, τὴν ὁποίαν ὁ σημερινὸς ὑπουργὸς ἐπρόφερεν. Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι δὲν θὰ μεσολαβήσῃ πολὺς χρόνος μετὰ τῆς ἐπισήμου ταύτης διαπιστώσεως καὶ τῆς λήψεως τῶν ἀποφασιστικῶν ἐκείνων μέτρων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀλλάξουν ριζικῶς τὰ πράγματα εἰς τὸ Δημόσιον Ψυχιατρεῖον. Τὰ μέτρα αὐτὰ εἶναι εὐκόλα διὰ τὸ Κράτος καὶ διὰ τὴν λήψην των δὲν ἐχρειάζετο παρὰ ὀλίγους ἀνθρωπισμοῦ. Ὁ κ. Κοκκέβης εἶναι πανθομολογουμένως, ὡς πατὴρ, ὡς πολιτικὸς καὶ ὡς ἄνθρωπος, ἱκανὸς νὰ αἰσθανθῆ ὅσον ὀλίγοι τὴν ἀπαράδεκτον αὐτὴν κατάστασιν καὶ νὰ τὴν καταστήσῃ, ὡς ἀρμόδιος ὑπουργός, ἀνάμνησιν.

Βιογραφία τοῦ Μισαήλ Ἀποστολίδου.

Ὁφείλονται συγχαρητήρια εἰς τὸν ἐκλεκτὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀνδρέαν Φυντράκη, διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δημοσίευσιν ἐκτενοῦς θαυμασίας βιογραφίας τοῦ ἀειμνήστου Μισαήλ Ἀπο-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 11—26 Ἀπριλίου ἐ.ἐ. ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ἱερούς ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων καὶ τῶν παρ' Αὐτῷ Θεοφιλεστάτων Βοηθῶν Ἐπισκόπων, προήδρευσε συνεδριῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν, ἐδέχθη εἰς ἀκράσιν διάφορα πρόσωπα κλπ.

Ἐχοροστάτησε: Τῆ 12ῃ Ἀπριλίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν, τὸ δὲ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας εἰς τὸν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἁγίου Σπυρίδωνος Σταδίου τελεσθέντα κατανυκτικὸν ἔσπερινόν.

— Τῆ 17ῃ Ἀπριλίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου.

— Τῆ 19ῃ Ἀπριλίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν. Τῆ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐχοροστάτησε καὶ εἰς τὸν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἁγίου Δημητρίου Ἀμπελοκήπων τελεσθέντα κατανυκτικὸν Ἐσπερινόν, καθ' ὃν ἔψαλεν ὁ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀπελαθεὶς πρωτοψάλτης κ. Θ. Στανίτσας.

— Τῆ 26ῃ Ἀπριλίου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Λειτουργίαν, τὸ δὲ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν τελεσθεῖσαν θείαν Ἀκολουθίαν τοῦ Νυμφίου.

στολίδου ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑκατὸν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ὁ Μισαήλ Ἀποστολίδης, ὅστις ὑπῆρξε Καθηγητὴς καὶ πρῶτος Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Πρύτανης τοῦ αὐτοῦ Πανεπιστημίου, εἶτα δὲ Ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν καὶ Ἡλείας καὶ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, διεκρίθη διὰ τὴν πολυπλευρον, γόνιμον, ἀποδοτικὴν καὶ ἐθνωφελῆ δράσιν του.

Ὡς ἀποδεικνύει ὁ Καθηγητὴς κ. Φυτράκης, «προσωπικότης μὲ βαθεῖαν πνευματικὴν καλλιέργειαν, ἀρετὴν καὶ ἀνώτερον ἦθος, ὁ Ἱεράρχης οὗτος καὶ Διδάσκαλος, οὐ μόνον διὰ παντός μέσον ἐβοήθησε τὸ ἀγωνιζόμενον πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας του Γένους, ἀλλὰ, καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του, ἐπεξέτεινε τὴν δημιουργικὴν του δραστηριότητα ἐφ' ὅλων τῶν τομέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς τῆς νέας Ἑλλάδος κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας δεκαετίαι τῆς ἱστορίας αὐτῆς. Οὕτως ὁ Μισαήλ Ἀποστολίδης ἀνεδείχθη ἀξιόλογος καὶ ρωμαλαία πνευματικὴ φυσιογνωμία τοῦ ἀναγεννωμένου Ἑλληνισμοῦ καὶ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ τοῦ Γένους Διδάσκαλος καὶ πρωτοεργάτης τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πνευματικῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος».

«Ἐρως Ὁρθοδοξίας».

Εἰς τὰς ὥραιαις ἐκδόσεις τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου «Ἀστὴρ» τῶν ἀδελφῶν Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου

Ἐτέλεσε: Τῆ 17ῃ Ἀπριλίου Τρισάγιον εἰς τὸ Τατόι ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 40 ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Παύλου, καταθέσας καὶ δάφνινον στέφανον.

— Τῆ 25ῃ Ἀπριλίου εἰς τὸ Τατόι, παρουσία τοῦ Συμβουλίου τοῦ Βασιλικῆ Ἰδρύματος, Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Παύλου, καταθέσας καὶ δάφνινον στέφανον.

Προέστη: Τῆ 12ῃ Ἀπριλίου τοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Παγκρατίου τελεσθέντος μνημοσύνου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου Γεωργίου Γκόλανδα.

— Τῆ 16ῃ Ἀπριλίου τῆς τελετῆς τοῦ ἀγιασμοῦ ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπὶ τῇ παραλαβῇ τῶν νέων ἀεροσκαφῶν, παρουσία τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν ἀρμοδίων ὑπουργῶν, ἀπαγγείλας περιστατικὴν προσεσχῆν.

— Τῆ 19ῃ Ἀπριλίου τῶν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν ἀλληλοδιαδόχως τελεσθέντων μνημοσύνων ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Συμβούλου Ἐπικρατείας Π. Μερτικοπούλου, τοῦ ἀειμνήστου πρωτοψάλτου Πρίγκου καὶ ἐσχάτως πεσόντος Κυπρίου ἀγωνιστοῦ, εἰς τὸ μνημόσυνο τοῦ ὁποῦ παραέστη καὶ ὁ στρατηγὸς Γρίβας.

— Τῆ 20ῃ Ἀπριλίου τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου Πέτρου Παπαδοπούλου.

— Τῆ 22ῃ Ἀπριλίου τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ ἐκ Καβάλλας ἀειμνήστου καπνεμπόρου Γρηγορίου Γρηγοριάδου.

Προήδρευσε: Τῆ 20ῃ Ἀπριλίου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία».

προσετέθη ἐσχάτως καὶ τὸ ἔργον «Ἐρως Ὁρθοδοξίας» τοῦ θεολόγου κ. Π.Β. Πάσχου. Τὸ ἔργον τοῦτο παρουσιάζει «ἄγιους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ κατανυκτικὰ κεφάλαια ὀρθοδόξου πνευματικότητος στολισμένα μὲ πολλὰς βυζαντινὰς εἰκόνες». Τὰ κείμενα τοῦ βιβλίου εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἐπιλογή ἐκ τῶν ραδιοφωνικῶν ὁμιλιῶν τοῦ «Ὁρθοδόξου Χρονικοῦ τῆς ἐδρομάδος», αἵτινες μετεδόθησαν ἐκ τοῦ Ἀ Προγράμματος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ραδιοφωνίας.

Τὸ βιβλίον διαποτίζεται ὑπὸ τοῦ γνησίου ὀρθοδόξου πνεύματος. Ἀξιέπαινον ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν του, πὸν τιμᾷ τὸν συγγραφέα, εἶναι ὅτι «ὅλα τὰ κείμενα, πὸν περιέχονται σ' αὐτὸ τὸν τόμο, εἶναι καρπὸς ἀναστροφῆς μὲ τοὺς ἁγίους Πατέρας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς γίνεται καὶ τόσο συχνὰ ἀναφορὰ στὰ ἔργα τους, πὸν εἶναι ἄστρο πολικὸ γιὰ τὴ Θεολογία μας. Στὴ Νέα Βαβυλῶνα τῶν Ἀθηνῶν, ὅταν τὰ πάντα σχεδὸν σὲ κάνονε ν' ἀσφρακτῆς, ν' ἀηδιάζεις καὶ νὰ ὑποφέρεις, ὁ συγγραφεὺς εὗρισκε μιὰ ζεστὴ καὶ ὠραία συντροφιά, σκόβοντας στὶς σελίδες τῆς φιλολογίας τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, πὸν ἡ ἀδιαφορία μας μὲ τὸς ἀγκάθια τοὺς ἔχει περιορίσει στὸ λειμῶνα τους. Ἐκεῖνοι τοῦ ἔδιναν τίς ἐμπνεύσεις καὶ τίς κύριες γραμμὰς τῶν θεμάτων του».

Ὁ αὐτὸς εὐχῆς ἔργον, ἐὰν ὅλα τὰ ὀρθόδοξα οἰκοδομητικὰ ἔργα διεποτίζοντο ὑπὸ τῶν ζώντων ρείθρων τοῦ πατερικοῦ αὐτοῦ πνεύματος!

— Τῆς 22α Ἀπριλίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο. Δ.Ε.Π.

— Τῆς 23η Ἀπριλίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

— Τῆς 24η Ἀπριλίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κασιματείου Κληροδοτήματος.

Ἐδελιώθῃ: Τῆς 14η Ἀπριλίου ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν τὸν Πρόεδρον τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας Ἀρχιεπίσκοπον Μακάριον, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔσχεν ιδιαίτερον συνομιλίαν.

Προέπεμψε: Τῆς 16η Ἀπριλίου ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ τοῦ Ἑλληνικοῦ τὸν ἐπιστρέφοντα εἰς τὴν Κύπρον Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Μακάριον.

Ἐπεθεώρησε: Τῆς 16η Ἀπριλίου τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ὁρφανοτροφεῖον Βουλιαγμένης, συγγευματίσας μετὰ τῶν τροφίμων.

Μετέβη: Τῆς 22α Ἀπριλίου μετὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Παντελεήμονος Μπαρδάκου, τοῦ νομικοῦ συμβούλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Νεαμιτάκη καὶ μηχανικῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Βαρβάραν Αἰγάλεω πρὸς ἐπιτόπιον ἐξέτασιν κτηματικῶν διαφορῶν.

Συνειργάσθη: Τῆς 20ῆς Ἀπριλίου μετὰ τοῦ κ. Παναγοπούλου, μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως μνημείου ἡρώων Ἁγίας Λαύρας.

— Τῆς 24η Ἀπριλίου μετὰ τῆς κυρίας Βοῖλα, προέδρου τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος.

Ἐδέχθη: Τῆς 11η Ἀπριλίου τὸν βουλευτὴν καὶ τέως ὑπουργὸν κ. Παπασπύρου.

— Τῆς 13η Ἀπριλίου τὸν ὑφυπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Παππᾶν συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ τέως Διοικητοῦ Ἁγίου Ὁρους κ. Κωνσταντοπούλου. Τῆ αὐτῆς ἡμέρας ἀδέχθη καὶ τὸν λογατέχνην κ. Ἀναστασιάδην.

— Τῆς 17η Ἀπριλίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωάννη καὶ Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνον καὶ τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

— Τῆς 18η Ἀπριλίου τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. κ. Κόγκαν, τὸν στρατηγὸν Βότσην, τὸν στρατηγὸν Καμάρη, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἰπουργεῖου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Γιανναρᾶν καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου Βορείου Ἑλλάδος κ. Καραντινόν.

— Τῆς 20ῆς Ἀπριλίου τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Ἰωαννίνων κ. Σεραφεῖμ καὶ Τρίκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιον, τὸν νομικὸν σύμβουλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Παναγιωτάκου, τοὺς ἱεροκήρυκας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Δημόπουλον καὶ Παπουτσόπουλον, τὸν βουλευτὴν κ. Τομαρᾶν καὶ τὸν δημοσιολόγον κ. Κωνσταντόπουλον.

— Τῆς 21η Ἀπριλίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Πατρῶν κ. Κωνσταντῖνον, Τρίκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιον καὶ Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ τὸν ἐκ Μεξικοῦ ἐπανακάμψαντα ἱεροδιδάκον κ. Γιαννουλάτῳ.

— Τῆς 22α Ἀπριλίου τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Φλωρίνης, Ἀλωπίας καὶ Ἐορδαίας κ. Βασίλειον, Τρίκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιον καὶ Κίτρους κ. Βαρνάβαν καὶ τὸν νομικὸν σύμβουλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Παναγιωτάκου.

— Τῆς 23η τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Μυρίνης κ. Χρυσόστομον, τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Ἀχαΐας κ. Παντελεήμονα μετὰ τῆς κυρίας Σαρρῆ, τὸν διευθύνοντα σύμβουλον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. καθηγητὴν κ. Π. Στεργιώτην, τὸν νομικὸν σύμβουλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Παναγιωτάκου, τὸν στρατηγὸν Παναγόπουλον, τὸν κ. Κολιτσάραν καὶ ἐπιτροπὴν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Θησείου.

— Τῆς 24η Ἀπριλίου τὸν Διευθυντὴν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κ. Ζ. Κεπετζήν καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης κ. Μάμαλην.

— Τῆς 25η Ἀπριλίου τὸν Διευθυντὴν τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου πανοσιολ. ἀρχιμ. Χρυσόστομον Γαλιούρη καὶ τὸν δημοσιογράφον κ. Μπρουμίδην.

Συγχαρητήριο τηλεγράφημα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν πρὸς τὸν Μακ. Πατριάρχην Μόσχας

Ἐπὶ τῆς ἐπετείας τῶν ὀνομαστηρίων τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος ἀπέστειλε τὸ ἐξῆς συγχαρητήριο τηλεγράφημα:

«Μακαριώτατον Πατριάρχην Μόσχας κ. Ἀλέξιον εἰς Μόσχαν

Συγχαίροντες ἀδελφικῶς Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπὶ σπουδαίᾳ ὀνομαστηρίῳ ἀσπάζομεθα Αὐτὴν ἐν Κυρίῳ, εὐχόμενοι μακροήμερουσιν ἐπ' ἀγαθῶ Ὁρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀθῆναι 15.3.1964

† Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ».

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ἀπήντησε τηλεγραφικῶς ὡς ἐξῆς:

«Μακαριώτατον Χρυσόστομον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος εἰς Ἀθήνας

Δεχθῆτε, Μακαριώτατε, τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν καὶ τὰς ἀμοιβαίας εὐχὰς ἡμῶν ὑπὲρ οὐρανίων δωρεῶν Ὑμῶν καὶ τῆς Ἁγίας Ὑμῶν Ἐκκλησίας.

Μόσχα 17.3.1964

† Πατριάρχης ΑΛΕΞΙΟΣ».

Ἡ ἀπονομή τῶν πτυχίων εἰς τοὺς ἀποφοίτους τῶν Κατηχητικῶν τῆς Ἀποστ. Διακονίας

Εἶναι γνωστὸν τὸ θεάρεστον καὶ θεοφιλὲς ἔργον τῆς Ἀπ. Διακονίας, ποῦ τιμᾷ ἐπαξίως τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ Κατηχητικόν, ποῦ ἐνδιαφέρει ιδιαίτερος, θὰ πρέπει νὰ ἐξαρθῆ, γιατί ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς πνευματικῆς στάθμης τῆς νεολαίας καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ψυχῶν ποῦ εἶναι ἀποφασισμένοι ν' ἀγωνισθοῦν διὰ τὴν ἠθικοποίησιν τῆς νεότητος καὶ τὴν ἐξυγιάνσιν τῆς Κοινωνίας γενικώτερον. Ἡ ἀγάπη τοῦ Κατηχητικοῦ ἐξεδηλώθη ἐμπράκτως κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν τελετὴν τῆς ἀπονομῆς τῶν διπλωμάτων τῆς ἐφετεινῆς περιόδου εἰς τοὺς φοιτητὰς καὶ φοιτητριάς τοῦ τμήματος αὐτοῦ τῆς Ἀποστ. Διακονίας, τοῦ ὁποίου τόσον ἐπαξίως προΐσταται ὁ Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Μπαρδάκος. Ἡ τελετὴ τῆς ἀπονομῆς ἐγένετο τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου 18 Ἀπριλίου εἰς τὴν αἴθουσαν δεξιῶσεων τοῦ ἰδρύματος, εἰς τὴν ὁποίαν προσῆλθον ὁ ἐκπροσωπῶν τὸν καλωθέντα Μακαριώτατον Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰερισσοῦ κ. Παυλὸς καὶ πλείστοι κληρικοί. Ἐν ἀρχῇ ἐψάλησαν τὸ «τῆ Ὑπερμάχῳ» καὶ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ τροπάρια, καθὼς ὁ Πολυχρονισμὸς τοῦ Μακαριωτάτου, ὑπὸ τῶν φοιτητῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ αἰδέσ. Πατρὸς Ι. Ράμφου, Δ/τοῦ τοῦ θεολ. Οἰκτροφείου. Μεθ' ὃ ἀνῆλθε εἰς τὸ Βῆμα ὁ Δ/τῆς τοῦ Κατηχητικοῦ, ὅστις ὠμίλησε καταλλήλως διὰ τὸ ἐπετελεσθὲν κατὰ τὸ διαρρῆσαν ἡμῶν (Ν/βριος 1963-Μάρτιος 1964) ὥραϊον ἔργον.

Κατόπιν ὠμίλησε δι' ὀλίγον ὁ φοιτητὴς τῆς Νομικῆς Χρ. Ντάκουρης ἐκφράσας ἐκ μέρους τῶν παρακολουθησάντων τὰ μαθήματα τοῦ Κατηχητικοῦ τὴν εὐγνωμοσύνην των πρὸς τοὺς διδάξαντας καθηγητὰς καὶ ὑποσχεθεὶς ὅτι οἱ ἀποφοιτοῦντες θὰ ἀποβοῦν φιλόχριστοι στρατιῶται τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν συνεχείᾳ τὸν λόγον ἔλαβον ὁ Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας, ὅστις ἐπήνεσε τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον καὶ ἐξῆρε τὴν ἀμέριστον συμπαραστάσιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσόστομου εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀρτιώτερον λειτουργίαν τοῦ Τμήματος αὐτοῦ, καθὼς καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰερισσοῦ, ποῦ ἀπηύθυνε πατρικὰς νοουθεσίας πρὸς τοὺς πτυχιούχους. Εἰς τὸ τέλος ἐγένετο ἡ διανομὴ τῶν διπλωμάτων ὑπὸ τοῦ Θεοφιλέστατου κ. Παντελεήμονος. Ἡ τελετὴ ὑπῆρξε ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανώσεως ἀρτία καὶ ἀξία θερμῶν συγχαρητηρίων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Κατὰ τὴν ἐπέτειον τῶν ὀνομαστηρίων τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου ἀντηλλάγησαν τὰ κάτωθι τηλεγραφήματα :

«Μακαριώτατον Πατριάρχην Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιον

Εἰς Μόσχαν

Συγχαίροντες θερμῶς ὑμετέραν λίαν ἀγαπητὴν Μακαριότητα ἐπὶ ἐπετείῳ ὀνομαστικῆς Αὐτῆς ἑορτῆς, εὐχόμεθα ὑγείαν, μακροήμερευσιν, πᾶν δῶρον οὐράνιον εἰς δόξαν Ἁγίας Ἐκκλησίας.

Φανάριον 16-3-1964

† Πατριάρχης ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ».

«Παναγιώτατον Οἰκουμένικόν Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν

Εἰς Φανάριον

Δευθῆτε, Παναγιώτατε, τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν καὶ τὰς ἀμοιβαίας εὐχὰς ἡμῶν ὑπὲρ οὐράνιων δωρεῶν Ὑμῶν καὶ τῆ Ἁγίας Ὑμῶν Ἐκκλησίας.

Μόσχα 17—3—1964

† Πατριάρχης ΑΛΕΞΙΟΣ».

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Καθ' ἃ πληροφοροῦμεθα ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένου μηνιαίου περιοδικοῦ τῆς ἐν Ἑλλάδι «Εὐαγγελικῆς Γερμανικῆς Ἐκκλησίας» («Evangelische Gemeinde Deutscher Sprache in Griechenland»), ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἐόρτασε τὴν τριακονταετηρίδα τῆς ἐν ὁδῷ Σίνα τῶν Ἀθηνῶν Cristus—Kirche.

—Συνῆλθεν ἐν Βαγγικῇ ἡ δευτέρα συνέλευσις τοῦ χριστιανικοῦ συμβουλίου τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεπροσωπήθησαν 150 Ἀσιατικαὶ Ἐκκλησίαι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προτεσταντικαί. Ἡ συνέλευσις ἐσχολίασε λίαν εὐνοϊκῶς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν διὰ «τὰς πολλαπλὰς ἀποδείξεις νέας στροφῆς πρὸς τοὺς ἄλλους χριστιανούς».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

«Ὀμιλος ἐπιστημόνων Ὀρθοδόξων, Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Προτεσταντῶν συνητήθησαν ἐπὶ ἑβδομάδα εἰς Ναχιμπύρ, διὰ νὰ συζητήσουν τὴν δυνατότητα καὶ τὸν τρόπον τοῦ διαλόγου Χριστιανισμοῦ καὶ Ἰουδαϊσμοῦ. Δύο παρόμοιαι συναντήσεις εἶχον γίνεαι τῷ 1961. Ἡ ἐφημερίς «Ὁ χρόνος τῶν Ἰνδιῶν» δημοσιεύει ἄρθρον τοῦ κ. Κουττά, τὸ ὁποῖον ὑποστηρίζει, ὅτι πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἡ πνευματικὴ συνάντησις Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως διὰ τῆς ἀποφυγῆς τῶν δύο ἄκρων, τῆς πρὸς συγκρίσιν μανίας, εἰς τὴν ὁποίαν τείνει ἡ Ἀνατολὴ καὶ τῆς ἀπολυταρχίας, πρὸς τὴν ὁποίαν τείνει ἡ Δύσις.

—Καθ' ἃ μεταδίδει τὸ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδόμενον Δελτίον Πληροφοριῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις καταβάλλονται ἐσχάτως ιδιαίτεροι προσπάθειαι πρὸς ἐναρξίν διαλόγου καὶ σύναψιν ἐπαφῶν μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Λουθηρανῶν.

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Πρόσληψις υἱῶν ἐφημερίων ὡς ὑποτρόφων τῆς Ριζαρείου Σχολῆς

Ἡ Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ ἀνακοινῶσθε ὅτι κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1964-65 θέλει προσλάβει 15 ἐσωτερικοὺς ὑποτρόφους μαθητὰς ἀποκλειστικῶς τέκνα Ἐφημερίων τῆς ὑπαίθρου.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι δέον ὅπως ἔχουν ἐνδεικτικῶν. Β' ἐξατάξιου Γυμνασίου μὲ βαθμὸν 14 καὶ ἄνω, ἡλικίαν οὐχὶ ἀνωτέρω τῶν 17 ἐτῶν καὶ λοιπὰ νόμιμα προσόντα.

Πληροφορίαι παρέχονται καθ' ἐκάστην εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς, Βασ. Σοφίας 24, Ἀθήναι, τηλ. 712-164.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Εἰσάνθης

Ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον

Πρὸς

τὸν Ἱερομόναχον Γερμανὸν Κομνητὸν ἀδελφόν τῆς Ἱεραῆς Μονῆς Παμμ. Ταξιαρχῶν ἀγνώστου διαμονῆς

Καλοῦμέν σε ὅπως τὴν 5 Μαΐου ἐ.ε. ἡμέραν Τρίτην παρουσιασθῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἐν Εἰσάνθῃ καὶ ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγ. Δωδ. Ἀποστόλων ἵνα ἀπολογηθῆς διὰ τὰ ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ περιλαμβανόμενα ἀντικανονικὰ παραπτώματα, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θέλουσι ἐνεργηθῆ τὰ νόμιμα.

Ἐν Εἰσάνθῃ τῇ 3 Ἀπριλίου 1964

Ὁ Ἀνακριτῆς

Ἱερ. Δημ. Μαμαλικόπουλος

Ἱερά Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Ἀριθ. Ἀποφ. 356

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει : α) τὸ ὑπ' ἀριθ. 1977/28 Δεκεμβρίου 1963 Ἡμέτερον ἔγγραφον πρὸς τὸν ἀιδεσ. Λουκᾶν Βασιλεῖου, ἐφημέριον Καλλιθέας Θηβῶν, δι' οὗ ἐγνωρίσαμεν αὐτῷ τὴν λήξιν τῆς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 16/20—3—63 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνδικτικοῦ Δικαστηρίου ἐπιβληθείσης ποινῆς ἐνιαυσίου ἀργίας μετὰ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν καὶ παρηγγεῖλαμεν τὴν ἀνάληψιν τῶν ἐφημεριακῶν καθηκόντων του, β) τὴν ὑπ' ἀριθ. 1/5—2—64 ἀναφορὰν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου τοῦ ἐν Καλλιθέᾳ Ἱεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, δι' ἧς ἀναφέρεται ὅτι ὁ εἰρημένος ἱερεὺς Λουκάς Βασιλεῖου δὲν παρουσιάσθη καὶ δὲν ἀνέλαβεν ἐφημεριακὰ καθήκοντα εἰς τὴν ὑπερθεῖν Ἐνορίαν, γ) τὸ ὑπ' ἀριθ. 371/17—2—64 Ἡμέτερον ἔγγραφον πρὸς τὸν περιοδικὸν «Ἐκκλησία» μετὰ ταυταριθμοῦ καὶ ταυτοχρόνου κλήσεως πρὸς ἀπολογία πρὸς τὸν ἀγνώστου διαμονῆς ἀιδεσ. Λουκᾶν Βασιλεῖου, ἵνα παρουσιασθῆ ἐνώπιον ἡμῶν ἐντὸς 15θμῆρου καὶ ἀπολογηθῆ διὰ τὴν ἀδικαιολόγητον καὶ ὑπὲρ τὸν μῆνα ἐγκατάλειψιν τῆς Ἐνορίας του, δ) τὸ ὑπ' ἀριθ. 5/1 Μαρτίου 1964 ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ἐν ᾧ ἐδημοσιεύθη ἡ κατ' αὐτοῦ Ἡμετέρα κλήσις πρὸς ἀπολογία, ε) τὴν τήρησιν ἀπάντων τῶν ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπομένων προθεσμίων καὶ στ) ἰδόντες καὶ τὴν παράγραφον γ τοῦ ἀρθροῦ 57 τοῦ ΑΝ 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων»,

ἀπολύομεν

τὸν ἀιδεσ. Λουκᾶν Βασιλεῖου ἐκ τῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Καλλιθέᾳ Θηβῶν Ἱεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὡς ὑπὲρ τὸν μῆνα ἀδικαιολογητῶς ἐγκαταλείψαντα ταύτην καὶ διαγράφομεν τοῦτον ἐκ τοῦ ἐφημεριακοῦ κώδικος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐφημερίων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεραῆς Μητροπόλεως.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη σήμερον.

Ἐν Λεβαδείᾳ τῇ 6 Ἀπριλίου 1964

† Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Διδυμοτείχου καὶ Ὀρεστιάδος

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Διαταγμάτων, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν ἡμῶν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ πρὸς κατάληψιν τῆς χηρευούσης ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης» Ρηγίου—Διδυμοτείχου.

Ἐν Διδυμοτείχῳ τῇ 3ῃ Ἀπριλίου 1964

† Ὁ Διδ/χου καὶ Ὀρ/δος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ἀπερὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων Νόμου 2200/1940, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ τε κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν ἐφημερίου τοῦ ἐν Νέοις Λιουσιόσι Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ πρὸς ἀνακέρυξιν των ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 14 Ἀπριλίου 1964

Ὁ Τοποτηρητῆς

Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Πολιτόπουλος

Ἱερὰ Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 (Ἀπερὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων) προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων 1) Ἁγίου Νικολάου Παναγιᾶς—Γορτυνίας, 2) Ἁγίου Δημητρίου Καστρακίου—Ἁγίου Νικολάου Φαναρακίου Γορτυνίας, 3) Ἁγίου Νικολάου Λιοδώρας—Γορτυνίας, 4) Ἁγίου Χαραλάμπους Ἀνεμοδουρίου—Μεγαλοπόλεως, 5) Μεταμ. Σωτήρος Βελιγοστής—Μεγαλοπόλεως, 6) Ἁγίου Δημητρίου Κοτσιριδίου—Μεγαλοπόλεως καὶ 7) Ἁγίου Γεωργίου Χωρεμίου καὶ Ἁγίου Δημητρίου Ἀπιδίτσας—Μεγαλοπόλεως, καλοῦμεν ἅπαντας τοὺς κατέχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν εἰς τὸ ἐν Δημητσάνῃ Μητροπολιτικὸν Ἡμῶν Γραφεῖον τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικὰ, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακέρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 14 Ἀπριλίου 1964

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 παρ. 2 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 (Ἀπερὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων), καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν ὀργανικὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Πέτρας Ἰωαννίνων, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακέρυξιν ὑποψηφίων ἐφημερίων, πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 16ῃ Ἀπριλίου 1964

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κασσανδρείας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 (Ἀπερὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων) καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Γενεσ. τῆς Θεοτόκου ἐνορίας Κασσάνδρας, 2) Ἁγίου Γεωργίου ἐνορίας Ἐλαιοχωρίων, 3) Ἁγίων Ἀρχαγγέλων ἐνορίας Ταξιάρχου, 4) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐνορίας Βάβδου, 5) Ἁγίας Παρασκευῆς ἐνορίας Ν. Καλλικρατείας, 6) Ἁγίου Γεωργίου ἐνορίας Κρήνης, 7) Ἁγίου Γεωργίου ἐνορίας Τριαδίου, 8) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐνορίας Κασσανδρινοῦ, 9) Ἁγίου Παντελεήμονος ἐνορίας Ἁγίου Παντελεήμονος, 10) Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου ἐνορίας Χανιώτης 11) Ἁγίας Φωτεινῆς ἐνορίας Πλανῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τῆς Πολιτείας ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ δελτίον «Ἐκκλησία», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰς διακελευόμενας πιστοποιήσεις.

Ἐν Πολυγύρῳ τῇ 22—4—1964

† Ὁ Κασσανδρείας ΣΥΝΕΣΙΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Φλωρινῆς, Ἀλμωπίας καὶ Ἑορδαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:

Δρχ. 50, 75, 100 ἔτησίως.

Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας:

30 ἔτησίως.

Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομου, Μήνυμα κατὰ τὴν Ἱερὰν Ἀκολουθίαν τῶν ἀχράντων Παθῶν τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τοῦ αὐτοῦ, Πασχάλιος ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος.

Ἀρχιμ. Χρυσόστομου Δεληγιαννοπούλου, Ἐκ θανάτου πρὸς ζώην.

Ἐπισκόπου Μελῆς Αἰμιλιανοῦ, Ποιμαντικὴ τοῦ Μετανάστου.

Π. Τρεμπέλα, Θεωρίαι ἀπαράδεκτοι περὶ τὴν Unam Sanctam.

Πρωτος. Χρυσόστομου Γιαλούρη, Ὑπερήφανοι διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν μας.

Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Τὸ πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης.

Τὸ κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν κινδύνῳ.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ
Μενάνδρου 4—Ἀθῆναι—Τηλ. 533.805

Ἐπιβύθυνος Τυπογραφείου Γεώργιος Σ. Χρυσάφης
Ἰασονίδου 22 — Σούρμενα